

ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΤΜΗΜΑ ΟΙΚΙΑΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΑΣ

**Περιβαλλοντικοί και οικονομικοί δείκτες της
ποιότητας ζωής της ελληνικής οικογένειας της
υπαίθρου. Η περίπτωση του Δήμου Συκιώνος**

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ:

Τρίγκα Μαρία

A.M.:20450

Τριμελής εξεταστική επιτροπή

Σδράλη Δ., Λέκτορας (επιβλέπουσα καθηγήτρια)

Θεοδοροπούλου Ε., Επίκουρος καθηγήτρια

Μητούλα Ρ., Επίκουρος καθηγήτρια

ΑΘΗΝΑ 2008

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	7
1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	7
1.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	12
1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΕΙΚΤΕΣ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	17
2.1 ΓΕΝΙΚΑ	17
2.2 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΩΣ ΑΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ	17
2.2.1 ΑΛΛΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ	22
2.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	23
2.4 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	24
2.4.1 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ	25
2.4.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ	25
2.4.3 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε.	27
3.1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	27
3.1.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ	32
3.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ	34
3.3 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	37
3.3.1 ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ	37
3.3.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	39
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ	41
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΗΜΟΣ ΣΥΚΙΩΝΟΣ	45
5.1 ΓΕΝΙΚΑ	45
5.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	45
5.2.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΕΙΣ ΤΟΜΕΑΣ	45
5.2.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΕΙΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ	46

ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	
5.2.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΕΙΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ	46
5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	46
5.3.1 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ	48
5.3.2 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΑΣΤΙΚΑ ΛΥΜΑΤΑ	48
5.3.3 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ, ΛΑΣΠΕΣ, ΤΟΞΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	49
5.3.4 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΑΕΡΙΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ	51
6.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ	51
6.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ	52
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ χ^2 ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ X ΚΑΙ Ψ .	73
7.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ χ^2	74
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	79
8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	79
8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	80
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	82
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	84

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η ποιότητα της ζωής και η βελτίωση αυτής είναι ένα ζήτημα που απασχολεί καθημερινά το σύνολο του πληθυσμού. Η πλειονότητα των ανθρώπων προσπαθούν να αυξήσουν τις οικονομικές τους απολαβές, να βελτιώσουν τις συνθήκες διαβίωσης τους, την εργασία τους, αλλά και να διατηρήσουν σε ένα ικανοποιητικό επίπεδο την υγεία τους.

Σκοπός της παρούσας εργασίας ήταν να διερευνηθεί ο τρόπος ζωής τους μέσω του οικονομικού και περιβαλλοντικού πλαισίου καθώς και ο βαθμός της ικανοποίησης των κατοίκων του δήμου Συκιώνος από την ποιότητα ζωής.

Η προσπάθεια αυτή γίνεται είτε σε ατομικό είτε σε συλλογικό επίπεδο. Πιο συγκεκριμένα τα ίδια τα άτομα κάνουν όλες τις απαραίτητες ενέργειες και λαμβάνουν όλες τις απαραίτητες αποφάσεις με στόχο την βελτίωση της ποιότητας της ζωής τους αλλά και το ίδιο το κράτος με τις πολιτικές που εφαρμόζει, προσπαθεί να καλυτερεύσει την ποιότητα ζωής των πολιτών.

Στην έρευνα αυτή με βοήθησαν πολύ οι καθηγητές της τριμελούς επιτροπής μου και πιο συγκεκριμένα η κα. Σδράλη, η κα. Θεοδωροπούλου και η κα. Μητούλα, τους οποίους ευχαριστώ πολύ, γιατί χωρίς τη σημαντική τους βοήθεια και συνεργασία τους θα ήταν δύσκολο να ολοκληρώσω το έργο της πτυχιακής μελέτης.

Οφείλω επίσης να ευχαριστήσω όλους όσους έδειξαν μεγάλη προθυμία να συμπληρώσουν τα ερωτηματολόγια της έρευνας.

Ξεχωριστές ευχαριστίες θα ήθελα ακόμα να εκφράσω σε όλους αυτούς που με βοήθησαν και μου συμπαραστάθηκαν όλο αυτό τον καιρό. Ευχαριστώ τέλος την οικογένεια μου για την ηθική, ψυχολογική και οικονομική υποστήριξη που μου παρείχε τόσα χρόνια και που αποδείχτηκε εξαιρετικά πολύτιμη.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διεξαγωγή της παρούσας εργασίας είχε σκοπό να διερευνηθεί ο τρόπος ζωής των κατοίκων του δήμου Συκιώνος μέσω του οικονομικού και περιβαλλοντικού πλαισίου καθώς και ο βαθμός ικανοποίησης από την ποιότητα ζωής τους.

Η ποιότητα ζωής ως έννοια αρχικά εμφανίζεται από την εποχή του Αριστοτέλη. Στη συνέχεια ακολούθησαν πολύ ορισμοί μερικοί από τους οποίους ήταν συμπληρωματικοί στους προγενέστερους. Ακόμα και σήμερα δεν υπάρχει ξεκάθαρος ορισμός της ποιότητας ζωής. Η ποιότητα της ζωής είναι μια πολυδιάστατη και διαθεματική έννοια. Ασχολείται με διάφορες επιστήμες και θέματα όπως είναι η υγεία, η κοινωνία, η οικονομία, ο πολιτισμός, το περιβάλλον. Η ποιότητα ζωής είναι το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης όλων αυτών των παραγόντων που επηρεάζουν τον τρόπο ζωής και ανάπτυξης των κοινωνιών.

Τα στοιχεία που καθορίζουν την ποιότητα ζωής τα ονομάζουμε δείκτες. Στα πρώτα στάδια προσδιορισμού της έννοιας οι μελέτες επικεντρώνονταν στους κοινωνικούς δείκτες που αφορούσαν την ανεργία, την απασχόληση, το οικονομικό επίπεδο, την υγεία και την φτώχεια. Στην πορεία όμως αναπτύχθηκαν νέοι δείκτες που αφορούσαν τις συνθήκες διαβίωσης, την κοινωνική ενσωμάτωση, το περιβάλλον και τις συνθήκες απασχόλησης. Έτσι έχουμε το έναυσμα για την μελέτη και την κατανόηση της ποιότητας ζωής με πιο ορθό και αντικειμενικό τρόπο.

Η συγκεκριμένη εργασία αποτελείται από 7 κεφάλαια. Στο 1^ο κεφάλαιο πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση για την έννοια της ποιότητας ζωής. Έπειτα αναφέρουμε τους παράγοντες που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και ορίζουμε της διακρίσεις μεταξύ των παραγόντων της τελευταίας.

Στο 2^ο κεφάλαιο της εργασίας πραγματοποιείται βιβλιογραφική ανασκόπηση των δεικτών της ποιότητας ζωής ξεκινώντας με τους κοινωνικούς δείκτες που θεωρούνται η απαρχή της ποιότητας ζωής. Γίνεται μια αναφορά στο having, loving, being και στους άλλους δείκτες για την μελέτη της ποιότητας ζωής. Τέλος σε ξεχωριστά υποκεφάλαια αναλύονται οι οικονομικοί και περιβαλλοντικοί δείκτες αντίστοιχα. Στο 3^ο κεφάλαιο εστιάζουμε στην ποιότητα ζωής στην Ε.Ε. Πιο συγκεκριμένα αναφέρονται κάποια στατιστικά στοιχεία σχετικά με την ποιότητα ζωής της Ε.Ε. σε σχέση με οικονομικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες, καθώς και δράσεις της Ε.Ε. που γίνονται. Τέλος αναφερόμαστε πιο ειδικά στην Ελλάδα την ποιότητα ζωής της και την τοπική ανάπτυξη.

Το 4^ο κεφάλαιο περιλαμβάνει διάφορες εμπειρικές μελέτες. Αυτές οι ερευνητικές εργασίες έχουν γίνει για την μελέτη της ποιότητας ζωής με βάση διάφορους δείκτες της.

Στο 5^ο κεφάλαιο δίνονται κάποια στοιχεία για το δήμο Συκιώνος. Έπειτα γίνεται μια αναφορά στην οικονομία γενικότερα της Κορινθίας. Στο τελευταίο υποκεφάλαιο παρουσιάζεται το περιβάλλον με μικρές αναφορές στη ρύπανση εδάφους, υδάτων, ατμόσφαιρας.

Συνεχίζοντας στο 6^ο κεφάλαιο της εργασίας αναλύεται η μεθοδολογία που χρησιμοποιήθηκε. Συγκεκριμένα παρουσιάζεται η δομή του ερωτηματολογίου, η διαδικασία συλλογής των δεδομένων και οι στατιστικές μέθοδοι που χρησιμοποιήθηκαν στην έρευνα. Έπειτα αναλύονται και παρουσιάζονται διαγραμματικά τα αποτελέσματα της έρευνας για τα δημογραφικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά στοιχεία των ερωτηθέντων.

Στο 7^ο κεφάλαιο με τη βοήθεια στατιστικών μεθόδων συσχετίσεων επιχειρείτε ο εντοπισμός των κυριότερων μεταβλητών που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής στη συγκεκριμένη περιοχή.

Η μελέτη ολοκληρώνετε με τη διατύπωση των συμπερασμάτων. Τέλος στο παράρτημα της εργασίας παρατίθενται οι πίνακες συχνοτήτων των περιγραφικών μεταβλητών και το ερωτηματολόγιο.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

1.1 Η ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Η ποιότητα ζωής αρχικά εμφανίστηκε ως έννοια στη φιλοσοφία του αρχαίου Έλληνα. «Ο Αριστοτέλης πρότεινε ότι η ευτυχία προέκυψε από την ενάρετη δραστηριότητα της ψυχής και οδήγησε σε μια καλή ζωή» (Zhao, 2004).

Επίσης ο Αριστοτέλης έλεγε ότι: «οι περισσότεροι σχεδόν συμφωνούν, διότι τόσο το πλήθος των απλών ανθρώπων όσο και οι μορφωμένοι λένε ότι το σπουδαιότερο αγαθό είναι η ευδαιμονία και θεωρούν πως η ποιότητα ζωής και η ευημερία είναι το ίδιο πράγμα με την ευδαιμονία».

Η κάλυψη των συνολικών αναγκών ενός πληθυσμού ή ενός ατόμου σχετίζεται με την έννοια της ποιότητας ζωής. Η αναζήτηση για μια καλύτερη ζωή είναι κάτι που χαρακτηρίζει την ανθρώπινη φύση. Το τι είναι «καλύτερο» είναι εντελώς υποκειμενικό αλλά εξαρτάται επίσης από τις πολιτισμικές και προσωπικές αξίες. Η έλλειψη συμφωνίας για το τι ακριβώς είναι ποιότητα ζωής περιγράφεται από τον Αριστοτέλη: «Διαφωνούν, όμως, μεταξύ τους σχετικά με το τι είναι η ευδαιμονία και δεν την αποτιμούν με τον ίδιο τρόπο οι πολλοί και οι σοφοί. Διότι εκείνοι την κατατάσσουν στα απτά και φανερά πράγματα, όπως είναι η ηδονή ή ο πλούτος ή η τιμή, ενώ αυτοί την θεωρούν κάτι άλλο» (Νάκου, 2001).

Με την πάροδο των χρόνων η έννοια της ποιότητας ζωής αναπτύχθηκε και έγινε πιο σύνθετη. Αρχικά είχε ταυτιστεί με την έννοια του βιοτικού επιπέδου γιατί σχετιζόταν με στοιχεία που αφορούσαν την καταναλωτική κοινωνία: την κατοχή ηλεκτρικών συσκευών, αυτοκινήτων και οικίας. Αργότερα προστέθηκαν ο ελεύθερος χρόνος και η αναψυχή. Το 1960 προστέθηκαν στον όρο η παιδεία, η υγεία και η ευεξία, η οικονομία και η βιομηχανική ανάπτυξη (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Κατά τη διετία 1978-1980 ο όρος ποιότητα ζωής εμφανιζόταν σε 200 δημοσιεύματα ενώ το 1988-1990 έφτασαν τις 1400 αποδεικνύοντας τις διαστάσεις που είχε λάβει η ενασχόληση με την ποιότητα ζωής (Μπάλτζη, 2003).

Πρόσφατα στα έτη, διάφορες μελέτες έχουν δείξει ότι η οικονομική ασφάλεια, η οικογενειακή ζωή, οι προσωπικές δυνάμεις, οι φιλίες, και η ελκυστικότητα του φυσικού περιβάλλοντος ήταν τα βασικά συστατικά «της ποιότητας της αμερικανικής ζωής» (Zhao, 2004).

Η ποιότητα ζωής ως έννοια έχει αλλάξει με την πάροδο του χρόνου (Cooley, 1998). Ποιότητα ζωής ήταν αρχικά μια ευρεία έννοια που χρησιμοποιήθηκε στα πλαίσια της κοινωνίας. Οι κοινωνικοί επιστήμονες χρησιμοποιούν τη ποιότητα ζωής για να αναφερθούν στην

αξιολόγηση όλων των περιβαλλοντικών και κοινωνικοοικονομικών όρων ενός δεδομένου χρόνου ή/ και να τοποθετήσουν από την άποψη της επίδρασης στην ανθρώπινη ευημερία (campbell, 1981). Η ποιότητα ζωής έχει προσαρμοστεί επίσης για τη χρήση στο χώρο υγειονομικής περίθαλψης, που εστιάζει τον τρόπο με τον οποίο η διανοητική και φυσική υγεία επηρεάζει την αντίληψη για τη ποιότητα ζωής ή στον τρόπο με τον οποίο οι θεραπείες για μια ορισμένη ασθένεια μπορούν να βελτιώσουν την αντίληψη για τη ποιότητα ζωής. Οι κοινωνικοί, πολιτιστικοί, και πολιτικοί παράγοντες επίσης αφορούσαν μια αύξηση στη σημασία της ποιότητας ζωής ως έκβαση στην υγειονομική περίθαλψη (Zhao, 2004).

Μια πρώτη απόπειρα ορισμού αναφέρει ότι η ποιότητα ζωής «ασχολείται με τον βαθμό στον οποίο ένα άτομο απολαμβάνει της σημαντικές ευκαιρίες της ζωής» (Δημολιάτης κ ά, 2002).

Η ποιότητα ως όρος έχει την σημασία της αξίας. «Επομένως, το ζήτημα ποια μπορεί να είναι η ποιότητα ζωής ενός ατόμου, ισοδυναμεί με το ερώτημα της αξιολόγησης της ζωής του. Αυτό σημαίνει ότι η ποιότητα ζωής συνδέεται με το ζήτημα της ευημερίας και της ευτυχίας του, καθώς και με αυτό των αναγκών και επιθυμιών του» (Μπαλτζή, 2003).

Ο όρος ποιότητα ζωής είναι μια πολυδιάστατη και σύνθετη έννοια. «Μέχρι σήμερα δεν υπάρχει ένας κοινώς αποδεκτός ορισμός για την ποιότητα ζωής, ειδικά αφού η έννοια βρίσκεται στο μεταίχμιο μεταξύ των ανθρωπιστικών, κοινωνικών επιστημών και των επιστημών της υγείας» (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007). Η απόδοση του είναι αρκετά δύσκολη αφενός γιατί εξαρτάται από ένα πλήθος παραγόντων, όπως οικονομικοί, κοινωνικοί, ψυχολογικοί κ.α., οι οποίοι επηρεάζουν άμεσα τη ζωή του ατόμου, και αφετέρου γιατί είναι αντικείμενο μελέτης πολλών επιστημών (κοινωνικών επιστημών, ιατρικής, οικονομικών επιστημών, κ.α.), οι οποίες μελετούν την ποιότητα ζωής από διαφορετική οπτική γωνία.

Σε θεωρητική βάση, η ποιότητα ζωής μπορεί να ορισθεί με την περιγραφή των χαρακτηριστικών, συνθηκών ή τομέων ζωής που είναι απαραίτητες για την λειτουργία των ατόμων ως ανεξάρτητων και αυτόνομων όντων. Δηλαδή αναφέρεται στην εκπλήρωση βιολογικών και ψυχοκοινωνικών λειτουργιών , τη διατήρηση υγείας, την ελευθερία δράσης, την επαγγελματική και οικογενειακή καταξίωση. Ο Hornquist (1982) πιστεύει ότι η ποιότητα ζωής σχετίζεται με τον βαθμό ικανοποίησης των αναγκών αναφορικά με τους σωματικούς, ψυχολογικούς, κοινωνικούς, υλικούς και διαρθρωτικούς τομείς της ζωής, ενώ κατά τον Lewis (1982) η ποιότητα ζωής είναι ο βαθμός στον οποίο κάποιος έχει αυτοεκτίμηση, σκοπό στη ζωή και ελάχιστο άγχος. Γενικά, η ποιότητα ζωής θεωρείται το αποτέλεσμα της αλληλεπίδρασης πολλών παραγόντων (υγεία, κοινωνία, οικονομική κατάσταση, περιβάλλον), που επηρεάζουν

την ανάπτυξη των ατόμων και των κοινωνιών με τρόπους συχνά άγνωστους και ανεξερευνήτους(Παπάνης και Ρουμελιώτου,2007).

Οι Dalkey και Rourke (1973) όρισαν την ποιότητα ζωής ως την αίσθηση του ατόμου για ευεξία, ευτυχία και ικανοποίηση του από τη ζωή του αναφορικά με την υγεία του, τη δράση, το άγχος, τη στοχοθεσία, την αυτοεκτίμηση, την κατάθλιψη, την κοινωνική και οικογενειακή στήριξη. Ο παραπάνω ορισμός θεωρήθηκε όμως προβληματικός, καθώς η έννοια της ευτυχίας είναι δύσκολα μετρήσιμη. Έτσι η έννοια της ευτυχίας αφαιρέθηκε από τον ορισμό και δόθηκε περισσότερη βάση στην έννοια της ικανοποίησης που θεωρήθηκε πιο εύκολα μετρήσιμη. Η έννοια της ικανοποίησης επίσης θεωρήθηκε προβληματική γιατί δεν αποτελεί σταθερή έννοια και συνεχώς μεταβάλλεται. Για να δώσουν λύση στον προβληματισμό αυτό, οι De Haes και Van Knippenberg (1985) υποστήριξαν ότι η ικανοποίηση σε σχέση με την ποιότητα ζωής αναφέρεται στη «συνολική εκτίμηση της υποκειμενικής εμπειρίας για τη ζωή»(Παπάνης και Ρουμελιώτου,2007).

Κατά τον Bowling (1991) η ποιότητα ζωής είναι «η σωματική, ψυχική και κοινωνική ευημερία του ατόμου καθώς και η ικανότητα του να ανταποκρίνεται στις καθημερινές λειτουργίες της ζωής του» (Καβουρά κα, 2003). Επίσης ορίζεται ως «το προϊόν των φυσικών χαρισμάτων του ατόμου σε συνδυασμό με την επίδραση της οικογένειας, και της κοινωνίας και άλλοτε ως προσωπική δήλωση των θετικών και αρνητικών χαρακτηριστικών τα οποία προσδιορίζουν τη ζωή ενός ανθρώπου»(Κυριόπουλος και Λιονής, 2004).

Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο της Γαλλικής Γλώσσας «η ποιότητα ζωής ορίζεται ως η σωματική και ψυχολογική κατάσταση του ανθρώπου που του δίνει την αίσθηση της ικανοποίησης σε ένα συγκεκριμένο περιβάλλον. Κατά μια έννοια, η ποιότητα ζωής μπορεί να οριστεί ως ο βαθμός στον οποίο επικρατούν σε ένα δεδομένο περιβάλλον οι κατάλληλες συνθήκες που προσφέρουν ικανοποίηση στα άτομα» (Παπάνης και Ρουμελιώτου,2007).

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) το 1995 όρισε ως ποιότητα ζωής την «υποκειμενική αντίληψη που έχουν οι άνθρωποι για τη θέση τους στη ζωή, μέσα στα πλαίσια των πολιτισμικών χαρακτηριστικών και του συστήματος αξιών της κοινωνίας στην οποία ζουν και σε συνάρτηση με τους προσωπικούς στόχους, τις προσδοκίες τα πρότυπα και τις ανησυχίες τους» (Καβουρά κα, 2003).

Επειδή ο όρος της ποιότητας ζωής συγχέεται με αυτό του βιοτικού επιπέδου θα ήταν χρήσιμο να αναφέρουμε πως ορίζονται από τη Διεθνής Ένωση για τις Έρευνες Ποιότητας Ζωής. «Το βιοτικό επίπεδο ορίζετε ως η ποσότητα και ποιότητα των αγαθών και υπηρεσιών που παρέχονται στους πολίτες, όπως το ακαθάριστο εγχώριο προϊόν (ΑΕΠ), τον αριθμό των ιατρών ανά χίλια άτομα, το ποσοστό ΑΕΠ που δαπανάται για την υγεία και την παιδεία ή τον αριθμό

των τηλεοράσεων και τηλεφώνων σε κάθε νοικοκυριό. Αντιθέτως, η ποιότητα ζωής αποτελεί το προϊόν αλληλεπίδρασης των κοινωνικών, οικονομικών, περιβαλλοντικών και υγειονομικών παραγόντων που επιδρούν στην ατομική και κοινωνική ανάπτυξη. Η υποβάθμιση ενός από τους εν λόγω παράγοντες αρκεί για να απειλήσει ή να επηρεάσει αρνητικά την ευημερία των ατόμων και των κοινωνιών» (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007). Όπως φαίνεται η έννοια της ποιότητας ζωής είναι πολύ πιο γενική από εκείνη του βιοτικού επιπέδου, το οποίο θεωρείτε προϋπόθεση της ποιότητας ζωής.

Επίσης η ποιότητα ζωής προσδιορίζεται «ως η υποκειμενική προοπτική της ευτυχίας του Ευρωπαίου πολίτη ή της ικανοποίησης από τον τρόπο ζωής και την κατανάλωση δημοσίων αγαθών και υπηρεσιών» (Υφαντόπουλος, 2003).

Έχουν διατυπωθεί πολύ ορισμοί για την ποιότητα ζωής. Η Meeberg (1993) όρισε ότι «Η ποιότητα ζωής είναι ένα συναίσθημα της γενικής ικανοποίησης ζωής, όπως καθορίζεται από τις διανοητικές και πνευματικές δυνατότητες του ατόμου, η ζωή του οποίου αξιολογείται». Ο Cummins (1992) προσδιόρισε ότι «Οι προσωπικές αξίες καθώς επίσης και οι συνθήκες διαβίωσης και η ικανοποίηση από την ζωή αλληλεπιδρούν για να καθορίσουν τη ποιότητα ζωής. Η σημασία είτε της αντικειμενικής είτε της υποκειμενικής αξιολόγησης μιας ιδιαίτερης περιοχής της ζωής είναι κατανοητή μόνο σε σχέση με τη σημασία που το άτομο δίνει σε αυτό» (<http://www.scotland.gov.uk/Publications/2006/01/13110743/11>).

Ως συμπλήρωμα των παραπάνω ορισμών θα ήταν ενδιαφέρον να αναφερθεί πως έχει διαμορφωθεί το περιεχόμενο της έννοιας της ποιότητας ζωής σε τρεις Ευρωπαϊκές χώρες, με την Ελλάδα να είναι μια από αυτές.

Στο Βέλγιο ο όρος αυτός παρών στα προγράμματα των δυο οικολογικών παρατάξεων αλλά και επίκεντρο του ομοσπονδιακού προγράμματος για την αειφόρο ανάπτυξη. Λαμβάνει διαφορετικό περιεχόμενο κάθε φορά. «Για παράδειγμα μιλάμε για την ποιότητα ζωής των ασθενών ενός νοσοκομείου ή για τη μείωση του χρόνου εργασίας προκειμένου να βελτιωθεί η ποιότητα ζωής των εργαζομένων. Επίσης μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε περιβαλλοντικό πεδίο. Η έκφραση αυτή αναφέρεται σε μέτρα που στοχεύουν στη βελτίωση του φυσικού, κοινωνικού και επικοινωνιακού πλαισίου της ζωής των ατόμων» (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 2003).

Στη Γαλλία οι Γάλλοι πολιτικοί χρησιμοποιούν αυτόν τον όρο για να χαρακτηρίσουν «τόσο τους στόχους ορισμένων κεντρικών πολιτικών χωροταξίας, μεταφορών ή περιβάλλοντος όσο και αυτούς ορισμένων τοπικών μέτρων που υιοθετούνται από δημάρχους.... ο όρος αυτός συχνά είναι συνώνυμος με την ποιότητα του περιβάλλοντος, την ηρεμία. Εντούτοις, στα πλαίσια των πολιτικών καταπολέμησης της ανασφάλειας, η ποιότητα ζωής εκφράζει αυτό το οποίο θα χανόταν μέσα από την αύξηση των αντικοινωνικών συμπεριφορών και πράξεων και της αύξησης

του αισθήματος ανασφάλεια ... στο πολιτικό επίπεδο, ο όρος αυτός εμφανίστηκε στα πλαίσια των συζητήσεων για το 35ωρο και αφορούσε τη διευθέτηση του ελεύθερου χρόνου» (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 2003).

Τέλος στην Ελλάδα, όπως και στις υπόλοιπες Ευρωπαϊκές χώρες ο όρος αυτός έχει ενσωματωθεί στον πολιτικό λόγο τα τελευταία χρόνια. Πιο συγκεκριμένα, «η βελτίωση της ποιότητας ζωής είναι ο στόχος προς επίτευξη μέσα από: τη βελτίωση του συστήματος υγείας, τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, τη δημιουργία πάρκων, την αναδιαμόρφωση του οδικού δικτύου κτλ» (Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ, 2003).

Τα βασικά χαρακτηριστικά της έννοιας της ποιότητας ζωής είναι (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2005):

- Αναφέρεται στα χαρακτηριστικά της προσωπικής ζωής κάθε ατόμου. Οι συνθήκες και οι αντιλήψεις για την προσωπική ζωή παίζουν σημαντικό ρόλο στον προσδιορισμό της ποιότητας ζωής.
- Είναι μια πολυδιάστατη έννοια και απαιτεί για τον προσδιορισμό της, την περιγραφή πολλών διαφορετικών χαρακτηριστικών της ζωής.
- Η μέτρηση της ποιότητας ζωής πραγματοποιείται με τη βοήθεια υποκειμενικών και αντικειμενικών δεικτών. Οι υποκειμενικοί δείκτες, οι οποίοι αντικατοπτρίζουν τις αντιλήψεις των ατόμων είναι ιδιαίτερα χρήσιμοι όταν συνδυάζονται με τους αντικειμενικούς δείκτες, γιατί μας προσφέρουν μια πιο ολοκληρωμένη εικόνα για την ποιότητα ζωής.

Στο παρακάτω διάγραμμα παρουσιάζονται οι διαστάσεις της ποιότητας ζωής με βάση τις ψυχολογικές, φυσικές και τις κοινωνικές διαστάσεις της ευημερίας.

1.2 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗΝ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Ως μετρήσιμη μεταβλητή, η ποιότητα ζωής αναφέρεται τόσο στο υποκείμενο της έρευνας όσο και στο αντικείμενό της (Mukherjee, 1989). Περιλαμβάνει την υποκειμενική αξιολόγηση από τα άτομα ή τις ομάδες σχετικά με την ικανοποίησή τους από τις συνθήκες διαβίωσης και τον τρόπο ζωής στο περιβάλλον όπου ζουν. Για το λόγο αυτό, η μελέτη της ποιότητας ζωής λαμβάνει υπόψη τις ανάγκες, τις προσδοκίες και τις αξίες των ατόμων ή μιας κοινότητας (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Τα τελευταία χρόνια, έχει δοθεί νέα προτεραιότητα στις προσπάθειες που γίνονται για να ελεγχθεί, να περιγραφεί συστηματικά και να αναλυθεί η τρέχουσα κατάσταση της ποιότητας ζωής. Η βελτίωση στις συνθήκες διαβίωσης και η ποιότητα ζωής είναι μεταξύ των κύριων στόχων των κυβερνήσεων σε όλα τα επίπεδα. Υπάρχει λιγότερη συμφωνία, εντούτοις, για αυτό που προωθεί την καλή ποιότητα ζωής.

«Διάφορες μελέτες έχουν εξετάσει τη σχέση μεταξύ της ποιότητας ζωής και άλλων μεταβλητών. Αυτές οι άλλες μεταβλητές μπορούν να ομαδοποιηθούν ως (1) δημογραφικές και κοινωνικές μεταβλητές, π.χ. ηλικία, φύλο, εκπαίδευση, εισόδημα, και το μέγεθος της κατοικίας (2) ψυχολογικές μεταβλητές, π.χ. ικανοποίηση από την οικογενειακή ζωή, ικανοποίηση από την εργασία, δείκτες stress και αντιλήψεις για την ευτυχία και (3) υποκειμενικές αξιολογήσεις της ποιότητας στους διάφορους τομείς της ζωής, π.χ. αυτοκριτική του επιτεύγματος στην εργασία, την οικογένεια, και την ικανότητα, αντίληψη για τις σχέσεις, αντίληψη για τη σύγκριση με άλλους ανθρώπους κ.λπ.» (Zhao, 2004).

Ένα από τα εκπληκτικά συμπεράσματα στην έρευνα ποιότητας ζωής είναι η αδύνατη σχέση μεταξύ της ευημερίας και ορισμένων κοινωνικών και δημογραφικών μεταβλητών. Οι μεταβλητές όπως η ηλικία, το φύλο, η φυλή, η εκπαίδευση, το εισόδημα, και η οικογενειακή κατάσταση συνολικά σπάνια εξηγούν περισσότερο από 10% της διαφοράς σχετικής προς την ευτυχία ή τη γενική ικανοποίηση από τις ζωές των ατόμων (Zhao, 2004).

«Διάφοροι ερευνητές έχουν βρει ότι ο βαθμός ικανοποίησης στις συγκεκριμένες περιοχές της ζωής κάποιου είναι ένας από τους ισχυρότερους στατιστικούς προαγγέλους της γενικής ευημερίας. Αυτές οι περιοχές περιλαμβάνουν τις αντικειμενικές και υποκειμενικές μεταβλητές όπως: οικογενειακές σχέσεις, κατάσταση εργασίας, κατοικία, περίχωρα γειτονιάς, ψυχαγωγικές δραστηριότητες, και η πνευματική διάσταση μεταξύ των άλλων (Ilever, 2000). Η έρευνα που εστιάζει σε αυτές τις μεταβλητές έγινε από άλλους συντάκτες, συμπεριλαμβανομένου Andrews και Withey (1976), και Campbell και λοιποί (1976). Αυτές οι ερευνητικές μελέτες έδειξαν τη συμφωνία και τη διαφωνία με τη χρησιμοποίηση της ποιότητας ζωής ως έκβαση, η οποία θα μπορούσε να επηρεάσει την πολιτική, επηρεάζοντας κατά συνέπεια τις ζωές του ευρέως κοινού

(Zhao, 2004). Στην πραγματικότητα, είναι προφανές ότι η έρευνα μέχρι σήμερα είναι σχετικά περιορισμένη όσον αφορά την αντίληψη για τη ποιότητα ζωής σε κοινοτικό επίπεδο, ανθρώπινες υπηρεσίες ή όσον αφορά την αντίληψη για την ποιότητας ζωής και τους οικογενειακούς εσωτερικούς και εξωτερικούς πόρους δεύτερον, πολλές ανθρώπινες υπηρεσίες παρέχονται σύμφωνα με την αρχή του κέρδους, τη προτίμηση στη πηγή χρηματοδότησης ή τους διαθέσιμους πόρους. Έτσι, υπάρχει ένα χάσμα μεταξύ των θεωρητικών μεθόδων και των ενεργειών που υιοθετούνται από τους κοινωνικούς φορείς παροχής υπηρεσιών για να βελτιώσουν τη ποιότητα ζωής. Ο στόχος της μέτρησης της αντίληψης για τη ποιότητα ζωής είναι δύσκολος και σχετικά μη συμβατικός.

Για το λόγο αυτό, η προώθηση της ποιότητας ζωής αποτελεί πολυδιάστατο ζήτημα. Όσον αφορά τους περιβαλλοντικούς παράγοντες, είναι απαραίτητη η προστασία της βιοποικιλότητας και η ανάπτυξη ενός ενιαίου σχεδίου διαχείρισης των φυσικών πόρων. Από οικονομικής πλευράς, είναι αναγκαίο να γίνει σωστός σχεδιασμός και ιεράρχηση των ατομικών αναγκών (ανθρωπιστική προσέγγιση), με την παράλληλη ανάπτυξη οικολογικών τεχνολογιών και την αναζήτηση της ωφελιμότητας της παραγωγής προς το κοινωνικό σύνολο. Σε κοινωνικό επίπεδο, η εξασφάλιση της ισότητας ανάμεσα σε όλους τους πολίτες και η παροχή των βασικών μέσων για την αυτοσυντήρησή τους αποτελεί βασικό στόχο για τη βελτίωση της ποιότητας ζωής. Τέλος, είναι σημαντική η αρμονική σχέση όλων των ειδών περιβάλλοντος στα οποία δραστηριοποιούνται τα άτομα, από την οικογένεια έως την γειτονιά και την κοινότητα, καθώς και η σχέση τους με τον εξωτερικό κόσμο.

Πέρα όμως από τα προαναφερθέντα, η ποιότητα ζωής περιλαμβάνει και τη συμμετοχή, κυρίως των νέων ανθρώπων, στις δραστηριότητες της κοινότητας, στα πολιτιστικά και αθλητικά δρώμενα (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Η πολυδιάστατη φύση της ποιότητας ζωής είχε σαν αποτέλεσμα τη διεξαγωγή πολλών ερευνών προκειμένου να διερευνηθούν και να ταξινομηθούν οι παράγοντες που την επηρεάζουν και την ανάπτυξη ενός πλήθους θεωριών σχετικά με το θέμα. Τα μοντέλα που αναπτύχθηκαν ήταν πολλά και ποικίλανε ανάλογα με το βαθμό σπουδαιότητας που απέδιδαν σε διαφορετικούς παράγοντες. Έτσι, αναπτύχθηκαν τα μοντέλα που ακολουθώντας την ιεραρχία των ανθρώπινων αναγκών του Maslow (1954, 1968) έδιναν προτεραιότητα στις βασικές ανάγκες, ενώ από την άλλη τα κλασικά μοντέλα βασίζονταν αποκλειστικά στην ψυχολογική ευεξία, στην ευτυχία, στην ικανοποίηση από τη ζωή, στις κοινωνικές προσδοκίες ή στις ατομικές αντιλήψεις (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Μια άλλη ταξινόμηση των παραγόντων επιχειρήθηκε από τον Flanagan (1978, 1982), ο οποίος εντόπισε 15 παράγοντες ποιότητας ζωής, τους οποίους και ταξινόμησε σε 5 μεγάλες κατηγορίες: σωματική και υλική ευημερία (οικονομική άνεση και ασφάλεια και υγεία), σχέσεις

με άλλους ανθρώπους (συζυγικές σχέσεις, ανατροφή παιδιών, σχέσεις με συγγενείς και στενούς φίλους), κοινωνικές και κοινοτικές δραστηριότητες (παροχή βοήθειας σε συνανθρώπους, συμμετοχή σε τοπικές και εθνικές δραστηριότητες), προσωπική ανάπτυξη και καταξίωση (πνευματική ανάπτυξη, προσωπική στοχοθεσία και αυτογνωσία, ενδιαφέρον για τη δουλειά, δημιουργικότητα και εμπειρία) και, τέλος, ελεύθερος χρόνος (κοινωνικοποίηση, δραστηριότητες αναψυχής) (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Οι Campbell et al. (1976) διαπίστωσαν ότι η ποιότητα ζωής σχετίζεται με το βαθμό ικανοποίησης από τη ζωή και τις συνθήκες διαβίωσης. Οι Young και Longman (1983) συμφωνούν με την παραπάνω άποψη και υποστηρίζουν ότι η ποιότητα ζωής αναφέρεται στη σωματική, κοινωνική, υλική και ψυχολογική ευεξία του ατόμου. Για το λόγο αυτό, οι παράγοντες που παίζουν σημαντικό ρόλο είναι ο γάμος, η οικογενειακή ζωή, η υγεία, η γειτονιά, η φιλία, οι εργασίες στο σπίτι, η απασχόληση, η ζωή σε αστικό ή αγροτικό περιβάλλον, η στέγαση, η παιδεία, το βιοτικό επίπεδο, το επίπεδο μόρφωσης και η οικονομική άνεση. Αν οι εν λόγω τομείς βαίνουν καλά, τότε τα επίπεδα ικανοποίησης των ατόμων από τη ζωή τους είναι υψηλά και, συνεπώς, και η ποιότητα ζωής (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

1.3 ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ

Από τις μελέτες προέκυψε ότι η έννοια της ποιότητας ζωής είναι πολυδιάστατη και εξαρτάται από ένα πλήθος παραγόντων. Η βασικότερη διάκριση είναι ανάμεσα στους λεγόμενους υποκειμενικούς και αντικειμενικούς δείκτες για τη μέτρηση της ποιότητας ζωής. Η υποκειμενική διάσταση αναφέρεται στην αίσθηση ευημερίας και στην ικανοποίηση που αντλούν τα άτομα από το περιβάλλον τους. Η αντικειμενική διάσταση συνδέεται με την ικανοποίηση που αντλείται σε σχέση με τις πολιτισμικές και κοινωνικές απαιτήσεις αναφορικά με την υλική ευημερία, την κοινωνική θέση και τη σωματική ευεξία (Noll, 1998). Σύμφωνα με τον Pacione (1982), κάθε έρευνα για την ποιότητα ζωής πρέπει να λαμβάνει μία εσωτερική και μία εξωτερική διάσταση. Η πρώτη αφορά την ικανοποίηση που νιώθουν οι πολίτες από τη ζωή τους και η δεύτερη τα φυσικά αντικείμενα που προκαλούν την εν λόγω ικανοποίηση ή σχετίζονται με αυτή.

Οι υποστηρικτές των αντικειμενικών παραγόντων θεωρούν ότι οι μελέτες που επικεντρώνονται μόνο στους υποκειμενικούς παράγοντες καταλήγουν σε τόσους ορισμούς της ποιότητας ζωής όσοι είναι και οι συμμετέχοντες στην έρευνα (Cantril, 1965; Liu, 1973; Szalai και Andrews, 1980). Σύμφωνα με τη διαχρονική έρευνα των Boyer και Savageau (1985, 1989, 1993), η ποιότητα ζωής μπορεί να ερευνηθεί και να μετρηθεί αντικειμενικά σε 9 βασικούς τομείς: το κόστος ζωής, την εγκληματικότητα, την υγειονομική περίθαλψη, την απασχόληση, τις μεταφορές, την εκπαίδευση, τις τέχνες, την αναψυχή και το κλίμα. Παρόλα αυτά, η θεωρία των

εν λόγω ερευνητών απορρίφθηκε από άλλους μελετητές, οι οποίοι θεώρησαν ότι η ποιότητα ζωής σχετίζεται κυρίως με δημογραφικούς, κοινωνικό-οικονομικούς και περιβαλλοντικούς παράγοντες.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, σημαντικό ρόλο για την ποιότητα ζωής και – συνεπώς – την ανάπτυξη παίζει ο δημογραφικός παράγοντας. Το χαμηλό κόστος αγοράς ή ενοικίασης κατοικίας σε μία πόλη οδηγεί στη σύσταση μόνιμων νοικοκυριών και αποτρέπει τους πολίτες από την αναζήτηση νέου τόπου κατοικίας, ωθώντας τους σε διατήρηση των κοινωνικών τους δικτύων. Με τον τρόπο αυτό, είναι ευκολότερο να δημιουργηθεί κλίμα εμπιστοσύνης ανάμεσα στους πολίτες και να τεθούν οι βάσεις για το σχεδιασμό και υλοποίηση πολιτικών ανάπτυξης.

Από τη θεωρητική επισκόπηση των ερευνών, προκύπτει ότι η ποιότητα ζωής βασίζεται σε 10 αντικειμενικούς δείκτες, που συμβάλλουν σημαντικά στην ανάπτυξη μιας περιοχής. Από την άλλη πλευρά όμως, οι υποστηρικτές των υποκειμενικών παραγόντων για την ποιότητα ζωής θεωρούν ότι λαμβάνοντας υπόψη μόνο τους αντικειμενικούς δείκτες, όπως το εισόδημα και τους δείκτες ανεργίας, αγνοείται το πώς πραγματικά νιώθουν οι πολίτες για τη ζωή τους. Σε πρόσφατες έρευνες βρέθηκε ότι σε χώρες με το χαμηλότερο ΑΕΠ, η ικανοποίηση από το εισόδημα μπορεί να αυξήσει τα επίπεδα υποκειμενικής ικανοποίησης. Αντιθέτως, σε χώρες με υψηλό ΑΕΠ, η ικανοποίηση από τα επίπεδα του εισοδήματος δεν συνοδεύεται πάντα από γενικότερα αισθήματα ικανοποίησης από τη ζωή (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Λαμβάνοντας υπόψη όλα τα παραπάνω, οι μελετητές κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι έρευνες για την ποιότητα ζωής μίας περιοχής πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τόσο τους αντικειμενικούς όσο και τους υποκειμενικούς δείκτες, συλλέγοντας τόσο ποσοτικά όσο και ποιοτικά δεδομένα (Türksever και Gündüz, 2001). Κατ' αυτό τον τρόπο μελετώνται τόσο ο γνωσιακός, όσο ο πραξιακός και συναισθηματικός τομέας, καλύπτοντας όλες τις πτυχές της ανθρώπινης φύσης.

Μελετώντας την ποιότητα ζωής στη Σουηδία, ο Erikson (1993) πρότεινε τη διάκριση ανάμεσα σε «περιγραφικούς» και «αξιολογικούς» δείκτες, θεωρώντας παραπλανητική τη διάκριση του αντικειμενικού και υποκειμενικού. Συνεπώς, στους περιγραφικούς δείκτες ζητείται από τα άτομα να περιγράψουν τους πόρους τους ή τις συνθήκες διαβίωσής τους, ενώ στους αξιολογικούς οι ερωτήσεις επικεντρώνονται στην αντίληψη που έχουν τα άτομα για τη ζωή τους.

Συμφωνώντας με τη διττή φύση της ποιότητας ζωής, ο Rogerson (1997) διέκρινε ανάμεσα στον υλικό και προσωπικό τομέα της ζωής των ατόμων, οι οποίοι πλαισιώνονται από το περιβάλλον στο οποίο διαβιούν. Οι διαθέσιμοι περιβαλλοντικοί πόροι και τα χαρακτηριστικά τους διαμορφώνουν και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά των ατόμων που τους αξιοποιούν και επηρεάζουν σημαντικά τα επίπεδα ικανοποίησης των ατόμων από τη ζωή τους. Ουσιαστικά ο Rogerson επεχείρησε να συμφιλιώσει την υποκειμενική αξιολόγηση της ποιότητας ζωής με τις

αντικειμενικές συνθήκες διαβίωσης των ατόμων, λαμβάνοντας υπόψη την επιρροή της κοινότητας στην ποιότητα ζωής των μελών της. Το «υλικό βασίλειο» της θεωρίας του περιλαμβάνει μία σειρά αγαθών, υπηρεσιών και άλλων χαρακτηριστικών του φυσικού, οικονομικού και κοινωνικού περιβάλλοντος. Το «προσωπικό βασίλειο» ορίζεται από την αίσθηση ικανοποίησης και ευημερίας των ατόμων.

Διαφορετική ήταν η προσέγγιση των Raphael et al. (1998), οι οποίοι ασχολήθηκαν με την ποιότητα ζωής της κοινότητας. Στην έρευνά τους επικεντρώθηκαν στην αντίληψη των ατόμων για το τι θα τους ικανοποιούσε στη ζωή και τι όχι. Θεώρησαν ότι η ποιότητα ζωής μπορεί να αξιολογηθεί με βάση τρεις βασικούς τομείς: το «είναι», δηλαδή ποιο είναι το κάθε άτομο αναφορικά με τα σωματικά, ψυχολογικά και πνευματικά του χαρακτηριστικά, το «ανήκειν», που περιλαμβάνει τη σχέση των ατόμων με το φυσικό, κοινωνικό περιβάλλον και την κοινότητα, και, τέλος, το «γίνεσθαι», που αναφέρεται στη δράση του κάθε ατόμου προκειμένου να επιτύχει τους προσωπικούς του στόχους και φιλοδοξίες.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το μοντέλο των Murdie et al. (1992), οι οποίοι ασχολήθηκαν με την ποιότητα ζωής στις αστικές περιοχές. Στην έρευνά τους δίνεται έμφαση στο κοινωνικό, πολιτικό και οικονομικό πλαίσιο μέσα στο οποίο λαμβάνονται οι αποφάσεις της τοπικής αυτοδιοίκησης, αφού θεωρούν ότι οι συνθήκες διαβίωσης σε μία περιοχή επηρεάζουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων της. Λαμβάνονται υπόψη και μετρούνται οι αντικειμενικοί δείκτες που σχετίζονται με το περιβάλλον και τις παρεχόμενες ανέσεις. Η πιο σύνθετη διάσταση της έρευνας των Murdie είναι εκείνη που βασίζεται σε συλλογή ποιοτικών δεδομένων. Θεωρήθηκε ότι η γενική ικανοποίηση από την ποιότητα ζωής επηρεάζεται εμμέσως από τα χαρακτηριστικά του κάθε νοικοκυριού, τα οποία επίσης επηρεάζονται από τα χαρακτηριστικά των ατόμων που διαβιών σε αυτά. Τα δύο εν λόγω είδη χαρακτηριστικών μπορούν να μεταβάλλουν την αντίληψη των ατόμων για την αντικειμενική πραγματικότητα και να αλλοιώσουν την ικανότητα διάκρισης ανάμεσα στο τι είναι επιθυμητό ή δυνατό να συμβεί και τι πραγματικά συμβαίνει.

Ο Borsdorf (1999) ακολούθησε τη διττή έννοια της ποιότητας ζωής, αλλά προσέθεσε στην αντικειμενική διάσταση και μια περαιτέρω διάκριση. Στοχεύοντας στην ποσοτικοποίηση του κενού που υφίστατο ανάμεσα στην αξιολόγηση της ποιότητας ζωής (υποκειμενική διάσταση) και το μετρήσιμο επίπεδο ανέσεων και βιοτικού επιπέδου (αντικειμενική υπερ-ατομική διάσταση), προσέθεσε την «αντικειμενική-ατομική διάσταση», δηλαδή την αντίληψη που έχουν τα άτομα για τις αντικειμενικές παροχές και υπηρεσίες της περιοχής τους. Με τον τρόπο αυτό, επιχειρήθηκε η σύγκλιση των αντικειμενικά καλών συνθηκών διαβίωσης και με την υποκειμενική αξιολόγησή τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΔΕΙΚΤΕΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

2.1 ΓΕΝΙΚΑ

Στο παρελθόν οι μελέτες για την ποιότητα ζωής περιορίζονταν στην εξέταση των κοινωνικών δεικτών που αφορούσαν την ανεργία, την απασχόληση, το οικονομικό επίπεδο, την υγεία και την φτώχεια. Στην πορεία όμως αναπτύχθηκαν νέοι δείκτες που αφορούσαν τις συνθήκες διαβίωσης, την κοινωνική ενσωμάτωση, το περιβάλλον και τις συνθήκες απασχόλησης. Με αυτό τον τρόπο η έννοια της ποιότητας ζωής έγινε πιο κατανοητή και ξεκίνησε να μελετάται με πιο πλήρη και ορθό τρόπο.

Όσον αφορά την αξιοπιστία των δεικτών αυτοί πρέπει να τηρούν τα εξής κριτήρια(The institute for sustainable development at long island university, 2000):

- Να αντανakλά κάτι βασικό και θεμελιώδες στο εγγύς μέλλον της κουλτούρας, του περιβάλλοντος, της οικονομίας ή της δημόσιας υγείας των γενεών μιας κοινωνίας.
- Να είναι αποδεκτοί από την κοινωνία ως έγκυρο σημείο της ποιότητας ζωής.
- Να είναι ελκυστικοί στα μέσα ώστε ο τύπος να τους δημοσιεύει και να τους χρησιμοποιεί για να ρυθμίσει και να αναλύσει τις τάσεις της κοινωνίας.
- Να είναι μετρήσιμοι. Τα δεδομένα και τα στατιστικά στοιχεία πρέπει να είναι σχετικά με την γεωγραφική περιοχή και να είναι συγκρίσιμα με άλλων πόλεων ή χωρών.

Οι αλληλεπιδράσεις και τα κοινά αποτελέσματα της οικονομικής δραστηριότητας, της ανθρώπινης κοινωνίας και του περιβάλλοντος δεν μπορούν να μετρηθούν ακριβώς, μπορούν να αξιολογηθούν προσεκτικά για να καταλάβουν πώς βελτιώνουν ή υποβιβάζουν η μια την άλλη κατά τη διάρκεια του χρόνου. Για να καταλάβουν αυτές τις αλληλεπιδράσεις, είναι απαραίτητο να προσαρμοστούν τα μέτρα των τοπικών συστημάτων μέσα σε μια πόλη και να οριστεί ποια αποτελέσματα είναι επιθυμητά ή ανεπιθύμητα αυτό απαιτεί έναν συνδυασμό επιδέξια σχεδιασμένων συσκευών μέτρησης και ανθρώπινους-καθορισμένους στόχους(California state university and The Sustainability Council of Ventura country, 2001)

2.2 ΟΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΩΣ ΑΠΑΡΧΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

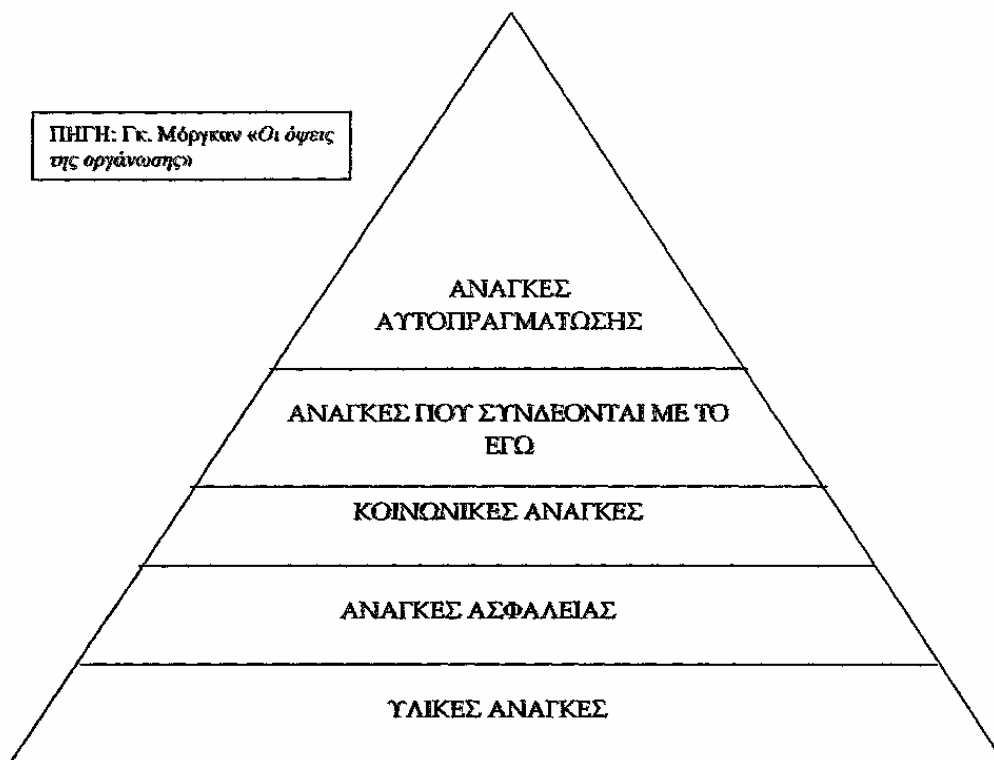
Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω η απαρχή για την ολοκληρωμένη μελέτη και οριοθέτηση των διαστάσεων της ποιότητας ζωής ήταν οι κοινωνικοί δείκτες. Ο Land αναφέρει ότι οι κοινωνικοί δείκτες μετρούν τις συνθήκες εκείνες της ζωής οι οποίες παίζουν καθοριστικό

ρόλο στην ποιότητα ζωής, και καθορίζουν την καλή ή την κακή έκβαση της (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2003).

Το βασικό ερώτημα για την μελέτη της ποιότητας ζωής παρουσιάζεται ως εξής: Ποια είναι τα πιο σημαντικά στοιχεία της ζωής του ανθρώπου που επηρεάζουν την ποιότητα της ζωής του, και πως αυτά μπορούν να ενσωματωθούν στην έρευνα για την τελευταία; Τι είναι αυτό που χαρακτηρίζει την ποιότητα ζωής ενός ατόμου ως καλή; Πως γίνεται να βελτιωθεί η ποιότητα της ζωής; Με βάση τα συγκεκριμένα ερωτήματα έγινε μια προσπάθεια προσδιορισμού έγινε μια προσπάθεια προσδιορισμού εκείνων των παραγόντων που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής, χρησιμοποιώντας αρχικά τους υπάρχοντες κοινωνικούς δείκτες. Η επιλογή βέβαια των διάφορων δεικτών για την μελέτη της ποιότητας ζωής εξαρτάται πρώτα από το σκοπό που έχει η πραγματοποιούμενη έρευνα.

Πριν όμως αναφερθούν οι κοινωνικοί δείκτες θα ήταν ιδιαίτερα χρήσιμο να δούμε την ιεράρχηση των αναγκών του ατόμου όπως τη διατύπωσε ο Maslow. Στο παρακάτω γράφημα βλέπουμε την περίφημη πυραμίδα του Maslow με όλες τις ανθρώπινες ανάγκες ιεραρχημένες. Βλέπουμε ότι στη βάση της πυραμίδας βρίσκονται οι υλικές ανάγκες ενώ στην κορυφή οι ανάγκες αυτοπραγμάτωσης. Από το σχήμα μπορούμε να καταλάβουμε η ικανοποίηση ποιων αναγκών συμβάλει στη βελτίωση της ποιότητας ζωής του ατόμου.

Σχήμα 2

Επιστρέφοντας πάλι στη συζήτηση για τους κοινωνικούς δείκτες θα δούμε σε αυτό το σημείο διάφορες κατηγοριοποιήσεις κοινωνικών δεικτών που έχουν γίνει από χώρες της Ε. Ε. και μη, και θα συγκρίνουμε διαφορές και ομοιότητες σχετικά με τον τρόπο προσέγγισης της ποιότητας ζωής, καθώς παρατηρείτε η κάθε χώρα να μελετάει την ποιότητα ζωής από διαφορετική οπτική γωνία βάσει των κοινωνικών δομών και αναγκών της.

Κάθε χώρα από τις παρακάτω τέσσερις (βλ. Πίνακα 1) βλέπουμε ότι καλύπτει ένα κοινό φάσμα κοινωνικών δεικτών και ειδικότερα στα πεδία της υγείας, της αγοράς εργασίας, της εκπαίδευσης, του εισοδήματος και της ασφάλειας. Η οικογενειακή κατάσταση, η στέγαση, οι κοινωνικές επαφές και η κοινωνική συμμετοχή είναι άλλα 4 ακόμα πεδία που η αναφορά τους είναι εκτεταμένη και στις 4 χώρες. Εξαιρέση αποτελεί η αναφορά στις συγκοινωνίες σε 2 μόνο χώρες, την Γερμανία και το Ηνωμένο Βασίλειο (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2003).

Η εισαγωγή κάποιων συγκεκριμένων κοινωνικών δεικτών σε κάποιες από τις 4 χώρες μας δείχνει τις διαφορές στην προσέγγιση της ποιότητας ζωής. Για παράδειγμα, η Σουηδία ενσωματώνει στην μελέτη της ποιότητας ζωής τους πολιτικούς πόρους (political resources), η Γερμανία τους κοινωνικούς προϋπολογισμούς (social accounts) και τον ελεύθερο χρόνο και τέλος η Ν. Ζηλανδία εισάγει τα ανθρώπινα δικαιώματα, τον πολιτισμό και την εθνική ταυτότητα.

Πίνακας 1¹⁴

Σουηδία	Γερμανία	Ηνωμένο Βασίλειο	Νέα Ζηλανδία
+ Υγεία και πρόσβαση στη φροντίδα υγείας.	+ Υγεία	+ Υγεία	+ Υγεία
+ Συνθήκες απασχόλησης και εργασίας.	+ Συνθήκες αγοράς εργασίας και εργασία.	+ Αγορά εργασίας	+ Μισθοί
+ Οικονομικοί πόροι, προστασία καταναλωτή.	+ Εισόδημα και διανομή εισοδήματος.	+ Εισόδημα και πλούτος	+ Οικονομικό επίπεδο διαβίωσης
+ Γνώση και πρόσβαση στην εκπαίδευση.	+ Εκπαίδευση	+ Μόρφωση και εκπαίδευση	+ Γνώση και ικανότητες
+ Οικογένεια και κοινωνικές σχέσεις.	+ Στέγαση	+ Νοικοκυριά και οικογένειες	+ Ασφάλεια και προστασία
+ Ενσωμάτωση	+ Δημόσια ασφάλεια και έγκλημα	+ Στέγαση	+ Περιβάλλον
+ Στέγαση και τοπικές παροχές (local amenities)	+ Κατανάλωση ελεύθερου χρόνου	+ Έγκλημα και δικαιοσύνη	+ Κοινωνικοί δεσμοί (social connectedness)
+ Προστασία της ζωής και της ιδιοκτησίας	+ Περιβάλλον	+ Περιβάλλον	+ Ανθρώπινα δικαιώματα
+ Ψυχαγωγία και πολιτισμός	+ Συγκοινωνίες	+ ΣΥΓΚΟΙΝΩΝΙΕΣ	+ Πολιτισμός, εθνική ταυτότητα
+ Πολιτικοί πόροι (political resources)	+ Κατανάλωση και προσφορά συμμετοχή	+ Δαπάνες	
	+ Κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο	+ Τρόπος ζωής και συμμετοχή	
		+ Πληθυσμός	

ΠΗΓΗ: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions "Monitoring quality of life"

Στην Σουηδία κατά την δεκαετία του 1970 και έπειτα, έγιναν αρκετές έρευνες για το επίπεδο διαβίωσης των ατόμων. Το επίπεδο διαβίωσης (level of living) των ατόμων καθορίζεται κατά πολύ από την οικονομική κατάσταση, την ιδιοκτησία, την γνώση, την ψυχική και πνευματική ενέργεια, τις κοινωνικές επαφές και την ασφάλεια (Nussbaum M. - Sen A, 1993).

Το 1972 ο *Allardt* εισήγαγε ένα τρίπτυχο αναγκών χωρίς την εκπλήρωση των οποίων το άτομο είναι ανίκανο να επιβιώσει, με σκοπό να το χρησιμοποιήσει στην πρώτη έρευνα για την ευημερία στις Σκανδιναβικές χώρες. Οι ανάγκες αυτές περιγράφονται με τρεις απλές λέξεις: Having, Loving, Being (Nussbaum M. - Sen A, 1993 και European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2004) και λειτουργούσαν ως αντίποδας στο Σουηδικό μοντέλο έρευνας για τις συνθήκες διαβίωσης, το οποίο περιοριζόταν στην εξέταση αντικειμενικών δεικτών. Η καινοτομία του *Allardt* ήταν ότι εισήγαγε τους υποκειμενικούς δείκτες στην μελέτη της ποιότητας της ζωής. Χρησιμοποίησε υποκειμενικούς και αντικειμενικούς δείκτες, καθότι πολλές φορές οι υποκειμενικοί δείκτες παρουσιάζουν περιορισμούς και δυσκολίες. Πιο συγκεκριμένα με τις τρεις αυτές λέξεις εννοούσε:

- *Having*: εμπεριέχει τις υλικές ανάγκες οι οποίες είναι απαραίτητες για την επιβίωση του ατόμου και την αποφυγή της δυστυχίας. Πιο συγκεκριμένα εμπεριέχει τις ανάγκες για τροφή, αέρα,

νερό, καθαρό περιβάλλον, προστασία ενάντια στις κλιματικές αλλαγές, προστασία έναντι των ασθενειών κτλ.

- *Loving*: εμπεριέχει την ανάγκη για επαφή με τους άλλους ανθρώπους και την δημιουργία κοινωνικών δεσμών και ταυτοτήτων.
- *Being*: σχετίζεται με την ανάγκη της ενσωμάτωσης μέσα στο κοινωνικό σύνολο και με την αρμονική συμβίωση με τη φύση.

Στο παρακάτω πίνακα παρουσιάζεται οι 6 βασικές μήτρες δεικτών που πρότεινε ο *Allardt*. Το βασικό χαρακτηριστικό τους ήταν η απλότητα, καθώς κάθε άτομο είναι ικανό να καταλάβει τις παρακάτω έννοιες και να αξιολογήσει την ποιότητα της ζωής του.

Πίνακας 2

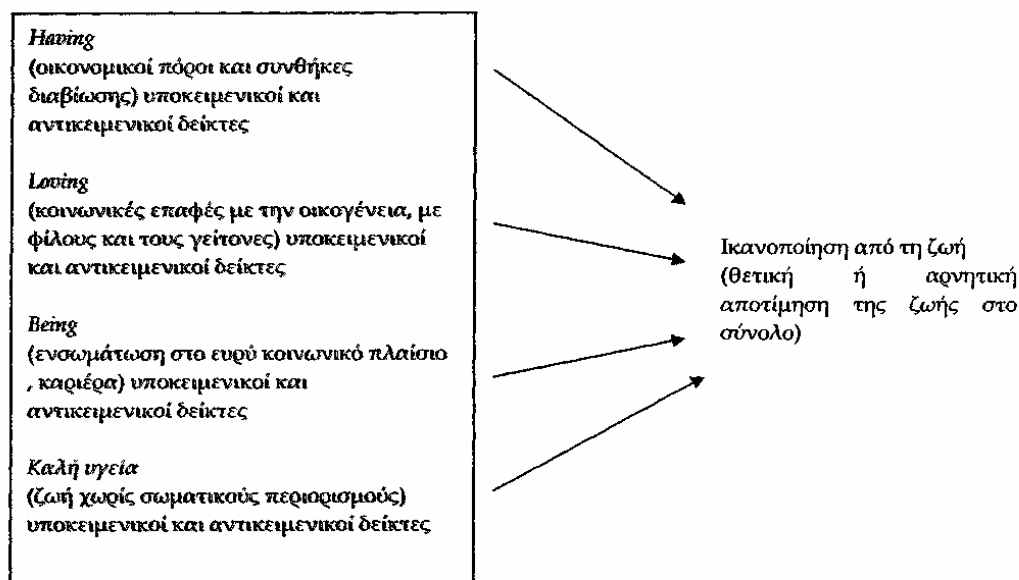
	ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ	ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ
HAVING (ΥΛΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ)	Αντικειμενική μέτρηση για το επίπεδο διαβίωσης και για τις περιβαλλοντικές συνθήκες	Υποκειμενική αντίληψη σχετικά για την ικανοποίηση ή μη ικανοποίηση για τις συνθήκες διαβίωσης
LOVING(ΚΟΙΝΩΝΙΚΕΣ ΑΝΑΓΚΕΣ)	Αντικειμενική μέτρηση για τις σχέσεις με τους άλλους ανθρώπους	Δυστυχία ή ευτυχία – υποκειμενικοί αντίληψη σχετικά με τις κοινωνικές επαφές
BEING (ΑΝΑΓΚΗ ΓΙΑ ΠΡΟΣΩΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ)	Αντικειμενική μέτρηση για τις ανθρώπινες σχέσεις στο πεδίο της κοινωνίας και της φύσης	Αντικειμενική αντίληψη για την απομόνωση / προσωπική ανάπτυξη

ΠΗΓΗ: M.C. NUSSBAUM, A. SEN *QUALITY OF LIFE*

Πολλοί επιστήμονες χρησιμοποίησαν την παραπάνω δομή για την μελέτη της ποιότητας της ζωής κάνοντας όμως ορισμένες διαφοροποιήσεις. Η βασική διαφοροποίηση ήταν ότι εξαίρεσαν την υγεία από το *Having* και την τοποθέτησαν ως διαφορετική διάσταση. Ο βασικός λόγος ήταν ότι το επίπεδο διαβίωσης είναι μια τόσο γενική και ευρεία έννοια με αποτέλεσμα να επικαλύπτει την υγεία (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2004).

Το τελικό σχήμα που προκύπτει από αυτή τη διαφοροποίηση είναι το εξής:

Σχήμα 3

ΠΗΓΗ: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions
"Life satisfaction in enlarged Europe"

2.2.1 ΑΛΛΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ ΖΩΗΣ

Η μελέτη της ποιότητας ζωής στις περισσότερες περιπτώσεις γίνεται βάσει της ικανοποίησης του ατόμου και των υποκειμενικών του αντιλήψεων. Ο Cummins (1996) προσπάθησε να ομαδοποιήσει τους 173 δείκτες που είχαν διαμορφωθεί για την έρευνα της ποιότητας ζωής σε 7 μεγάλες κατηγορίες. Οι κατηγορίες αυτές είναι (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2003):

- Οικογενειακές και φιλικές σχέσεις
- Συναισθηματική ευτυχία (Emotional well being)
- Υλική ευτυχία (Material well being)
- Υγεία
- Απασχόληση
- Παραγωγική δραστηριότητα
- Κοινωνική ενσωμάτωση (Feeling part of ones local community)
- Προσωπική ασφάλεια

Ο Hagert κ.α (2001) προέκτειναν την συλλογιστική του Cummins και πρότειναν κάποιους ακόμα δείκτες όπως ο ελεύθερος χρόνος και η πολιτική συμμετοχή.

Σε έρευνα που πραγματοποίησε το Ευρωβαρόμετρο, πριν την διεύρυνση, στις 15 χώρες μέλη της ΕΕ, ζήτησε από τους πολίτες της ΕΕ να αναφέρουν ποιοι κατά την γνώμη τους είναι εκείνοι οι παράγοντες που συμβάλλουν στην ποιότητα της ζωής. Τα αποτελέσματα έδειξαν ότι βασικό στοιχείο

είναι η υγεία, και ακολουθούν το εισόδημα, η οικογένεια, το περιβάλλον, η κατοικία, οι φίλοι, το επάγγελμα, η διάθεση ελεύθερου χρόνου, το κοινωνικό περιβάλλον, η πρόσβαση στις υπηρεσίες υγείας και τέλος η εκπαίδευση (εφ. Καθημερινή, 9/5/2004).

Κάτω από την ομπρέλα της «καλής ζωής» κάθε επιστήμη προσεγγίζει την έννοια της ποιότητας ζωής από διαφορετική οπτική γωνία και διαμορφώνει τους ανάλογους δείκτες.

2.3 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Η οικονομική κατάσταση είναι από τις σημαντικότερες διαστάσεις της ποιότητας ζωής καθώς αλληλοσυνδέεται και επηρεάζει και τις υπόλοιπες διαστάσεις όπως είναι οι συνθήκες διαβίωσης, η στέγαση και η υγεία.

Η ποιότητα ζωής του ατόμου επηρεάζεται κατά πολύ όταν αυτό βιώνει οικονομικές δυσχέρειες. Η αδυναμία εκπλήρωσης των καθημερινών του αναγκών σε τροφή, ένδυση και εξόφληση καθημερινών τρεχόντων εξόδων του στερεί το δικαίωμα να ζήσει μια φυσιολογική ζωή και μπορεί να το οδηγήσει σε κοινωνική απομόνωση και κοινωνικό αποκλεισμό. Η μείωση του κοινωνικού αποκλεισμού και η αύξηση της κοινωνικής συνοχής αποτελούν την κύρια ιδέα των κοινωνικών πολιτικών.

Οι οικονομικές επιστήμες προσεγγίζουν την ποιότητα ζωής εστιάζοντας στην κατανομή των οικονομικών πόρων. Από διάφορες μελέτες κρατών φαίνεται ότι οι βασικοί δείκτες του επιπέδου ζωής που χρησιμοποιούνται είναι το ακαθάριστο εθνικό προϊόν και το κατά κεφαλή εισόδημα. Αυτοί οι δείκτες όμως της οικονομικής ανάπτυξης δεν βρίσκουν πλήρη αντιστοιχία με τη ποιότητα ζωής του πληθυσμού. Γιατί το ακαθάριστο εθνικό προϊόν δεν ενημερώνει για την κατανομή των οικονομικών πόρων εντός μιας χώρας, το εισόδημα διαφόρων ομάδων πληθυσμού ή την επένδυση στην παιδεία, στην υγεία και στις κοινωνικές υπηρεσίες. Επίσης όπως επιβεβαιώθηκε στη Σύσκεψη Κορυφής του ΟΗΕ για Ανάπτυξη και Περιβάλλον, σε πολλές περιπτώσεις η ραγδαία οικονομική ανάπτυξη συνοδεύεται από την υποβάθμιση της ποιότητας ζωής των μεγάλων ομάδων πληθυσμού. Σε προσπάθεια να αναπληρώσει αυτά τα ελλείμματα, η Διεθνής Τράπεζα καθιέρωσε το δείκτη φυσικής ποιότητας ζωής (physical quality of life index, PQLI), που βασίζεται στο ακαθάριστο εθνικό προϊόν, μαζί με τη βρεφική θνησιμότητα, την αναμενόμενη διάρκεια ζωής και το ποσοστό αναλφαριθμητισμού σε κάθε χώρα (Νάκου, 2001).

Για την καλύτερη κατανόηση του οικονομικού επιπέδου μιας χώρας, δεν αρκεί μόνο η αποτύπωση του μέσου μηνιαίου εισοδήματος κάθε νοικοκυριού αλλά ο δείκτης της αποστέρησης (*deprivation*). Με τον όρο αποστέρηση εννοούνται όλα εκείνα τα υλικά αγαθά τα οποία είναι χρήσιμα στη ζωή ενός ατόμου, αλλά λόγω της οικονομικής του κατάστασης αδυνατεί να τα αγοράσει.

Ένας ακόμη τρόπος για την μέτρηση του οικονομικού επιπέδου των νοικοκυριών είναι ο δείκτης που αναφέρει αν τα νοικοκυριά δυσκολεύονται να τα φέρουν εις πέρας (making ends meet) με την υφιστάμενη οικονομική τους κατάσταση.

Τέλος τα ποσοστά ανεργίας ή απασχόλησης καθώς και η κατοχή δεύτερης θέσης εργασίας είναι δείκτες που δείχνουν το οικονομικό επίπεδο άρα και την ποιότητα ζωής μιας χώρας. Τα άτομα καταφεύγουν στην εύρεση δεύτερης εργασίας είτε λόγω οικονομικών δυσκολιών, είτε επειδή η πρώτη εργασία τους να είναι με την μορφή ημι-απασχόλησης, με αποτέλεσμα να έχουν επιπλέον χρόνο να διαθέσουν για εργασία.. Ένας ακόμη λόγος είναι η πρώτη τους δουλειά να είναι αυτή που πραγματικά θέλουν αλλά να έχει χαμηλές οικονομικές απολαβές, ούτως ώστε να αναζητούν μια δεύτερη δουλειά η οποία μπορεί να μην είναι σχετική με το αντικείμενο κατάρτισης τους αλλά τους παρέχει ένα επιπλέον εισόδημα.

2.4 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΟΙ ΔΕΙΚΤΕΣ

Το περιβάλλον είναι ένας σημαντικός παράγοντας επηρεασμού της ποιότητας ζωής. Το περιβάλλον διακρίνεται στο φυσικό περιβάλλον και το περιβάλλον που έχει δημιουργήσει ο άνθρωπος. Αυτό περιλαμβάνει την φύση η οποία αποτελείται από τα βασικά στοιχεία όπως είναι το έδαφος, το νερό και ο αέρας επηρεάζοντας την κατάσταση της υγείας μας (Committee of the regions, 1999). Έχει άμεσες επιπτώσεις στην καθημερινότητα του ατόμου και μπορεί να ωφελήσει ή να βλάψει την υγεία ενός ατόμου ανάλογα με τα χαρακτηριστικά του. Για παράδειγμα ο καθαρός αέρας μπορεί να βελτιώσει την σωματική και την ψυχική υγεία ενός άρρωστου ατόμου, ενώ αντίθετα η καθημερινή εισπνοή μολυσμένου από του διοξειδίου του άνθρακα αέρα μπορεί να προκαλέσει ανεπανόρθωτες βλάβες στον ανθρώπινο οργανισμό, όπως καρδιοπάθειες και καρκινογενέσεις.

Η εξάντληση των πλουτοπαραγωγικών πηγών του πλανήτη αναστέλλει την ευημερία, σύμφωνα με έρευνα ειδικών, που δόθηκε στη δημοσιότητα στις 12 Ιουλίου 2006.

Αποτέλεσμα της έρευνας ήταν η εξαγωγή ενός νέου δείκτη μέτρησης της προόδου, του Happy Planet, ο οποίος επιβεβαιώνει πως η ποιότητα ζωής που απολαμβάνουν κάποιες χώρες, ακόμη και αν είναι φτωχές, είναι κατά πολύ ανώτερη από τους δείκτες προόδου, που καταγράφονται στις ανεπτυγμένες βιομηχανικά κοινωνίες.

Ο πρωτότυπος δείκτης Happy Planet, του χαρούμενου πλανήτη, μετρά την ευημερία και τη συσχετίζει με τον αντίκτυπο στο φυσικό περιβάλλον και την ικανότητα των χωρών να αξιοποιούν τους πόρους τους, χωρίς να τους εξαντλούν, παρέχοντας στους πολίτες τους αρκετά χρόνια ευτυχισμένης ζωής

(http://www.minpress.gr/minpress/fylla_oikologias_2007_9_poiiothta_zwhs-2.pdf).

Η ποιότητα του περιβάλλοντος εξαρτάται, εν μέρει, από τις συνθήκες του αέρα και του νερού που στηρίζει τους ανθρώπους και τα άλλα ζωντανά όντα. Δυστυχώς, πολλές από τις καθημερινές δραστηριότητές μας παράγουν τη ρύπανση επιβλαβή στον αέρα και το νερό μας. Οι εκπομπές από τα οχήματα, τις εγκαταστάσεις παραγωγής ενέργειας, και τις βιομηχανίες που δημιουργούν τα προϊόντα που χρησιμοποιούνται είναι οι κύριες πηγές ατμοσφαιρικής ρύπανσης. Η απορροή από τους δρόμους και τη γεωργία έχει επιπτώσεις στην ποιότητα νερού. (<http://www.calvert-henderson.com/enviro-quality.htm>) Η ενέργεια είναι η πηγή ενέργειας της οικονομικής διαδικασίας. Παρέχει το φως, τη θερμότητα και τον κλιματισμό για τα σπίτια, τα σχολεία και τις επιχειρήσεις. Εξοπλισμός γραφείων δυνάμεων και μηχανήματα παραγωγής, και αυτό υποστηρίζει τις μεταφορές των ανθρώπων και του φορτίου. Η ενέργεια, ειδικά υπό μορφή πετρελαίου, είναι επίσης ένα κρίσιμο συστατικό σε ένα διαφορετικό μίγμα των καταναλωτικών αγαθών, που κυμαίνονται από την ιατρική και παιχνίδια των παιδιών μέχρι στα τρόφιμα και τον ιματισμό. Αλλά η ανεπαρκής χρήση της ενέργειας μπορεί να ενεργήσει όπως ένα φρένο στην οικονομία, που συμβάλλει στην ανάπτυξη της ρύπανσης και της οικονομικής επιβράδυνσης. Επιπλέον, το μεγαλύτερο μέρος των πηγών ενέργειας σήμερα οδηγούν στην εκπομπή του διοξειδίου του άνθρακα (CO₂), ένας σημαντικός παράγοντας που συνεισφέρει στο πρόβλημα της παγκόσμιας αλλαγής κλίματος.

2.4.1 ΑΤΜΟΣΦΑΙΡΙΚΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑ

Δεν είναι δυνατό να μετρηθεί η ποιότητα του αέρα σε συνεχή βάση σε κάθε σημείο στη χώρα. Αλλά η αμερικανική Υπηρεσία Προστασίας Περιβάλλοντος (EPA) μετρά την ατμοσφαιρική ποιότητα σε ισχύ, με τον έλεγχο των σταθμών και στα 50 κράτη, τη Περιοχή της Κολούμπια, το Πουέρτο Ρίκο, και τους Παρθένους Νήσους. Αυτοί οι σταθμοί μετρούν τα επίπεδα έξι συγκεκριμένων ατμοσφαιρικών ρύπων: Όζον (O₃), Μονοξείδιο του άνθρακα (κοβάλτιο), Μόλυβδος (PB), Οξείδια αζώτου (NO_x), Διοξείδιο θείου (SO₂). Οι επτά μολυσματικές, πτητικές οργανικές ενώσεις ή VOCs, μετριοούνται επίσης επειδή, αν και δεν θεωρείται ρύπος, οι VOCs είναι ένας σοβαρός παράγοντας στη ρύπανση όζοντος. Τα μέτρα EPA και οι εκθέσεις σχετικά με το εάν οποιαδήποτε από αυτά τα μολυσματικά επίπεδα υπερβαίνουν ορισμένα πρότυπα που τους καθιστούν επικίνδυνους στη δημόσια υγεία και το περιβάλλον.

2.4.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΝΕΡΟΥ

Η μέτρηση της ποιότητας του νερού στις ΗΠΑ είναι τόσο δύσκολη όπως μετρώντας την ατμοσφαιρική ποιότητα. Το νερό μπορεί να ταξινομηθεί ως νερό επιφάνειας ή επίγειο νερό. Μπορεί να είναι φρέσκο νερό ή αλατισμένο νερό. Χρησιμοποιείται για την κατανάλωση, για την αναψυχή, για τη γεωργία, για την κατασκευή, και για να υποστηρίξει τη βιοποικιλότητα και τα

οικοσυστήματα. Κάθε τύπος νερού και κάθε τύπος χρήσης περιλαμβάνουν τις διαφορετικές μεθόδους και τα πρότυπα για τη μέτρηση της ποιότητας. Για μια απόλυτη εικόνα του νερού πολλές διαφορετικές θέσεις θα έπρεπε να μετρηθούν. Στις ΗΠΑ υπάρχουν 3.5 εκατομμύρια μίλια των ποταμών, 40.8 εκατομμύρια στρέμματα των λιμνών, 34.400 τετραγωνικά μίλια των εκβολών (όπου οι ποταμοί και τα ρέματα συναντούν τον ωκεανό), 58.000 μίλια της ωκεάνιας ακτής, 277 εκατομμύρια στρέμματα των υγρότοπων και 33.000 τρισεκατομμύρια γαλόνια του επίγειου νερού! Όπως μπορείτε να δείτε, θα ήταν πολύ δύσκολο να υπάρξει ένα ενιαίο αριθμητικό μέτρο της ποιότητας νερού. Αντ' αυτού, το EPA υποβάλλει έκθεση σχετικά με πόσες διαφορετικές θέσεις έχουν εξεταστεί και εάν η ποιότητα νερού είναι ή όχι αρκετά υψηλή να επιτρέψει τις συγκεκριμένες δραστηριότητες όπως η κολύμβηση, η κατανάλωση, και η αλιεία.

2.4.3 ΒΙΟΠΟΙΚΙΛΟΤΗΤΑ

Ένα μέτρο της υγείας των φυσικών πόρων είναι ο βαθμός στον οποίο φυτά και ζώα μπορούν να επιζήσουν επειδή ο βιότοπος που είναι κρίσιμος για την επιβίωσή τους υποβιβάζεται ή καταστρέφεται.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: Η ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

3.1 Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

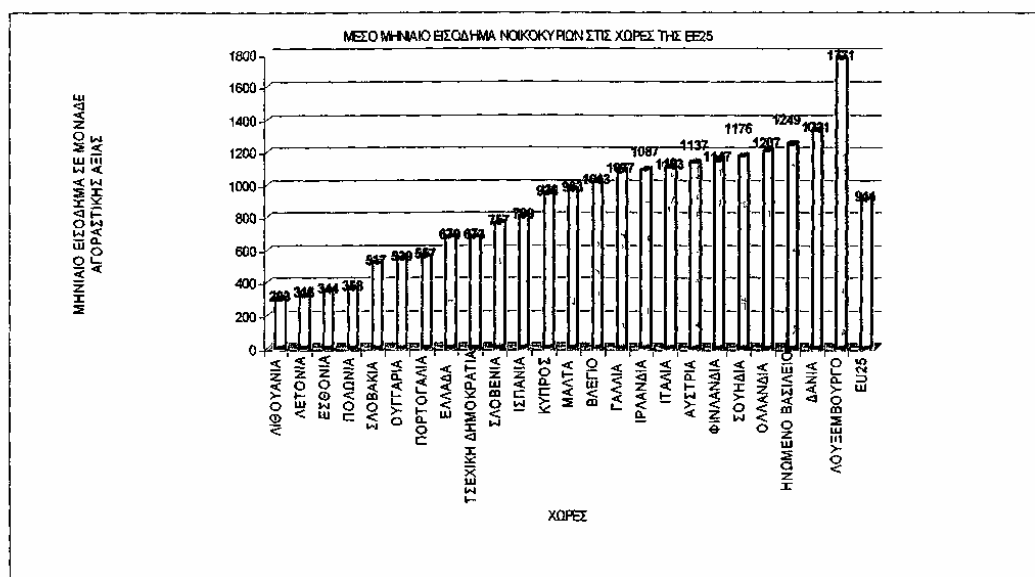
Στους παρακάτω πίνακες και διαγράμματα θα αναφερθεί η οικονομική κατάσταση που επικρατεί στην Ευρώπη των 25 και πώς αυτή επηρεάζει την ποιότητα ζωής των πολιτών της.

Πιο συγκεκριμένα στο παρακάτω γράφημα παρατηρείται ότι τα νοικοκυριά που ανήκουν στις νέες χώρες μέλη της Ε.Ε. έχουν κατά πολύ μικρότερο εισόδημα σε σχέση με το μέσο όρο της ΕΕ25 αλλά και κυρίως της ΕΕ15. Την μικρότερη τιμή παρουσιάζει η Λιθουανία και ακολουθούν η Λετονία και η Εσθονία. Αν συγκριθούν τα μεγέθη αυτών των 3 χωρών με την τιμή του Λουξεμβούργου, η οποία είναι και η μεγαλύτερη μέσα στην ΕΕ25, συμπεραίνεται ότι η τιμή του τελευταίου είναι σχεδόν τριπλάσια από αυτές των τριών χωρών. Από αυτό το γεγονός διαφαίνονται οι τεράστιες διαφορές και ανισότητες μέσα στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Το χάσμα είναι αρκετά μεγάλο και οι νέο - ενταγμένες χώρες θα πρέπει ουσιαστικά να διανύσουν ακόμα μεγάλη απόσταση και να επιταχύνουν την οικονομική τους ανάπτυξη για να φτάσουν στο επίπεδο των υπολοίπων χωρών.

Εξαίρεση από τις χώρες της διεύρυνσης αποτελούν η Μάλτα και η Κύπρος των οποίων η τιμή είναι ανώτερη από το μέσο επίπεδο της ΕΕ25 και πλησιάζει αρκετά το επίπεδο της ΕΕ15 και δεν παρουσιάζουν μεγάλες διαφορές από τις υπόλοιπες χώρες.

Η Ισπανία, η Πορτογαλία και η Ελλάδα είναι οι 3 χώρες που ενώ ανήκουν στην ΕΕ15 και έχουν διαγράψει μια πορεία χρόνων μέσα σε αυτή, δεν έχουν καταφέρει ακόμα να πλησιάσουν το μέσο επίπεδο. Παρουσιάζουν ακόμα μικρές τιμές και δεν έχουν καταφέρει να εναρμονιστούν πλήρως στην οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση της Ενωμένης Ευρώπης. Αν τα παραδείγματα των τριών αυτών χωρών είναι χαρακτηριστικά τότε μπορεί να γίνει αντιληπτό ότι η επίτευξη της κοινωνικής συνοχής είναι ακόμα πιο δύσκολη μετά την διεύρυνση.

Γράφημα 1²⁵

ΠΗΓΗ: EQLS 2003

²⁵ Δεν περιλαμβάνεται η Γερμανία λόγω έλλειψης στοιχείων

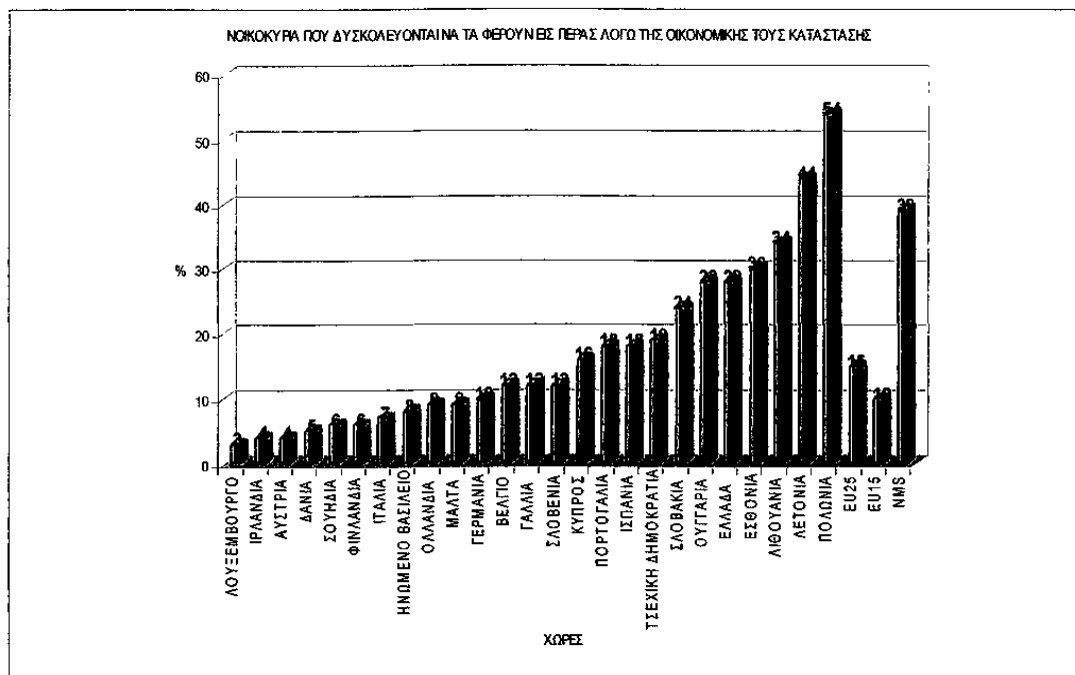
Στο παρακάτω γράφημα (Γράφημα 5) παρουσιάζεται το ποσοστό των νοικοκυριών κάθε χώρας που δυσκολεύονται να τα φέρουν εις πέρας με τα καθημερινά τους έξοδα.

Το μεγαλύτερο ποσοστό αντιστοιχεί στην Πολωνία με το 54% των νοικοκυριών που ερωτήθηκαν να αντιμετωπίζουν οικονομικές δυσκολίες. Ακολουθεί η Λετονία (44%) η οποία είχε παρουσιάσει μεγάλες τιμές και στον δείκτη της αποστέρησης, με αποτέλεσμα να θεωρείται αναμενόμενο το ύψος της τιμής της.

Το Λουξεμβούργο (2%) όπως και νωρίτερα έχει την καλύτερη οικονομική κατάσταση από κάθε χώρα της Ε.Ε. και ακολουθούν η Ιρλανδία(4%), η Αυστρία(4%) και Δανία (5%). Η Ελλάδα διαφέρει από τις υπόλοιπες δύο Μεσογειακές χώρες και εμφανίζει μια ιδιαίτερα μεγάλη τιμή της τάξης του 28% η οποία είναι σχεδόν διπλάσια από το μέσο όρο της ΕΕ25 και τριπλάσια από το μέσο όρο της ΕΕ15. Επίσης η τιμή της ξεπερνά ακόμα και τις τιμές κάποιων από τις χώρες της διεύρυνσης όπως η Ουγγαρία, η Τσεχία και η Σλοβακία των οποίων η οικονομική ανάπτυξη είναι χαμηλότερη από αυτή της Ελλάδος.

Όσον αφορά γενικά της χώρες της διεύρυνσης το ποσοστό των νοικοκυριών που έχουν οικονομική δυσπραγία είναι αρκετά υψηλό (39%) και σχεδόν 4 φορές από το μέσο όρο της ΕΕ15. Οι διαφορές στην οικονομική ανάπτυξη και μεγέθυνση μέσα στα όρια της Ε.Ε. είναι ορατές και σε αυτόν τον δείκτη.

Γράφημα 5

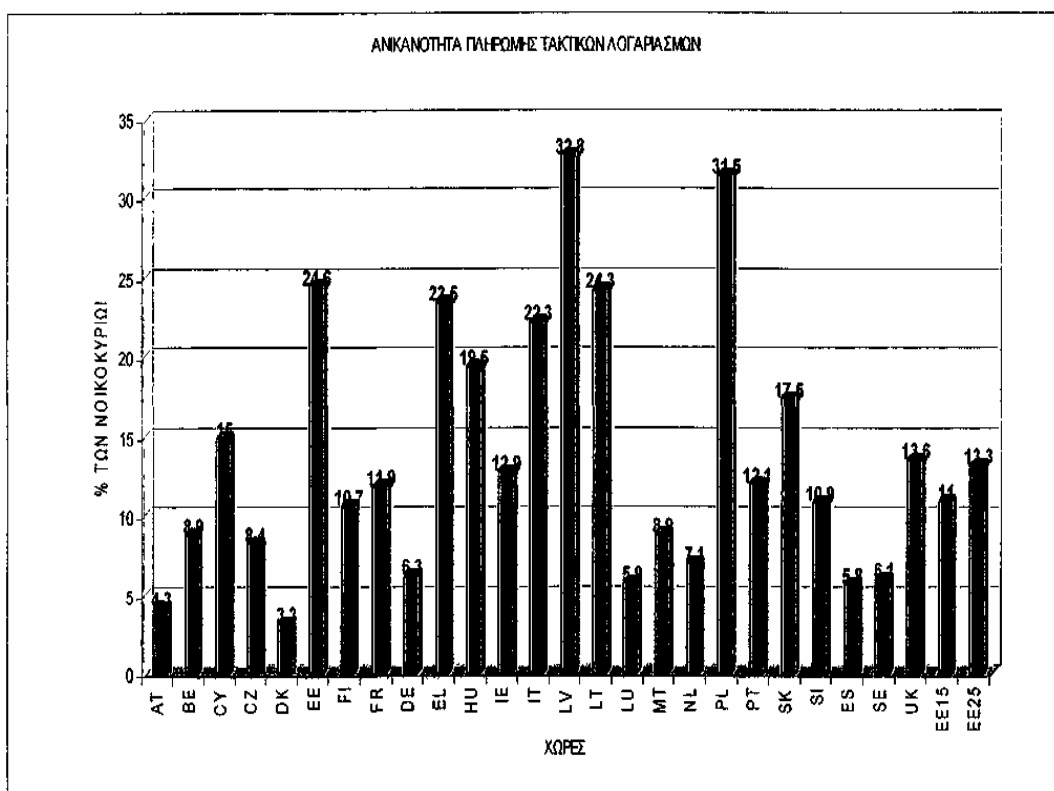

ΠΗΓΗ: EQLS 2003

Στο Γράφημα 6 παρουσιάζεται το ποσοστό των νοικοκυριών που αδυνατεί να πληρώσει τους τακτικούς λογαριασμούς. Και σε αυτόν τον δείκτη το υψηλότερο ποσοστό το εμφανίζει η Λετονία (32.8) ενώ το μικρότερο η Δανία (3,2%).

Η Ελλάδα εμφανίζει για μια ακόμη φορά υψηλές τιμές (23,5%) και κατατάσσεται ανάμεσα στις 5 χώρες με το μεγαλύτερο ποσοστό νοικοκυριών που αδυνατούν να πληρώσουν τους τακτικούς λογαριασμούς. Η τιμή της είναι διπλάσια από το μέσο όρο της ΕΕ15. Επίσης εντύπωση προκαλεί η τιμή της Κύπρου (15%) η οποία είναι ιδιαίτερα αυξημένη σε σχέση με την εικόνα της οικονομικής της κατάστασης που δόθηκε με τα παραπάνω στοιχεία.

Γράφημα 6

ΠΗΓΗ: EQLS 2003

Στο παρακάτω πίνακα αναφέρεται το ποσοστό των ατόμων ηλικίας 18-64 που κατοικούν σε άνεργα νοικοκυριά ή σε νοικοκυριά πλήρους απασχόλησης. Τα περισσότερα άνεργα νοικοκυριά βρίσκονται στην Γερμανία, στο Βέλγιο και στην Φινλανδία (26% και για τις τρεις χώρες). Αντίθετα το μικρότερο ποσοστό άνεργων νοικοκυριών το έχει η Μάλτα (6%).

Όσον αφορά τα νοικοκυριά που βρίσκονται σε συνθήκες πλήρους απασχόλησης αυτά εμφανίζουν μεγαλύτερο ποσοστό στην Μάλτα (20%) και μικρότερο ποσοστό στη Δανία και στη Φινλανδία (3%).

Σχετικά με τις χώρες της διεύρυνσης θα λέγαμε ότι στον παρών δείκτη δεν παρουσιάζουν τόσο μεγάλες αποκλίσεις από τον μέσο όρο της EE15, παρά τα μεγάλα ποσοστά ανεργίας που εντοπίζονται στις εν λόγω χώρες. Αυτό μπορεί να εξηγηθεί από το γεγονός ότι οι θέσεις εργασίας στις 10 αυτές χώρες είναι πιο καλά κατανομημένες ανάμεσα στα νοικοκυριά από ότι στην EE15 (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions, 2005).

Πίνακας 4

ΑΝΑΛΟΓΙΑ ΑΤΟΜΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 18-64 ΠΟΥ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝ ΣΕ ΑΝΕΡΓΑ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ Η' ΣΕ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΑ ΠΛΗΡΟΥΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ				
ΧΩΡΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΤΟΜΩΝ ΠΟΥ ΕΡΓΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΟ ΝΟΙΚΟΚΥΡΙΟ			
	ΚΑΝΕΝΑ	1	2	3 ΚΑΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ
	% ΤΩΝ ΑΤΟΜΩΝ ΗΛΙΚΙΑΣ 18-64			
ΑΥΣΤΡΙΑ	19	40	36	6
ΒΕΛΓΙΟ	26	32	35	4
ΔΑΝΙΑ	20	33	44	3
ΦΙΝΛΑΝΔΙΑ	26	39	33	3
ΓΑΛΛΙΑ	17	44	36	4
ΓΕΡΜΑΝΙΑ	26	40	31	4
ΗΝΩΜΕΝΟ ΒΑΣΙΛΕΙΟ	24	32	36	8
ΕΛΛΑΔΑ	21	42	30	7
ΙΡΛΑΝΔΙΑ	17	38	33	12
ΙΤΑΛΙΑ	13	47	31	9
ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ	10	37	44	9
ΟΛΛΑΝΔΙΑ	18	40	37	6
ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	14	33	40	13
ΙΣΠΑΝΙΑ	13	39	35	13
ΣΟΥΗΔΙΑ	15	40	41	4

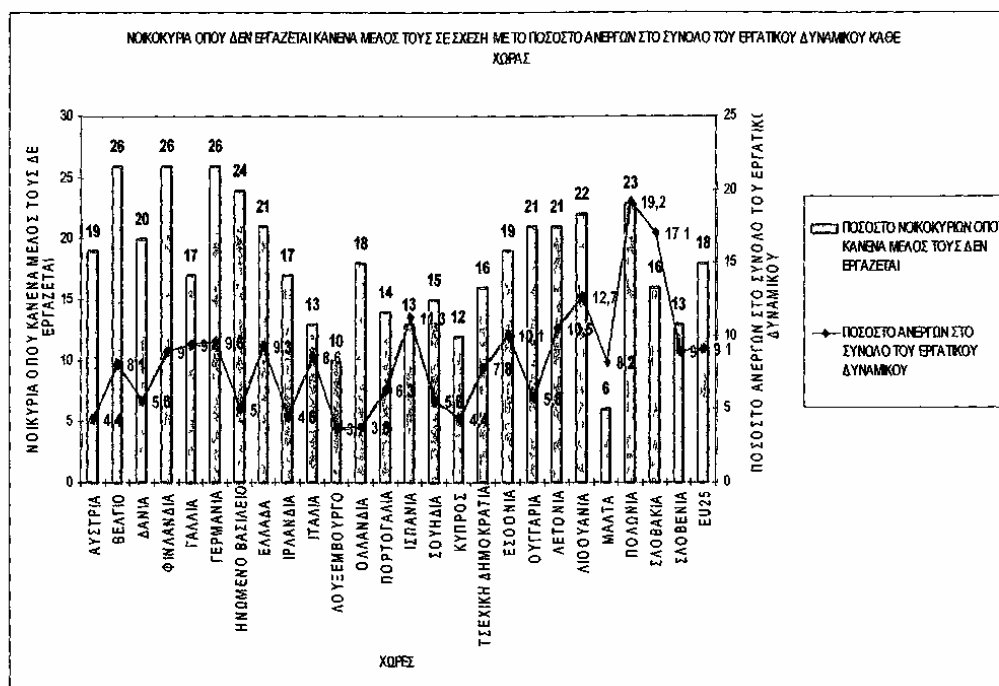
ΚΥΠΡΟΣ	12	35	40	12
ΤΣΕΧΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	16	30	41	12
ΕΣΘΟΝΙΑ	19	36	37	7
ΟΥΓΓΑΡΙΑ	21	26	40	13
ΛΕΤΟΝΙΑ	21	35	35	8
ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ	22	35	37	6
ΜΑΛΤΑ	6	39	35	20
ΠΟΛΩΝΙΑ	23	35	34	8
ΣΛΟΒΑΚΙΑ	16	27	43	14
ΣΛΟΒΕΝΙΑ	13	29	46	12
EU25	18	37	37	8
EU15	19	39	36	7
NMS	17	32	39	11

ΠΗΓΗ: EQLS 2003

Στο παρακάτω γράφημα διακρίνεται την σχέση μεταξύ των νοικοκυριών που κανένα μέλος τους δεν εργάζεται και στο ποσοστό των ανέργων κάθε χώρας ως ποσοστό του εργατικού

δυναμικού. Όπως παρατηρείται και σε αυτά τα στοιχεία οι χώρες που πάσχουν από υψηλά επίπεδα ανεργίας, δηλ. η Λιθουανία (12,7%), η Πολωνία (19,2%) και η Σλοβακία (17,1%) δεν εμφανίζουν ιδιαίτερα μεγάλα ποσοστά άνεργων νοικοκυριών. Αντίθετα χώρες όπως το Βέλγιο (ανεργία 8,1%), η Φινλανδία (ανεργία 9%), το Ηνωμένο Βασίλειο (ανεργία 5%) και η Γερμανία (ανεργία 9,4%) εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά νοικοκυριών που δεν εργάζεται κανένα μέλος τους.

Γράφημα 13³⁹

ΠΗΓΗ: EQLS 2003 και European Commission 2004

³⁹ Τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για το ποσοστό άνεργων στο σύνολο του εργατικού δυναμικού είναι για την ηλικία 15-74.

3.1.1 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΓΙΑ ΤΗ ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΚΑΙ ΤΗ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΕΠΙΠΕΔΟΥ

Τα όργανα της Ε.Ε. επεμβαίνουν σε μακροοικονομικό επίπεδο στις χώρες μέλη με κύριο στόχο την βελτίωση των οικονομικών συνθηκών και την καλυτέρευση του βιοτικού επιπέδου των πολιτών. Πάραυτα όμως οι πολιτικές μακροοικονομικού επιπέδου έχουν άμεσες επιπτώσεις στο μικροοικονομικό επίπεδο και συνεπώς στην οικονομική κατάσταση των νοικοκυριών.

Πιο συγκεκριμένα οι δράσεις της Ε.Ε. για τις χώρες μέλη που έχουν υιοθετήσει το ευρώ ως ενιαία νομισματική μονάδα το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου του Άμστερνταμ για το σύμφωνο σταθερότητας και ανάπτυξης (Ιούνιος 1997) προβλέπει τα εξής:

- Δέσμευση ότι θα τηρήσουν το μεσοπρόθεσμο στόχο για μια σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική κατάσταση
- Δέσμευση ότι θα επιλέξουν και θα αναλάβουν την αναγκαία διαρθρωτική δημοσιονομική δράση με σκοπό να επιτύχουν τους στόχους που έχουν τεθεί στα εθνικά προγράμματα σύγκλισης και σταθερότητας
- Θα προβούν στις αναγκαίες διορθωτικές δημοσιονομικές αναπροσαρμογές χωρίς καθυστέρηση αμέσως μόλις εντοπίσουν ότι υπάρχει κίνδυνος υπερβολικού δημοσιονομικού ελλείμματος.
- Θα διορθώσουν το υπερβολικό δημοσιονομικό έλλειμμα το ταχύτερο δυνατόν έπειτα από την εμφάνιση του.

Με τον Κανονισμό (ΕΚ) 1467/97 του Συμβουλίου, σχετικά με την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών προβλέπεται αναφορικά για τα κράτη μέλη ότι πρέπει να υποβάλλουν προγράμματα σταθερότητας και ανάπτυξης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το πρόγραμμα σταθερότητας περιλαμβάνει:

- Έναν μεσοπρόθεσμο στόχο για τη σχεδόν ισοσκελισμένη ή πλεονασματική δημοσιονομική κατάσταση, καθώς και την πορεία προσαρμογής και την αναμενόμενη εξέλιξη του λόγου του δημοσίου χρέους προς το ΑΕΠ.
- Τις κυριότερες παραδοχές για τις αναμενόμενες οικονομικές εξελίξεις (ανάπτυξη, απασχόληση, πληθωρισμός και άλλες σημαντικές μεταβλητές).
- Περιγραφή των δημοσιονομικών και άλλων μέτρων οικονομικής πολιτικής που λαμβάνονται ή προτείνονται για την επίτευξη των στόχων του προγράμματος.
- Ανάλυση του κατά πόσον τυχόν μεταβολές των κυρίων οικονομικών παραδοχών θα επηρέαζαν την κατάσταση των δημόσιων οικονομικών και το χρέος.

Τα προαναφερθέντα στοιχεία θα πρέπει να καλύπτουν εκτός από το τρέχον και το προηγούμενο έτος, τουλάχιστον τα τρία επόμενα έτη. Εάν το Συμβούλιο διαπιστώσει σε κάποιο κράτος μέλος ότι υπάρχει σημαντική απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, απευθύνει σύσταση στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, καλώντας το να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προσαρμογής προκειμένου να αποφευχθεί η εμφάνιση υπερβολικού ελλείμματος.

Την ίδια ακριβώς διαδικασία ακολουθούν και οι χώρες μέλη, οι οποίες δεν έχουν υιοθετήσει το ενιαίο νόμισμα και υποβάλλουν τα προγράμματα σύγκλισης σε αντίθεση με τα προγράμματα σταθερότητας που υποβάλλουν οι χώρες που είναι ενταγμένες στην ΟΝΕ.

Το Συμβούλιο εξετάζει αν το περιεχόμενο των προγραμμάτων σύγκλισης διευκολύνουν τον στενότερο συντονισμό των οικονομικών πολιτικών και αν οι οικονομικές πολιτικές του συγκεκριμένου κράτους συμβιβάζονται με τους γενικούς προσανατολισμούς της οικονομικής πολιτικής.

Στη περίπτωση που το Συμβούλιο διαπιστώσει σημαντική απόκλιση της δημοσιονομικής κατάστασης από τον μεσοπρόθεσμο δημοσιονομικό στόχο, απευθύνει σύσταση στο συγκεκριμένο κράτος μέλος, καλώντας το να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προσαρμογής με σκοπό την αποφυγή εμφάνισης υπερβολικού ελλείμματος.

Από την παραπάνω παρουσίαση των οικονομικών στοιχείων των χωρών της ΕΕ25 διαφαίνονται οι μεγάλες αντιθέσεις και ανισότητες μεταξύ των χωρών αλλά και το τεράστιο χάσμα το οποίο πρέπει να καλυφθεί προκειμένου να επιτευχθεί κοινωνική συνοχή. Ειδικότερα προβλήματα αντιμετωπίζουν οι χώρες της διεύρυνσης και πιο συγκεκριμένα η Λετονία, η Λιθουανία, η Τσεχία και η Πολωνία αλλά και οι Μεσογειακές χώρες με κυριότερες της Ελλάδα και Πορτογαλία.

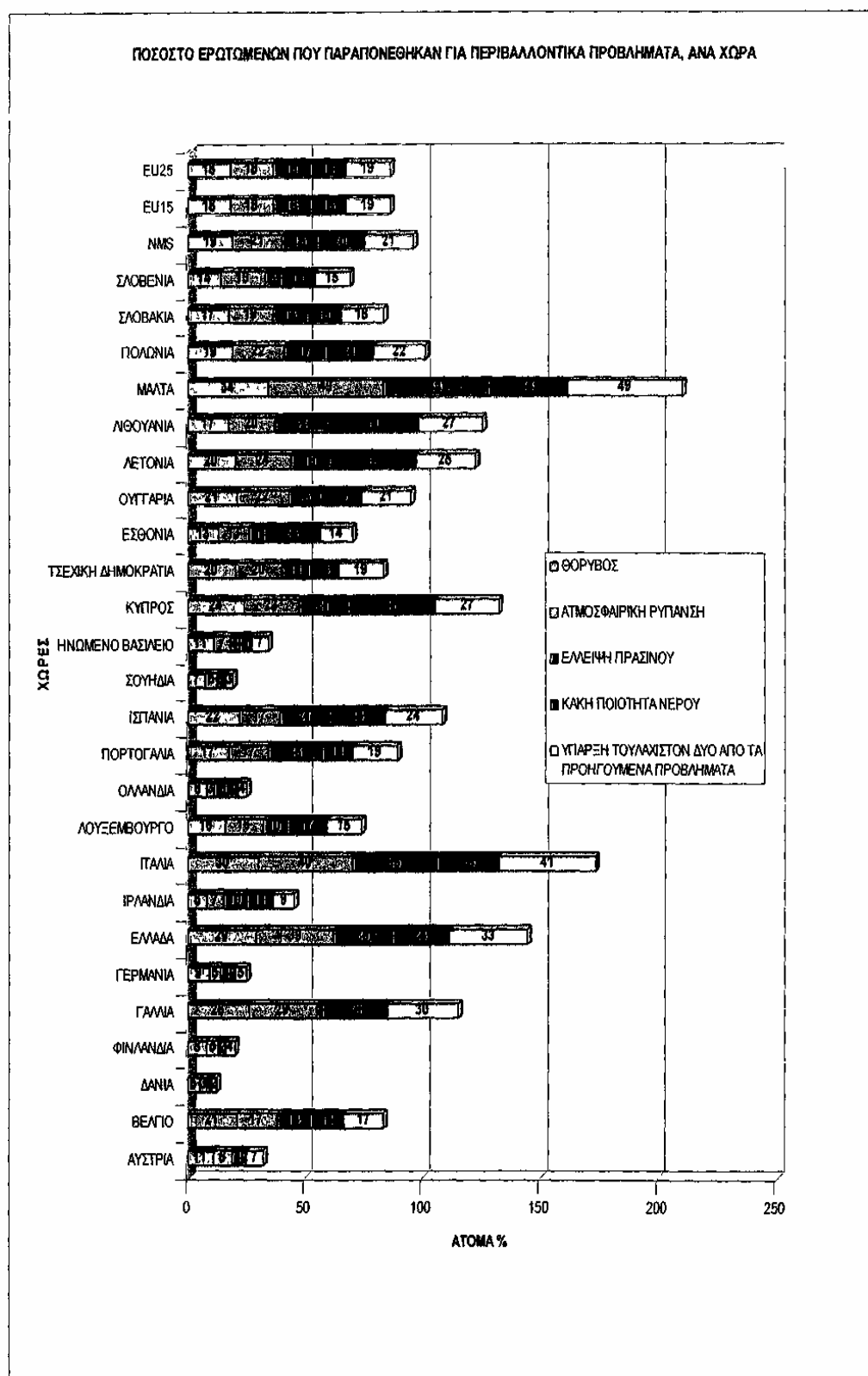
3.2 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Σε σχετική έρευνα που πραγματοποίησε ο Οργανισμός Ηνωμένων Εθνών σε 95 κράτη, διαπιστώθηκε ότι *«ο άνθρωπος έχει αποδεκατίσει το περιβάλλον, καταστρέφοντας το 60% των παγκόσμιων βοσκοτόπων, δασών, καλλιεργήσιμων γαιών, αλλά και ποταμών και λιμνών. Αν — προειδοποιούν οι συντάκτες της έκθεσης δεν ληφθούν μέτρα και δεν υιοθετήσουν τα κράτη πολιτικές φιλικές προς το περιβάλλον, η διαρκώς αυξανόμενη ζήτηση τροφίμων, καθαρού νερού και καυσίμων επιταχύνει ρυθμούς αφανισμού των δασών, των ιχθύων και των αποθεμάτων γλυκού νερού και θα οδηγήσει σε συχνότερα εμφανιζόμενες επιδημίες στα επόμενα 50 χρόνια»* (εφημ. Καθημερινή, 31/3/2005).

Το ίδιο αποθαρρυντικά είναι και τα στοιχεία που δημοσιεύθηκαν από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Πιο συγκεκριμένα, κάθε Ευρωπαίος πολίτης (για την ΕΕ15) χάνει 9 μήνες από το προσδόκιμο όριο επιβίωσης λόγω της μόλυνσης του αέρα. *«Πρόσφατες έρευνες δείχνουν ότι κάθε χρόνο 22.000 πρόωροι θάνατοι στην Ευρώπη οφείλονται στα υψηλά επίπεδα του όζοντος ως ατμοσφαιρικού ρύπου, ενώ παρατηρείται μια μείωση του προσδόκιμου ζωής από 3 έως 14 μήνες εξαιτίας της μόλυνσης»* (εφημ. Καθημερινή, 4/12/2004).

Στο γράφημα που ακολουθεί αναφέρονται τα κυριότερα περιβαλλοντικά προβλήματα και με τι βαθμό τα αντιμετωπίζουν οι ευρωπαίοι πολίτες.

Γράφημα 12

ΠΗΓΗ: EQLS 2003

Παρατηρώντας ένα από τα αναφερόμενα προβλήματα το μικρότερο ποσοστό προβλημάτων σχετικών με τον θόρυβο εντοπίζεται στην Δανία (5%) ενώ το μεγαλύτερο στη Μάλτα (34%). Επίσης οι κάτοικοι της Μάλτας αποτέλεσαν το μεγαλύτερο ποσοστό της Ε.Ε. που παραπονέθηκε για προβλήματα που σχετίζονται με την ατμοσφαιρική ρύπανση (49%). Το μικρότερο ποσοστό προβλήματος ατμοσφαιρικής ρύπανσης αναφέρθηκε από τους πολίτες της Δανίας και της Ολλανδίας (3% και στις δυο περιπτώσεις).

Από έλλειψη πρασίνου πάσχουν στην Μάλτα καθότι το 44% των ερωτηθέντων το σημείωσε ως σημαντικό πρόβλημα ενώ άφθονο πράσινο φαίνεται να έχει η Δανία και η Φινλανδία. Κακή ποιότητα νερού αντιμετωπίζουν οι πολίτες της Λιθουανίας (39%) οι οποίοι μαζί με τους πολίτες της Λετονίας (37%) και της Κύπρου (37%) εμφανίζουν τα μεγαλύτερα ποσοστά θετικής απάντησης στο εν λόγω πρόβλημα.

Στο παρών δείκτη είναι η πρώτη φορά που δεν εμφανίζονται ιδιαίτερα μεγάλες διαφορές μεταξύ των χωρών της διεύρυνσης και της ΕΕ15. Εξαιρέση βεβαία αποτελεί από τις πρώτες η Μάλτα, η Λιθουανία, η Λετονία και η Κύπρος που είναι αρκετά πάνω από το μέσο όρο και των ΕΕ15 αλλά και των ΕΕ25. Όσον αφορά τις παλαιότερες χώρες της Ένωσης πάνω από τον μέσο όρο της Ε.Ε. και συνεπώς με πολλά περιβαλλοντικά προβλήματα είναι η Ελλάδα, η Ιταλία, η Ισπανία και η Γαλλία.

Η προστασία του περιβάλλοντος αν και παραμελήθηκε αρχικώς από την Ε.Ε. και θα μπορούσαμε να πούμε θυσιάστηκε για την ανάπτυξη της οικονομίας, στην συνέχεια αποτέλεσε αντικείμενο ενδιαφέροντος των ευρωπαϊκών πολιτικών.

Το 1982 άρχισαν οι πρώτες περιβαλλοντικές δράσεις οι οποίες περιελάμβαναν 4 διαδοχικά προγράμματα και υιοθετούσαν μια κάθετη και τομεακή προσέγγιση των οικολογικών προβλημάτων. Κατά την συγκεκριμένη περίοδο τα όργανα της Ένωσης ψήφισαν 200 περίπου νομοθετικές πράξεις με κύριο αντικείμενο το περιορισμό της ρύπανσης. Το 5^ο πρόγραμμα δράσεως για το περιβάλλον (1992-2000) ήταν η απαρχή μιας οριζόντιας κοινοτικής δράσεως και λάμβανε υπόψη όλους τους παράγοντες ρυπάνσεως (βιομηχανία, ενέργεια, τουρισμός, μεταφορές, γεωργία) (www.europa.eu.int).

Με την Συνθήκη του Άμστερνταμ (Ιούνιος 1997) υιοθετήθηκε η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης και η προστασία του περιβάλλοντος αναδείχθηκε ως θέμα μείζονος σημασίας. Το 2001 εγκρίθηκε μια ανακοίνωση σχετικά με τη στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την αειφόρο ανάπτυξη, με κύρια εστίαση στην αλλαγή του κλίματος, τις μεταφορές, την υγεία και τους φυσικούς πόρους.

Στην παρούσα φάση υπάρχει το έκτο πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον το οποίο θα ισχύει έως το 2010. Οι κύριοι τομείς στους οποίους δίνεται έμφαση είναι (www.europa.eu.int):

- Η αντιμετώπιση των κλιματικών αλλαγών.
- Η φύση και η βιοποικιλότητα
- Το περιβάλλον και η υγεία
- Η διαχείριση των φυσικών πόρων και των αποβλήτων.

Όσον αφορά τις νέες χώρες μέλη, οι οποίες αντιμετωπίζουν σημαντικά προβλήματα στον τομέα τους περιβάλλοντος πρέπει πρωταρχικώς να ενσωματώσουν στην εσωτερική τους νομοθεσία το κοινοτικό περιβαλλοντικό κεκτημένο. Η Επιτροπή για να επιταχύνει την ανάπτυξη των συγκεκριμένων χωρών δημιούργησε το πρόγραμμα PHARE και ενθαρρύνει την συμμετοχή τους στο πρόγραμμα LIFE.

Τέλος, με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής οι Ευρωπαίοι πολίτες μπορούσαν να ψηφίζουν μέσω διαδικτύου στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://europa.eu.int/yourvoice/forms/dispatch>, και να αναφέρουν την άποψη τους με σκοπό την βελτίωση της ποιότητας ζωής και να προτείνουν μέτρα για την βελτίωση του περιβάλλοντος (Γεωργιοπούλου Τ., 2004).

3.3 Η ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο όρος ποιότητα ζωής είναι σχετικά νέος για την Ελλάδα. Ακολουθώντας τα Ευρωπαϊκά πρότυπα και τις Οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η έννοια τείνει να ενσωματωθεί στο σχεδιασμό και εφαρμογή των πολιτικών ανάπτυξης που εφαρμόζονται σε εθνικό και τοπικό επίπεδο (Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

Η ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών, οι μεταφορές, η υγεία, η ρύπανση και η καθαριότητα είναι οι συνθήκες διαβίωσης σε διάφορους τομείς και ο βαθμός ικανοποίησης των πολιτών σε 75 ευρωπαϊκές πόλεις, σύμφωνα με δημοσκόπηση του "Ευρωβαρόμετρου". Τον υψηλότερο βαθμό δυσανεξίας από την πόλη τους εμφανίζουν οι κάτοικοι της Αθήνας και ακολουθεί η Νάπολη.

3.3.1 ΑΘΗΝΑ ΚΑΙ ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ

Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο, το 37% των κατοίκων της Αθήνας δήλωσε σχετικά ή πολύ δυσαρεστημένοι από την πόλη τους (μόλις 9% για τους κατοίκους των 75 πόλεων) και το 62% σχετικά ή πολύ ικανοποιημένοι (90% για τους κατοίκους των 75 πόλεων).

Για τους κατοίκους του Ηρακλείου Κρήτης τα αντίστοιχα ποσοστά είναι 9% και 91% και για τη Λευκωσία που βρίσκεται στην 64η θέση 14% και 84%.

Το 33% των Αθηναίων δήλωσε "πολύ ικανοποιημένοι" από τα μέσα μαζικής μεταφοράς (λεωφορεία, τραμ, τρόλεϊ και μετρό) στην πόλη τους (29% στο Ηράκλειο και 26% στους "75"),

το 37% "μάλλον ικανοποιημένοι" (25% στο Ηράκλειο και 38% στους "75"), το 9% δήλωσε "μάλλον μη ικανοποιημένοι" (10% στο Ηράκλειο και 16% στους "75") και το 11% "καθόλου ικανοποιημένοι" (18% στο Ηράκλειο και 11% στους "75").

Σύμφωνα με το Ευρωβαρόμετρο επίσης, το 43% των Αθηναίων δήλωσε "καθόλου ικανοποιημένοι" από τους χώρους πρασίνου (πάρκα και κήποι) στην πόλη τους (υψηλότερο ποσοστό στους "75") (34% στο Ηράκλειο και 9% στους "75"), το 25% "μάλλον μη ικανοποιημένοι" (21% στο Ηράκλειο και 19% στους "75"), το 21% "μάλλον ικανοποιημένοι" (26% στο Ηράκλειο και 40% στους "75") και το 11% "πολύ ικανοποιημένοι" (19% στο Ηράκλειο και 31% στους "75").

Το 88% των Αθηναίων δήλωσε ότι "συμφωνούν πως η ατμοσφαιρική ρύπανση αποτελεί μεγάλο πρόβλημα". Πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό στους "75"- με 44% για το Ηράκλειο και 38% για τους "75". Ακόμη, το 6% των Αθηναίων δήλωσε "ότι μάλλον συμφωνούν" (16% στο Ηράκλειο και 29% στους "75"), το 2% ότι "μάλλον δεν συμφωνούν" (21% στο Ηράκλειο και 20% στους "75") και το 3% ότι "διαφωνούν" (18% στο Ηράκλειο και 10% στους "75").

Το 86% των Αθηναίων δήλωσε ότι "συμφωνούν πως η ηχορύπανση αποτελεί μεγάλο πρόβλημα". Πρόκειται για το υψηλότερο ποσοστό στους "75", με 63% για το Ηράκλειο και 33% για τους "75". Ακόμη, το 6% των Αθηναίων δήλωσε "ότι μάλλον συμφωνούν" (15% στο Ηράκλειο και 27% στους "75"), το 4% ότι "μάλλον δεν συμφωνούν" (10% στο Ηράκλειο και 25% στους "75") και το 3% ότι "διαφωνούν" (11% στο Ηράκλειο και 13% στους "75").

Παράλληλα, το 33% των Αθηναίων (δεύτερο υψηλότερο ποσοστό μετά το Βουκουρέστι με 35%) δήλωσε "καθόλου ικανοποιημένοι" από τις υπηρεσίες υγείας στα νοσοκομεία (19% στο Ηράκλειο και 11% στους "75"), το 18% δήλωσε "μάλλον μη ικανοποιημένοι" (16% στο Ηράκλειο και 17% στους "75"), το 30% "μάλλον ικανοποιημένοι" (35% στο Ηράκλειο και 38% στους "75") και το 12% "πολύ ικανοποιημένοι" (24% στο Ηράκλειο και 22% στους "75").

Ακόμη, το 23% των Αθηναίων δήλωσε ότι "δεν νιώθουν ποτέ ανασφαλείς στην πόλη τους" (5% στους κατοίκους του Ηρακλείου και 8% στους "75"), το 16% "σπάνια" (7% στο Ηράκλειο και 9% στους "75"), το 36% "μερικές φορές" (32% στο Ηράκλειο και 35% στους "75") και το 23% "πάντα" (55% στο Ηράκλειο και 46% στους "75").

Εξάλλου, το 8% των Αθηναίων δήλωσε ότι "συμφωνούν πως η πόλη τους είναι μια καθαρή πόλη " με 19% για τους κατοίκους του Ηρακλείου και 17% για τους "75"). Ακόμη, το 22% των Αθηναίων δήλωσε "ότι μάλλον συμφωνούν" (25% στο Ηράκλειο και 36% στους "75"), το 18% ότι "μάλλον δεν συμφωνούν" (20% στο Ηράκλειο και 26% στους "75") και το 50% ότι "διαφωνούν" (36% στο Ηράκλειο και 20% στους "75").

(<http://www.greektechforum.com/forums/showthread.php?t=14151> Συντάκτης: Άννα Κούρτη
Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ)

Στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Κοινωνική Ένταξη (2005), η ποιότητα ζωής θεωρείται μία πολυσύνθετη έννοια που συνδέεται άμεσα με την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και την εξομάλυνση των οικονομικών και κοινωνικών ανισοτήτων. Προκειμένου να μετρηθεί με αντικειμενικούς δείκτες, προτείνεται ένα σύνθετος «δείκτης κοινωνικής ευημερίας» για την ποιότητα ζωής στην ύπαιθρο, ο οποίος βασίζεται σε ένα πλήθος άλλων δεικτών. Μερικοί από αυτούς που αναφέρονται είναι οι παρακάτω:

- Κατά κεφαλή εισόδημα και επαγγελματική κατάσταση (ανεργία,)
- Απασχολούμενες /οικονομικά ενεργές γυναίκες
- Ποσοστό ηλικιών έως 45 ετών στο συνολικό πληθυσμό
- Αριθμός ΙΧ ανά κάτοικο
- Κατανάλωση Ηλεκτρικού Ρεύματος ανά κάτοικο
- Τηλεφωνικές συσκευές ανά κάτοικο
- Αριθμός γιατρών ανά κάτοικο
- Υποδομές υγείας (κέντρα υγείας, ιατρεία) ανά κάτοικο
- Ασφαλτοστρωμένοι δρόμοι (Χλμ) ανά κάτοικο
- Ποσοστό κάλυψης αποχετευτικού δικτύου
- Σχολεία ανά αριθμό μαθητών
- Βρεφικοί και παιδικοί σταθμοί ανά αριθμό παιδιών (ηλικίας έως 5 ετών)
- ΚΑΠΗ ανά αριθμό ηλικιωμένων

Η εξασφάλιση υψηλών επιμέρους δεικτών σημαίνει και την εξασφάλιση ενός υψηλού δείκτη ποιότητας ζωής για τους πολίτες, καθώς και την άρση του κοινωνικού αποκλεισμού και την προώθηση της ανάπτυξης τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο(Παπάνης και Ρουμελιώτου, 2007).

3.3.2 ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΤΟΠΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Ο ολοένα αυξανόμενος ρυθμός ανάπτυξης και οι όλο και υψηλότερες προσδοκίες για μία «καλύτερη ζωή» των ατόμων μέσα στην κοινωνία έθεσε την ποιότητα ζωής ως βασική μέριμνα και προϋπόθεση στη χάραξη και εφαρμογή πολιτικών τοπικής ανάπτυξης. Ήδη από τις αρχές του 1970, οι επιστήμονες ερευνούσαν την επίδραση της φορολογίας, της υποδομής και των δημοσίων υπηρεσιών στην ανάπτυξη μιας περιοχής, ενώ αργότερα προστέθηκαν ο δείκτης

εγκληματικότητας, το ύψος των μισθών, καθώς και άλλοι σημαντικοί παράγοντες προκειμένου να αποδοθούν εξηγήσεις στις δημογραφικές και κοινωνικές μεταβολές των διαφόρων περιοχών.

Η ποιότητα ζωής μπορεί να θεωρηθεί ως το σύνθετο «προϊόν» που παράγεται από μία πόλη που αξιοποιεί τη δημόσια υποδομή και τους δημόσιους υπαλλήλους της ως κεφάλαιο και εργατικό δυναμικό αντίστοιχα (Luger, 1996). Η δημόσια ασφάλεια, οι ευκαιρίες αναψυχής, οι πολιτισμικές δραστηριότητες, το κόστος απόκτησης κατοικίας, η ποιότητα και το κόστος της υγειονομικής περίθαλψης, οι κλιματολογικές συνθήκες και η γεωγραφική θέση μιας περιοχής αποτελούν σημαντικούς παράγοντες για την εκτίμηση της ποιότητας ζωής σε μία περιοχή. Για το λόγο αυτό, ο σχεδιασμός, η ανάπτυξη και υλοποίηση κάθε αναπτυξιακού έργου οφείλει να λαμβάνει υπόψη την ποιότητα ζωής των πολιτών και να στοχεύει στην αύξηση των επιπέδων ικανοποίησής τους.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση συνδέει συχνά στα κείμενά της την έννοια της ποιότητας ζωής με την οικονομική ανάπτυξη, θεωρώντας ότι η μία είναι συνέπεια της άλλης. Σε ορισμένες περιπτώσεις, η ποιότητα ζωής είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την τεχνολογική ανάπτυξη και «τη σωστή διαχείριση των έμβιων όντων», όπως φαίνεται και από σχετική απόφαση του Συμβουλίου της Ευρώπης (1999). Οι ραγδαίες οικονομικές και πολιτικές εξελίξεις στην Ευρώπη προκάλεσαν από τη μια πλευρά την αύξηση του μέσου όρου ζωής και τη βελτίωση των συνθηκών εργασίας, ενώ από την άλλη δημιούργησαν υψηλότερες απαιτήσεις και οδήγησαν σε υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το κενό που δημιουργήθηκε ανάμεσα στους φυσικούς πόρους και την αλόγιστη ανθρώπινη δραστηριότητα, η Ευρωπαϊκή Ένωση προτείνει τη χρήση της τεχνολογίας και της ήδη αποκτηθείσας γνώσης. Προσπαθεί να αξιοποιήσει τη δυναμική της τεχνογνωσίας για να ενισχύσει τους τομείς της ζωής που σχετίζονται με περαιτέρω ανάπτυξη και ποιότητα ζωής.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΕΜΠΕΙΡΙΚΕΣ ΜΕΛΕΤΕΣ

Οι Á. Szende και L. Molnár έκαναν μια ερευνητική εργασία για τις ανισότητες στην κατάσταση υγείας και στην παροχή υπηρεσιών στην Ουγγαρία. Στόχος της μελέτης ήταν η μέτρηση της ποιότητας ζωής του ουγγρικού πληθυσμού και η διερεύνηση της σχέσης μεταξύ ποιότητας ζωής και κοινωνικο-οικονομικών μεταβλητών. Το 1996 διενεργήθηκαν έρευνες πεδίου, που συμπεριλάμβαναν το «εργαλείο» EQ-5D για τη μέτρηση της ποιότητας ζωής, καθώς και άλλες ερωτήσεις για την κοινωνικο-οικονομική κατάσταση. Επιλέχθηκαν 2 αντιπροσωπευτικές πόλεις στην Ουγγαρία και 3 περιοχές από τη Βουδαπέστη. Τα δεδομένα αποτέλεσαν μια ενιαία πηγή των 5 επιμέρους ερευνών και το συνολικό δείγμα ανήλθε σε 4.083 άτομα. Εκτιμήθηκαν οι μέσοι όροι για την ποιότητα ζωής των διαφόρων κοινωνικο-οικονομικών κατηγοριών. Διαφορές στη σταθμισμένη ποιοτικά επιβίωση μελετήθηκαν με το συνδυασμό των στοιχείων που προήλθαν από τη Στατιστική Υπηρεσία και την παρούσα μελέτη. Η μέθοδος του Le Grand εφαρμόστηκε για τη μέτρηση της ανισότητας στην παροχή της υγειονομικής περίθαλψης. Ο δείκτης ανισότητας Le Grand εκτιμήθηκε για τον αριθμό των επισκέψεων στους γιατρούς και για την κατάσταση υγείας, όπως καταγράφηκε στις διαφορετικές εισοδηματικές κατηγορίες. Η κατάσταση υγείας μετρήθηκε με το δείκτη ποιότητας EQ-5D. Τα αποτελέσματα της έρευνας έδειξαν ότι οι κύριοι παράγοντες κινδύνου για τη χαμηλή ποιότητα ζωής σχετίζονταν με την ηλικία, το χαμηλό εισόδημα, το να είναι διαζευγμένος (η), τη χαμηλή εκπαίδευση και το γυναικείο φύλο. Οι άνθρωποι με ηλικία από 15-24 έτη είχαν μέση τιμή του δείκτη EQ-5D 0,97, συγκρινόμενοι προς τους ηλικίας άνω των 85 ετών, οι οποίοι είχαν μέση τιμή EQ-5D 0,50. Η μέση αξία ποιότητα ζωής για τις εισοδηματικές ομάδες ήταν 0,73, 0,84, 0,95, 0,93, αντίστοιχα. Το εισόδημα επηρέαζε πολύ έντονα την ποιότητα ζωής κάθε ηλικιακής ομάδας. Οι διαζευγμένοι ή οι χήροι είχαν χαμηλότερη ποιότητα ζωής από ότι αυτοί που ζούσαν μόνοι ή ήταν παντρεμένοι, 0,72 έναντι 0,86, αντίστοιχα. Τα άτομα με χαμηλό ή με μικρότερο του μέσου επίπεδο εκπαίδευσης είχαν χαμηλότερη ποιότητα ζωής, συγκρινόμενα προς εκείνα με ανώτερο ή με ανώτερο του μέσου επίπεδο εκπαίδευσης, 0,76 έναντι 0,87, αντίστοιχα. Εκτός από τις περισσότερες νέες ηλικιακές ομάδες, οι γυναίκες είχαν σταθερά χαμηλότερες τιμές ποιότητας ζωής από ότι οι άνδρες. Οι παραπάνω μέσες αξίες ήταν 0,86 έναντι 0,79, αντίστοιχα. Σύμφωνα με μια μεγαλύτερη διαφοροποίηση στο προσδόκιμο ζωής (74,7 έναντι 66,1 χρόνια), η ποιότητα του προσδοκώμενου χρόνου ζωής προσαρμόστηκε στα αποτελέσματα ακόμη και για τις ευνοημένες γυναίκες. Η διαφορά, ωστόσο, γίνεται μικρότερη, 64,2 έναντι 60,6, ποιοτικά προσαρμοσμένη στο προσδόκιμο ζωής. Τα στοιχεία δείχνουν ότι η ανισότητα στην κατάσταση υγείας είναι μεγαλύτερη από την ανισότητα στην κατανάλωση υπηρεσιών υγείας. Ο δείκτης Le Grand εκτιμήθηκε ότι είναι 0,06455, παρουσιάζοντας ένα σύστημα υγείας που ωφελεί τους

πλούσιους. Τα αποτελέσματά δείχνουν ότι οι ουσιαστικότερες κοινωνικο-οικονομικές διαφορές υπάρχουν στην ποιότητα ζωής εντός του πληθυσμού της Ουγγαρίας. Τα στοιχεία υπονοούν ότι η προώθηση της υγείας θα πρέπει να επικεντρωθεί στην επιμήκυνση της ζωής στην περίπτωση των ανδρών και στη βελτίωση της ποιότητας της ζωής στην περίπτωση των γυναικών. Μείωση στις ανισότητες στον τομέα της υγείας δεν μπορούν να επιτευχθούν χωρίς τακτοποίηση των ανισοτήτων στο εισόδημα. (<http://www.mednet.gr/archives/2001-2/169per.html>)

Ένα από τα μείζονα θέματα που απασχολούν τους Έλληνες, αλλά και την εκάστοτε κυβέρνηση, είναι η ποιότητα ζωής των πολιτών. Έπειτα από επεξεργασία πολλών διαφορετικών στατιστικών, ο Economist έφτιαξε τον δείκτη ποιότητας ζωής στον οποίο η Ελλάδα βρίσκεται στην 22 θέση από 111 χώρες. Σημασία έχει φυσικά και η μεθοδολογία της έρευνας. Λαμβάνεται υπόψη η επίδοση της κάθε χώρας στις εξής κατηγορίες: προσδόκιμο ζωής, κατά κεφαλήν ΑΕΠ, πολιτική σταθερότητα και ασφάλεια, οικογενειακή ζωή (διαζύγια), κοινωνική ζωή, εργασιακή ασφάλεια, κλιματικές συνθήκες, πολιτικές ελευθερίες και ισότητα των φύλων. Το περίεργο βέβαια δεν είναι ότι βρισκόμαστε σε καλύτερη θέση από τη Ζιμπάμπουε (που είναι τελευταία), αλλά ποιος περίμενε να ζούμε καλύτερα από τους γερμανούς και τους γάλλους; Και δεν ευθύνεται μόνο το κλίμα γι' αυτό: στα κριτήρια της έρευνας, το κλίμα και η γεωγραφία είχαν το μικρότερο βάρος. Πηγή: Economist, «The World in 2005», 2004 (http://www.topontiki.gr/Pontiki/index.php?option=com_content&task=view&id=2210&Itemid=54)

Μια από τις σημαντικότερες και πληρέστερες έρευνες για την ποιότητα ζωής διεξήχθη από το *Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions - Eurofound)* το 2003. Στην έρευνα που πραγματοποίησε για την ποιότητα ζωής επέλεξε να μελετήσει έξι θεματικά πεδία τα οποία επηρεάζουν άμεσα αυτή :

- *Απασχόληση.* Η απασχόληση είναι ο μόνος τρόπος για να διαφύγουν τα νοικοκυριά από τον κίνδυνο της φτώχειας και να έχουν μια καλή ποιότητα ζωής. Σημαντικό επίσης όμως είναι και η ποιότητα της εργασίας, η οποία επηρεάζει άμεσα το οικογενειακό περιβάλλον και την ποιότητα ζωής του εργαζόμενου.
- *Οικονομικοί πόροι.* Το επίπεδο εισοδήματος ενός ατόμου είναι ιδιαίτερα σημαντικό και καθορίζει την ποιότητα της ζωής σε μεγάλο βαθμό.
- *Οικογένεια και νοικοκυριό.* Η οικογένεια προσφέρει ασφάλεια και προστασία και βοηθάει στην ομαλή εξέλιξη της ζωής του ατόμου. Η μελέτη του οικογενειακού περιβάλλοντος είναι ιδιαίτερα χρήσιμη για τον προσδιορισμό της ποιότητας ζωής.

- *Κοινωνική ζωή και κοινωνική συμμετοχή.* Η ποιότητα και η ποσότητα του ελεύθερου χρόνου κάθε ατόμου αλλά και ο τρόπος διάθεσης του είναι ένας από τους βασικούς παράγοντες της ποιότητας ζωής. Επίσης η συμμετοχή στα κοινά και στην πολιτική ζωή, η επικοινωνία με άλλους πολίτες και η συμμετοχή στον κοινωνικό διάλογο.
- *Υγεία και φροντίδα υγείας.* Η καλή υγεία δεν παρέχει μόνο μακροζωία αλλά βοηθάει στην επίτευξη των προσωπικών στόχων κάθε ατόμου. Χωρίς καλή υγεία δεν νοείται ποιότητα ζωής.
- *Γνώση, μόρφωση και εκπαίδευση.* Και τα τρία αυτά στοιχεία είναι ιδιαίτερα σημαντικά στη ποιότητα ζωής ενός ατόμου καθότι μέσα από αυτά διαμορφώνεται ο χαρακτήρας του και η προσωπικότητά του.

Η έρευνα διεξήχθη από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για την Συνθήκες Διαβίωσης και Εργασίας στις 25 χώρες μέλη της Ε.Ε.

Το ερωτηματολόγιο της έρευνας συμπληρώθηκε από περίπου 1000 άτομα ηλικίας άνω των 18 από κάθε χώρα, με μοναδικές εξαιρέσεις την Κύπρο, την Εσθονία, το Λουξεμβούργο, τη Μάλτα και τη Σλοβενία λόγω του μικρού συγκριτικά πληθυσμού τους. Τα βασικά θέματα που εξετάζονταν στο ερωτηματολόγιο ήταν:

- Η απασχόληση και οι συνθήκες εργασίας
- Η στέγαση
- Η οικογένεια
- Η κοινωνική και η πολιτική συμμετοχή
- Η ποιότητα της κοινωνίας
- Υποκειμενική ευημερία (subjective well - being)

Τα αποτελέσματα της έρευνας επεξεργάστηκε το Κέντρο Έρευνας Κοινωνικών Επιστημών στο Βερολίνο (Social Science Research Centre in Berlin — WZB).

Τα βασικά συμπεράσματα επιβεβαιώνουν τη διαδεδομένη αντίληψη για τις γενικές οικονομικές και κοινωνικές διαιρέσεις μεταξύ των παλαιότερων 15 χωρών της Ε.Ε. και της αποδοχής και των υποψήφιων χωρών. Οι διαφορές μεταξύ των 10 νέων κρατών μελών και των τριών υποψήφιων χωρών στις κατηγορίες όπως η κατοικία και η εκπαίδευση υπογραμμίζονται επίσης.

- Το βιοτικό επίπεδο είναι εμφανώς χαμηλότερο στα νέα κράτη μέλη απ' ό,τι στην Ε.Ε. των 15.
- Οι πολίτες των νέων κρατών μελών και των 3 υποψήφιων είναι γενικά λιγότερο ικανοποιημένοι με τη ποιότητα ζωής τους από εκείνους της Ε.Ε. των 15.

- Οι όροι κατοικίας είναι χειρότεροι στα νέα κράτη μέλη και στα 3 υποψήφια απ' ότι στην Ε.Ε. των 15.
- Οι εργαζόμενοι στα νέα κράτη μέλη και στις υποψήφιες χώρες εκθέτουν τις χειρότερες συνθήκες εργασίας.
- Πολίτες των νέων κρατών μελών και των 3 υποψήφιων είναι λιγότερο ικανοποιημένοι με τις υγειονομικές υπηρεσίες.
- Τα αποτελέσματα παρέχουν επίσης μια διορατικότητα στις περιοχές που αγνοούνται συχνά - περιοχές όπου τα νέα κράτη μέλη μπορούν να καυχηθούν ένα πλεονέκτημα και πού υπάρχει ένα κοινό σχέδιο σε ολόκληρη τη διευρυμένη Ευρώπη.
- Τα δύο τρίτα των πολιτών σε 28 χώρες είναι αισιόδοξα για το μέλλον.
- Οι οικογένειες και οι φίλοι παρέχουν την κύρια κοινωνική υποστήριξη μέχρι και 95% των πολιτών πέρα από το EU25/CC3.
- Η εγχώρια ιδιοκτησία είναι πιο κοινή στο NMS/CC3 (75%) απ' ότι στον Ε.Ε. των 15 (60%).
- Τα ποσοστά γυναικείας απασχόλησης είναι υψηλότερα στο NMS και CC3.
- Τα ποσοστά ολοκλήρωσης της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης είναι υψηλότερα στο NMS απ' ότι στον Ε.Ε. των 15.
- Τα ποσοστά ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι παρόμοια πέρα από EU25.

Η έρευνα *European Community Household Panel (ECHP)* αποτέλεσε ένα γόνιμο έδαφος για την μελέτη της ποιότητας της ζωής των Ευρωπαίων πολιτών. Πιο συγκεκριμένα, ήταν μια έρευνα η οποία βασιζόταν σε τυποποιημένο ερωτηματολόγιο, το οποίο συμπληρωνόταν ετησίως από ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα νοικοκυριών κάθε χώρας. Τα θέματα που καλύπτονταν ήταν:

- Το εισόδημα
- Η υγεία
- Η εκπαίδευση
- Η στέγαση
- Δημογραφικά χαρακτηριστικά
- Χαρακτηριστικά της απασχόλησης

Το *European Community Household Panel (ECHP)* διήρκεσε για 8 χρόνια, με έτος εκκίνησης το 1994 και έτος κατάληξης το 2001. Στην έρευνα συμμετείχε αντιπροσωπευτικό δείγμα 60.500 νοικοκυριών και το ερωτηματολόγιο συμπλήρωσαν 130.000 ενήλικοι ηλικίας άνω των 16 ετών (<http://forum.europa.eu.int>).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΔΗΜΟΣ ΣΥΚΙΩΝΟΣ

5.1 ΓΕΝΙΚΑ

Ο δήμος Συκιώνος βρίσκεται στο νομό Κορινθίας. Περιλαμβάνει τις πρώην κοινότητες Μικρού Βάλτου, Μεγάλου Βάλτου, Λαλιωτίου, Διμηνιού, Κάτω Διμηνιού, Πασίου, Σουλίου, Βελίνας, Κλημεντίου, Κρυονερίου, Παραδεισίου, Γοννούσας, Τιτάνης, Μποζικών, Μουλκίου, Αρχ. Σικυώνας και τον πρώην δήμο Κιάτου. Έδρα είναι η πόλη του Κιάτου. Έχει έκταση 171.268 στρέμματα και πληθυσμό 19.455. Στα όρια του δήμου περιλαμβάνεται μία από τις σημαντικότερες πόλεις της αρχαιότητας, η Σικυώνα. Για το λόγο αυτό ο δήμος Σικυωνίων παρουσιάζει έντονο αρχαιολογικό ενδιαφέρον, με το αρχαίο θέατρο, και τα άλλα θαυμαστά ερείπια ελληνιστικής και ρωμαϊκής περιόδου, της αρχαίας πολιτείας. Το Κιάτο αποτελεί το δεύτερο μεγάλο αστικό κέντρο του νομού, παρουσιάζει έντονη τουριστική και εμπορική κίνηση και σημαντικό λιμάνι, που αποτελεί κόμβο για τη διακίνηση των αγροτικών, κυρίως, προϊόντων της ευρύτερης περιοχής. Η οικονομία του δήμου είναι σύνθετη καθώς στα όρια του αναπτύσσεται τόσο ο τουρισμός όσο και η γεωργία.

Κυριαρχούσες καλλιέργειες είναι τα εσπεριδοειδή (58.000 περίπου στρέμματα), οι ελιές (90.000 περίπου στρέμματα) και τα αμπέλια (40.000 περίπου στρέμματα). Εντατικές καλλιέργειες υπάρχουν σε όλη την παραλιακή ζώνη από την Κόρινθο μέχρι το Κιάτο όπου λειτουργούν οργανωμένα αρδευτικά δίκτυα (συνολικής έκτασης 100.000 περίπου στρεμμάτων).

5.2 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο βασικός κλάδος της οικονομίας της Κορινθίας είναι η γεωργία. Το πεδινό τμήμα του νομού αποτελεί ένα από τα παραγωγικότερα τμήματα της χώρας. Κύριες ασχολίες των κατοίκων και παράλληλα καλλιέργειες είναι η ελαιοκαλλιέργεια, τα εσπεριδοειδή, η αμπελουργία, τα κηπευτικά κ.ά. Το ένα τέταρτο των εκτάσεων που καλλιεργούνται αρδεύονται. Σχετικά αναπτυγμένη είναι και η κτηνοτροφία, κυρίως των μικρών ζώων. Σημαντικός οικονομικός παράγοντας του νομού είναι και η βιομηχανία επεξεργασίας και συσκευασίας αγροτικών προϊόντων.

5.2.1 ΠΡΩΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ

Υπάρχει ήδη μεγάλη δραστηριότητα σε καλλιέργεια ελιάς (για ελαιόλαδο), αμπελιών (για επιτραπέζια σταφύλια, για κορινθιακή σταφίδα, για σουλτανίνα, για κρασί), εσπεριδοειδών, δημητριακών και κηπευτικών. Οι επενδυτικές ευκαιρίες εντοπίζονται στην τυποποίηση αυτών ή/

και στην βιολογική καλλιέργειά τους, και στην εξαγωγή τους εκμεταλλευόμενοι την έντονη εξαγωγική δραστηριότητα που υπάρχει για την σουλτανίνα.

5.2.2 ΔΕΥΤΕΡΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

Οι ευκαιρίες είναι μεγάλες. Αφορούν τόσο την τυποποίηση και μεταποίηση τοπικά παραγόμενων αγροτικών προϊόντων, όσο οποιαδήποτε δραστηριότητα μπορεί να εκμεταλλευτεί την εγγύτητα με την Αθήνα σε συνδυασμό με την ύπαρξη επενδυτικών κινήτρων.

5.2.3 ΤΡΙΤΟΓΕΝΗΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΚΛΑΔΟΙ ΜΕ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ

(α) Τουρισμός: Ο τουρισμός στον Νομό Κορινθίας βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο από πλευράς όγκου, σε χαμηλό όμως από πλευράς εξειδίκευσης και ποιότητας. Υπάρχουν ευκαιρίες για ανάπτυξη Ιαματικού τουρισμού, Συνεδριακού τουρισμού, Αγροτουρισμού, Τουρισμού άθλησης (θαλάσσιος – ορεινός), Πολιτιστικού και Περιηγητικού τουρισμού. (β) Διαμετακομιστικά κέντρα: η εγγύτητα με την Αθήνα και το λιμάνι της Πάτρας, η ΠΑΘΕ και η διώρυγα κάνουν τον Νομό έναν από τους προσφορότερους της χώρας για logistics.

Πέραν των εκτάσεων που είναι κατάλληλες για αξιοποίηση στον τομέα της βιολογικής γεωργίας-κτηνοτροφίας ή του τουρισμού και των τοπικών επιχειρήσεων που επιθυμούν επενδυτική συνεργασία με ξένες επιχειρήσεις στο Νομό υπάρχουν και οι εξής συγκεκριμένες επενδυτικές δυνατότητες:

Εκμεταλλεύσιμα κοιτάσματα λευκού ασβεστόλιθου και μαρμάρου

5.3 ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Το Κιάτο είναι ένα παραθαλάσσιο παραθεριστικό κέντρο, μεγάλο μέρος του οποίου είναι χτισμένο σε εύφορη περιοχή, καλλιεργημένη από αμπέλια λεμονιές, πορτοκαλιές και άλλα οπωροφόρα δέντρα. Εκτός από την πεδινή έκταση στα παράλια του δήμου, το έδαφος είναι ορεινό και ημιορεινό. Στο δήμο μας δεν υπάρχει κάποιο όρος αλλά ο νομός γενικότερα έχει κάποια σημαντικά όροι όπως : στο κέντρο του νομού είναι τα Ζήρια (Κυλλήνη), με υψόμετρα 2.035 μ., 2.089 μ., 2.376 μ . Στα σύνορα προς το νομό Αχαΐας είναι οι κορυφές Εβροστίνα (1.208 μ.), Προφήτης Ηλίας (1.546 μ.), Λιβαδάκι (1.850 μ.), Ντουρντουβάνα (2.109 μ.), Σαϊτάς (1.814 μ.), προς το νομό Αργολίδας οι κορυφές Σκίπιζα (1.935 μ.), Μεγαλοβούνι (1.273 μ.), Τρίκορφα (801 μ.), όπου βρίσκονται τα Δερβενάκια και ο Άγιος Βασίλειος, Τραπεζώνα (1.139

μ.). Το κλίμα: στα παράλια του δήμου είναι ήπιο και γλυκό, στο εσωτερικό αλλάζει και οι χειμώνες γίνονται βαρείς και τα καλοκαίρια πολύ ζεστά.

Το Κιάτο, έδρα του Δήμου Σικυωνίων, διασχίζεται από τους ποταμούς Ελισσώνα και Κύριλλο. Ο ποταμός Ασωπός είναι ο μόνος με συνεχή παροχή και βασική πηγή αρδευτικού ύδατος και εμπλουτισμού του υπόγειου υδροφορέα της παράκτιας ζώνης. Έχει συνολικό μήκος 40 χλμ, πηγάζει από τα όρη Φαρμακά και Τραχύ και εκβάλλει στην περιοχή μεταξύ Βέλου και Κιάτου.

Ο Κορινθιακός κόλπος ανήκει στις κλειστές θάλασσες, έχει δύο ανοίγματα όπου μπορεί να ανακυκλώνει τα νερά του όπου αυτό γίνεται ακολουθώντας τη διαδικασία της κίνησης της σελήνης όπως στον Εύριπο (Χαλκίδα) . Τα τελευταία χρόνια, παρατηρείται στον Κορινθιακό κόλπο πανίδα που συνήθως συναντούμε σε τροπικές περιοχές (όπως γουρουνόψαρα). Η πανίδα αυτή μεταφέρεται στον κόλπο μέσω των υφάλων των πλοίων και των ρευμάτων του Ισθμού και καταφέρει να επιβιώσει και να πολλαπλασιαστεί χάρη στις υψηλές θερμοκρασίες. Έτσι λόγω της αύξησης της θερμοκρασίας παρατηρούμε αφθονία χλωρίδας και πανίδας Από την πλευρά της Πελοποννήσου η υφή του βυθού είναι αμμώδης και κατά το πλείστον λασπώδης. Για το λόγο αυτό δεν μπορεί να αναπτυχθεί η χλωρίδα στο βαθμό που θα μπορούσε να διατηρήσει μια μόνιμη πανίδα. Έτσι στην περιοχή αυτή έχουμε πληθυσμούς μετακινούμενους ή εποχιακούς. Στη μέση περίπου του Κορινθιακού υπάρχουν δύο μεγάλα επιφανειακά ρεύματα που μεταφέρουν διάφορα είδη ψαριών όπως ξιφίες, τόνους, παλαμίδες, δελφίνια και άλλα. Έχει παρατηρηθεί, τα τελευταία 8 έτη, ότι ο Κορινθιακός κόλπος φιλοξενεί 4 κοπάδια δελφινιών.

Στα νοτιοδυτικά από το χωριό Σούλι του Νομού Κορινθίας βρίσκεται το δάσος Μουγγοστού και ανήκει στους Δήμους Σικυωνίων, Ξυλοκάστρου και Στυμφαλίας. Η συνολική έκταση του δάσους είναι 7.185 στρέμματα Κηρύχθηκε Αισθητικό με το από 551977 Π.Δ. που δημοσιεύθηκε στο ΦΕΚ 175 τ. Δ΄) 261977. Είναι ένα φυσικό πρεμνοφυές δρυοδάσος, δηλαδή ένα δάσος με βελανιδιές που φύτεψε μόνο του, ακολουθώντας τη φυσική εξέλιξη, δηλαδή την οικολογική διαδοχή. Αναπτύσσεται σε μια ελαφρώς επικλινή έκταση στους πρόποδες του όρους Κυλλήνη (Ζήρεια). Ανήκει στην Παραμεσογειακή ζώνη βλάστησης. Τα κυριότερα δέντρα που συναντούμε είναι η πλατύφυλλος βελανιδιά (δρυς), η χαλέπιος πεύκη, η μαύρη πεύκη σε μεμονωμένα άτομα, η κεφαλληνιακή ελάτη, το πουρνάρι, το φυλίκι, ο άρκευθος, η κουτσουπιά και οι χαρακτηριστικές κουμαριές και γλυστροκουμαριές. Τον Αύγουστο του 1998 εγκαταστάθηκε στο δάσος ο πρώτος και μοναδικός στην ελληνική επικράτεια πρότυπος μετεωρολογικός πυλώνας σταθμός ύψους 32 μ. στα πλαίσια του ερευνητικού προγράμματος MEDEFU (Ροές Μεσογείου). Λειτουργεί με την ευθύνη του Γεωπονικού Πανεπιστημίου Αθηνών.

5.3.1 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Στην παραλιακή ζώνη του νομού Κορινθίας, προς τον Κορινθιακό κόλπο, υπάρχουν σημαντικές καλλιέργειες, που αποστραγγίζονται στη θάλασσα συμβάλλοντας στη ρύπανση των νερών. Κυριαρχούσες καλλιέργειες είναι τα εσπεριδοειδή (58.000 περίπου στρέμματα), οι ελιές (90.000 περίπου στρέμματα) και τα αμπέλια (40.000 περίπου στρέμματα). Εντατικές καλλιέργειες υπάρχουν σε όλη την παραλιακή ζώνη από την Κόρινθο μέχρι το Κιάτο όπου λειτουργούν οργανωμένα αρδευτικά δίκτυα (συνολικής έκτασης 100.000 περίπου στρεμμάτων).

Οι εντατικές καλλιέργειες συμβάλλουν στην επιβάρυνση των νερών με φυτοφάρμακα και λιπάσματα, που καταλήγουν στους υδάτινους αποδέκτες. Όσον αφορά τα λιπάσματα, οι κύριοι παράγοντες ρύπανσης των νερών είναι το άζωτο και τα φωσφορούχα που μπορούν να προκαλέσουν φαινόμενα ευτροφισμού στα επιφανειακά νερά και να υποβαθμίσουν τα υπόγεια νερά. Ειδικότερα για τις κυριαρχούσες καλλιέργειες της Κορινθίας (άμπελος, εσπεριδοειδή και ελιές) η λίπανση είναι κυρίως αζωτούχος. Με βάση τη διεθνή εμπειρία εκτιμάται ότι περί το 20 % της συνολικής εφαρμοζόμενης ποσότητας αζώτου με τη λίπανση μεταφέρεται στους υδάτινους αποδέκτες.

5.3.2 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΑΣΤΙΚΑ ΛΥΜΑΤΑ

Οι οικισμοί της περιοχής επέμβασης στο Νομό Κορινθίας χαρακτηρίζονται ως προς τη διάθεση των αστικών αποβλήτων τους, από παντελή απουσία δικτύων ακαθάρτων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων. Η αποχέτευση γίνεται σε βόθρους, οι οποίοι σε περιόδους αιχμής (ιδιαίτερα στους παραλιακούς οικισμούς) υπερφορτώνονται, επηρεάζοντας δυσμενώς την ποιότητα του υψηλού σχετικά υδροφόρου ορίζοντα και ακόμα χειρότερα υπερχειλίζουν στο μέτωπο της παραλίας με αποτέλεσμα την επιφανειακή διαφυγή των λυμάτων προς τη θάλασσα και τη σοβαρή ρύπανση των γειτονικών περιοχών. Αυτή τη δυσάρεστη κατάσταση εντείνει και το γεγονός ότι σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιούνται ως βόθροι παλαιά πηγάδια

Αναλυτικότερα στο Νομό Κορινθίας η κατάσταση έχει ως εξής:

Στο στάδιο της κατασκευής είναι τα αποχετευτικά δίκτυα Κιάτου και Ξυλοκάστρου, ενώ στη φάση της δημοπράτησης είναι οι μονάδες επεξεργασίας λυμάτων του Κιάτου και του Ξυλοκάστρου επίσης.

Από την μονάδα επεξεργασίας λυμάτων του Δήμου Κιάτου σε πρώτη φάση προβλέπεται να εξυπηρετούνται και οι Κοινότητες Κάτω Διμηνιό και Πάσιο και μελλοντικά οι Κοινότητες Μούλκι και Βασιλικό.

Συμπερασματικά, είναι φανερό ότι με την ανάπτυξη του Νομού και ιδιαίτερα με τη δυναμική εξέλιξη της παραθεριστικής κατοικίας σε όλο σχεδόν το μήκος των ακτών του Κορινθιακού, η δυσάρεστη ήδη κατάσταση της αποχέτευσης θα ξεφύγει από κάθε έλεγχο αν δεν προωθηθεί στο άμεσο μέλλον η κατασκευή συλλογικών αποχετευτικών δικτύων και εγκαταστάσεων επεξεργασίας αστικών (και βιομηχανικών) αποβλήτων.

5.3.3 ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΣΤΕΡΕΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ, ΛΑΣΠΕΣ, ΤΟΞΙΚΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Στο Νομό Κορινθίας, πρόβλημα δημιουργούν τα στερεά απόβλητα των πτηνοτροφείων, η λάσπη των βιολογικών καθαρισμών των σταφιδοεργοστασίων, τα απόβλητα των μήλων των δημητριακών.

Πάντως η έκταση του προβλήματος αυτού είναι αρκετά περιορισμένη και ο όγκος των βιομηχανικών καταλοίπων που οδηγούνται στους χώρους διάθεσης δεν είναι καθορισμένος και ούτε γίνεται με καθορισμένη συχνότητα.

Τα μπάζα που προκύπτουν από διάφορα έργα εκσκαφών, κατεδαφίσεων κ.λ.π. απορρίπτονται ανεξέλεγκτα σε διάφορους χώρους που χρησιμοποιούνται μονίμως για το σκοπό αυτό (π. χ. χώρος κοντά στη συνεταιριστική επιχείρηση ΚΟΡΙΝΘΙΑ Α.Ε. στο ΒΕΛΟ) ή στους ήδη υπάρχοντες σκουπιδότοπους.

Η απόσυρση πλεοναζόντων ποσοτήτων γεωργικών προϊόντων είναι διαδικασία που προβλέπεται από την Ευρωπαϊκή Κοινότητα. Για την τοποθεσία της διάθεσης των αποσυρόμενων προϊόντων εκδίδεται άδεια από τον Νομάρχη κατόπιν εισήγησης της εκάστοτε γεωργικής ένωσης. Τοποθεσίες που χρησιμοποιούνται σήμερα για διάθεση αποσυρόμενων προϊόντων είναι: 170 χλμ. οδού Ξυλοκάστρου - Τρικάλων, θέση Λιτσάρδα (Κιάτο), Πουρνάρι (Ζευγολατιό), Πεντεσκούφι (Αρχαία Κόρινθος), Εξαμίλια, Ξυλοκέρizza. Ο τρόπος διάθεσης είναι απλή ρίψη με πιθανό ραντισμό με εντομοκτόνα.

5.3.4. ΡΥΠΑΝΣΗ ΑΠΟ ΑΕΡΙΑ ΑΠΟΒΛΗΤΑ

Οι περιοχές στις οποίες εμφανίζεται ατμοσφαιρική ρύπανση είναι κυρίως η Νότια πλευρά του τμήματος της Κορινθίας στη Στερεά Ελλάδα (με κυρίαρχη παρουσία στο χώρο αυτό της βιομηχανίας MOTOR OIL της οποίας οι αέριοι ρύποι διαχέονται στο περιβάλλον με δυσμενέστερες επιπτώσεις στην περιοχή των Αγίων Θεοδώρων και Ίσθμιων και σε μικρότερο βαθμό στην περιοχή Κορίνθου και Λουτρακίου) και οι περιοχές στις οποίες υπάρχει έντονη δραστηριότητα αγροτικών βιομηχανιών (κυρίως χοιροστάσια και πτηνοτροφεία).

Η ύπαρξη του αυτοκινητόδρομου Αθηνών - Πάτρας στην περιοχή μελέτης αποτελεί ορισμένες φορές (έξοδοι Σαββατοκύριακου ,Αργίες) πηγή σημαντικής ατμοσφαιρικής ρύπανσης από τα καυσαέρια των διερχομένων οχημάτων. Το πρόβλημα αυτό εντοπίζεται ιδιαίτερα στην περιοχή των διοδίων του Ισθμού Κορίνθου

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΚΑΙ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ ΤΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ

6.1 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Ο κύριος στόχος της παρούσας εργασίας είναι να παρουσιαστεί ποιος τομέας της ζωής του ανθρώπου είναι αυτός που προκαθορίζει σε μεγαλύτερο βαθμό την ποιότητα ζωής του, με κύριο σκοπό να προτείνουμε μέσα βελτίωσης και ανάπτυξης του. Έπειτα από την παράθεση του θεωρητικού μέρους σχετικά με την ανάλυση της έννοιας της ποιότητας ζωής και την περιγραφή των δεικτών που επηρεάζουν την ποιότητα ζωής παρουσιάζεται παρακάτω η στατιστική ανάλυση της πτυχιακής. Η μέθοδος που χρησιμοποιήθηκε ήταν η έρευνα πεδίου και πιο συγκεκριμένα η μέθοδος με ερωτηματολόγιο. Η συγκέντρωση των στοιχείων έγινε ύστερα από επιτόπια έρευνα με τη συμπλήρωση κατάλληλα διαμορφωμένου ερωτηματολογίου (Ιούνιος-Ιούλιος 2008). Ο αριθμός του δείγματος που έλαβαν μέρος ήταν 110 άτομα. Τα ερωτηματολόγια ήταν ανώνυμα και αφορούσαν τους κατοίκους του δήμου Συκιώνος. Η δειγματοληψία έγινε τυχαία, ενώ ρωτήθηκαν άτομα και των δυο φύλων των οποίων η ηλικία ήταν άνω των 18 ετών.

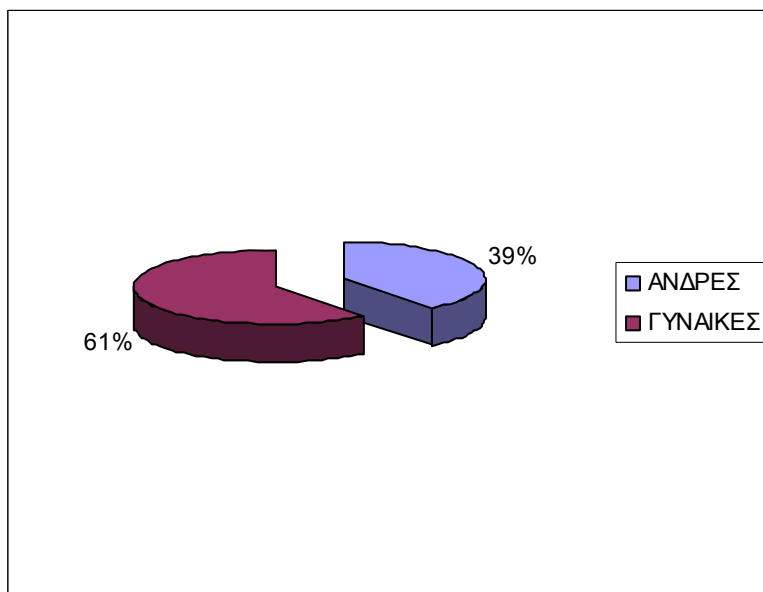
Τα κριτήρια επιλογής των μεταβλητών του ερωτηματολογίου αποτέλεσαν οι βασικές θεωρίες της ποιότητας ζωής σύμφωνα με τις οποίες τόσο τα οικονομικά, όσο και τα περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά της κοινωνίας αποτελούν προσδιοριστικούς παράγοντες της ποιότητας ζωής.

Πιο συγκεκριμένα περιελάμβανε ερωτήσεις γενικού τύπου, και έπειτα ερωτήσεις που είχαν σκοπό να εκφέρουν οι κάτοικοι του δήμου την άποψη τους για του οικονομικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες που προσδιορίζουν την ποιότητα ζωής στο δήμο Συκιώνος. Η πρώτη ενότητα περιελάμβανε ερωτήσεις σχετικά με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά των δημοτών (φύλο, ηλικία, οικογενειακή κατάσταση, μορφωτικό επίπεδο, απασχόληση, αριθμός παιδιών, εισόδημα). Η δεύτερη και η τρίτη ενότητα περιείχε ερωτήσεις που αφορούσαν οικονομικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες της ποιότητας ζωής σχετικά με το δήμο.

Για την στατιστική επεξεργασία των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πακέτο SPSS 13.0 for Windows. Τα δεδομένα κωδικοποιήθηκαν και εισήχθησαν στο πρόγραμμα. Μετά την άρτια εισαγωγή των δεδομένων στο πρόγραμμα διενεργήθηκε περιγραφική στατιστική, με την οποία εξήχθησαν οι πίνακες για κάθε ερώτηση του ερωτηματολογίου. Οι πίνακες συχνοτήτων έδωσαν τις συχνότητες, τα ποσοστά και τις αθροιστικές συχνότητες για κάθε ερώτηση. Ακολούθησε η δημιουργία διαγραμμάτων των συχνοτήτων με το πρόγραμμα Excel του πακέτου Office των Windows XP.

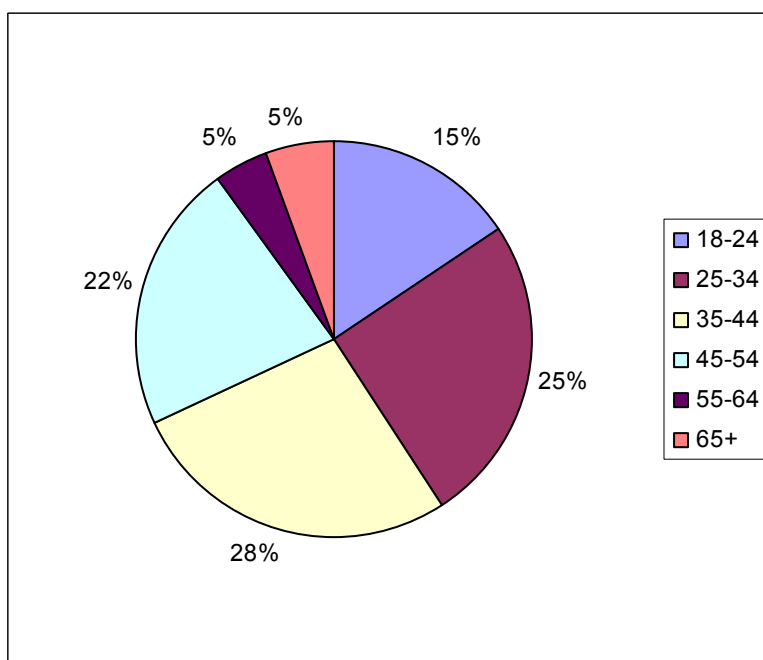
6.2 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ

Το μεγαλύτερο ποσοστό των ερωτηθέντων ήταν γυναίκες. Από τα 110 άτομα που παρείχαν πληροφορίες για το φύλο τους το 39% ήταν άνδρες και το 61% γυναίκες.

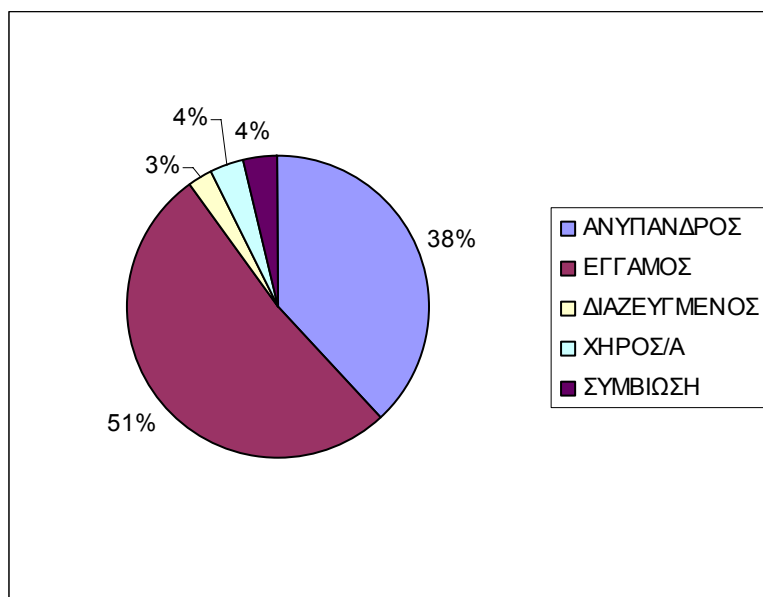
Διάγραμμα 1: Ποσοστό του φύλου των ερωτηθέντων

Τα άτομα του δείγματος κλήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση για την ηλικία τους. Οι πιθανές απαντήσεις ήταν 18-24 ετών, 25-34 ετών, 35-44 ετών, 45-54 ετών, 55-64 ετών και 65+ ετών. Το 15% του δείγματος ήταν 18-24 ετών, το 25% ήταν 25-34 ετών, το 28% ήταν 35-44 ετών, το 22% ήταν 45-54 ετών, το 5% ήταν 55-64 ετών και το 5% ήταν 65 ετών και άνω.

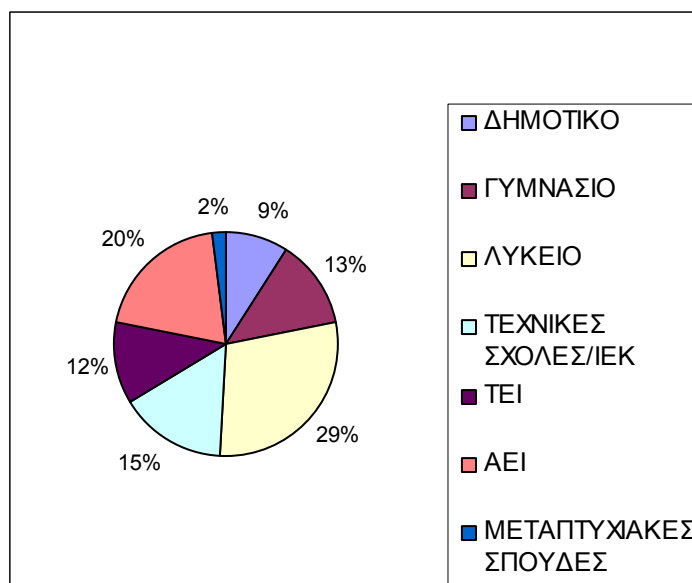
Διάγραμμα 2: Ποσοστό της ηλικίας των ερωτηθέντων

Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος δήλωσαν έγγαμοι (51%) ενώ το 38% ανύπανδροι. Οι διαζευγμένοι καλύπτουν το 3% του δείγματος και οι κατηγορίες «χήρος/ α», «συμβίωση» το 4% η κάθε μία.

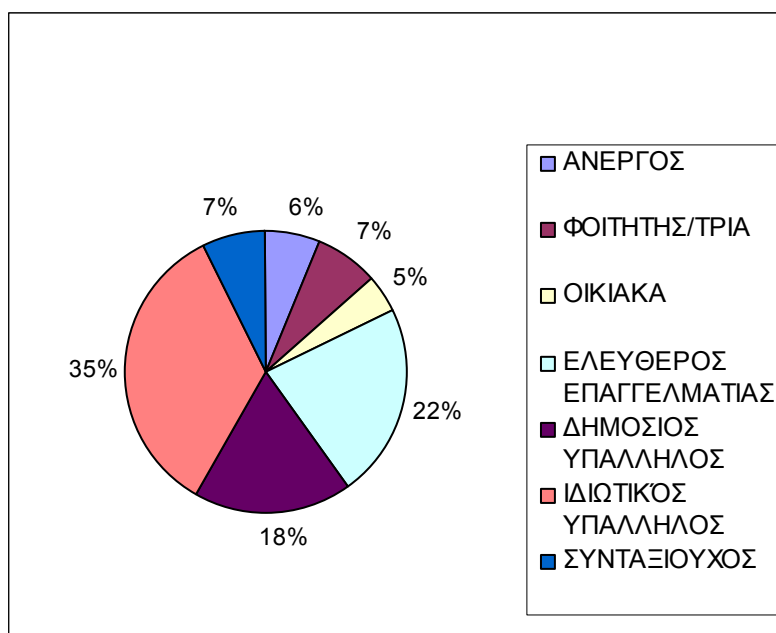
Διάγραμμα 3: Ποσοστό της οικογενειακής κατάστασης των ερωτηθέντων

Στην ερώτηση αυτή ζητήθηκε από τους ερωτώμενους να δηλώσουν το μορφωτικό τους επίπεδο. Το 29% ήταν απόφοιτοι λυκείου ενώ το 13% γυμνασίου. Το 20% έχει αποφοιτήσει από ΑΕΙ και το 12% από ΤΕΙ. Ένα ποσοστό 15% έχει φοιτήσει σε τεχνικές σχολές ή ΙΕΚ ενώ μόνο το 2% διαθέτει μεταπτυχιακό τίτλο. Τέλος σημαντικό είναι το ποσοστό των ατόμων που έχουν μορφωτικό επίπεδο δημοτικού(2%).

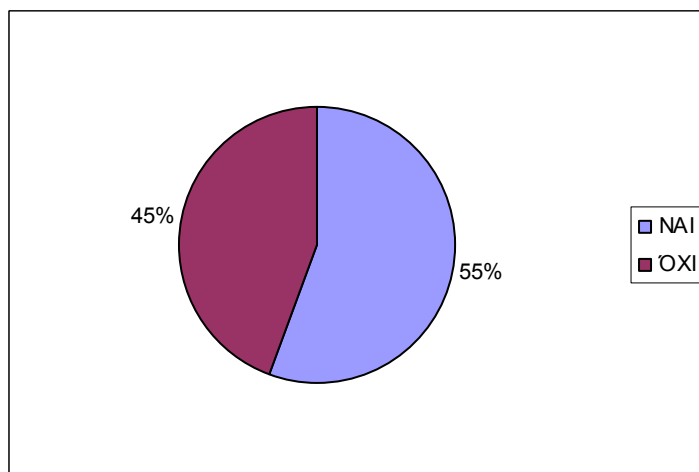
Διάγραμμα 4: Ποσοστό του μορφωτικού επιπέδου των ερωτηθέντων

Το 35% του δείγματος απασχολείται στον ιδιωτικό τομέα ενώ το 18% στο δημόσιο. Το 22% ανήκει στην κατηγορία των ελεύθερων επαγγελματιών ενώ 19% ανήκει στον μη ενεργό πληθυσμό. Τέλος το 6% θέλει να εργαστεί αλλά δεν βρίσκει θέση εργασίας. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι ο ιδιωτικός τομέας έχει κυρίαρχη θέση στον τομέα της οικονομίας.

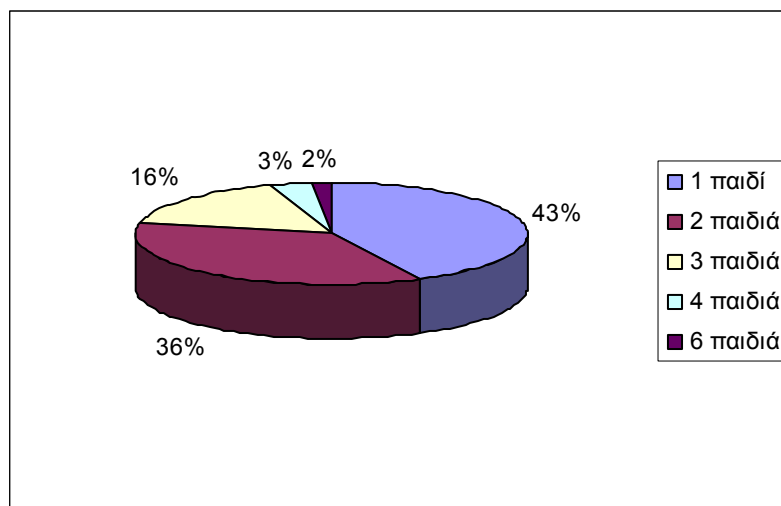

Διάγραμμα 5: Ποσοστό της απασχόλησης των ερωτηθέντων

Το 55% έχουν τουλάχιστον 1 παιδί ενώ το 45% είναι άτεκνοι. Από τους 61 ερωτηθέντες το 43% έχουν ένα παιδί, το 36% έχουν δυο παιδιά, το 16 % έχουν τρία παιδιά, το 3% έχουν τέσσερα παιδιά και τέλος το 2% έχουν 6 παιδιά.

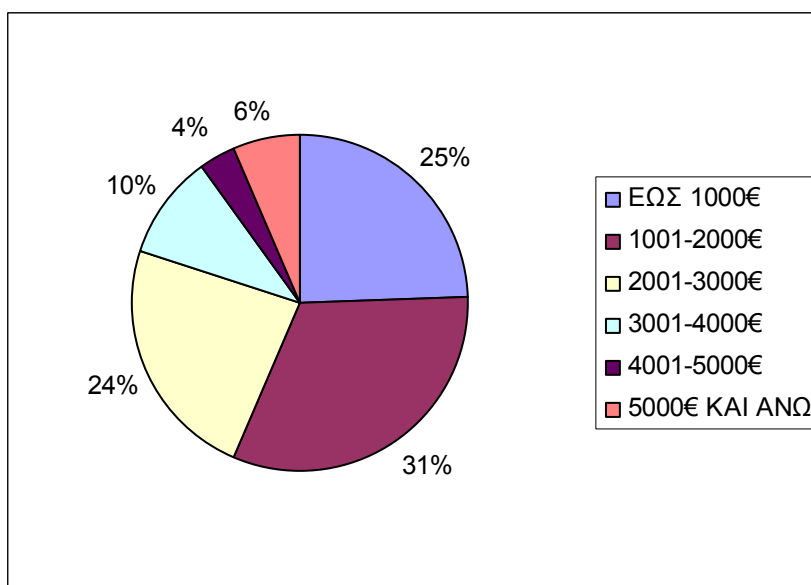

Διάγραμμα 6: Ποσοστό των οικογενειών που έχουν παιδιά

Διάγραμμα 7: Ποσοστό του αριθμού παιδιών ανά οικογένεια

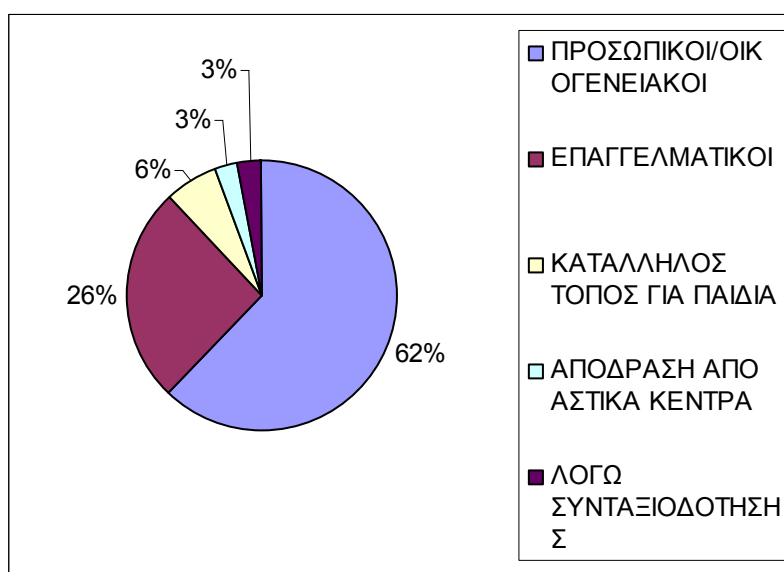
Οι ερωτηθέντες ζητήθηκαν να επιλέξουν το μηνιαίο οικογενειακό τους εισόδημα ανάμεσα από 6 κατηγορίες κύμανσης εισοδημάτων. Το 25% επέλεξε την κατηγορία των 1000€, το 31% επέλεξε την κατηγορία 1001-2000€, το 24% την κατηγορία 2001-3000€, το 10% την κατηγορία 3001-4000€ και το 4% την κατηγορία 4001-5000€, ενώ μόλις το 6% ανήκει στην κατηγορία εισοδήματος 5000€ και άνω. Το μεγαλύτερο ποσοστό ανήκει στο μεσαίο εισόδημα.

Διάγραμμα 8: Ποσοστό του μηνιαίου οικογενειακού εισοδήματος των ερωτηθέντων

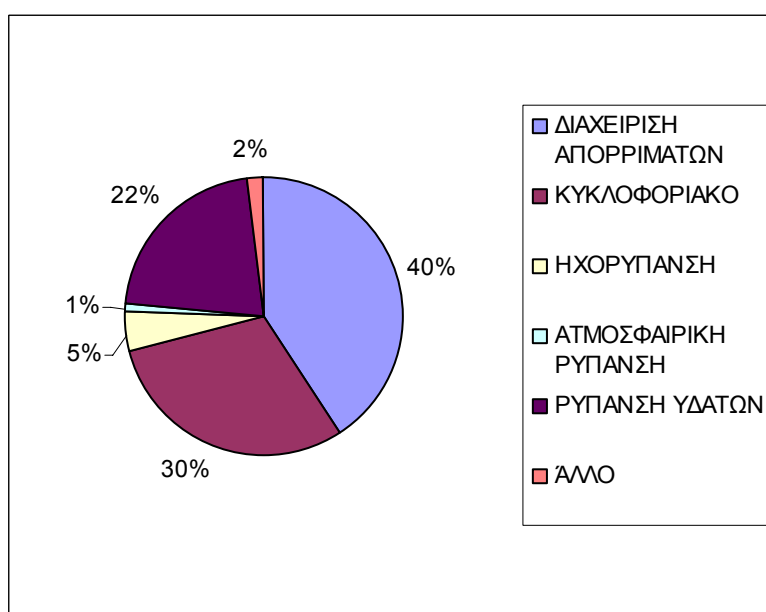
Οι ερωτηθέντες κλήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση για ποιο λόγο επέλεξαν να μείνουν στο δήμο Συκιώνος. Το μεγαλύτερο ποσοστό απαντάει για προσωπικούς ή οικογενειακούς λόγους(62%). Το 26% του δείγματος δηλώνει για επαγγελματικούς λόγους, οι

επτά από τους 110 γιατί πιστεύουν ότι είναι κατάλληλος τόπος για να μεγαλώσουν τα παιδιά τους, ενώ οι 6 για απόδραση από τα αστικά κέντρα ή λόγω συνταξιοδότησης.

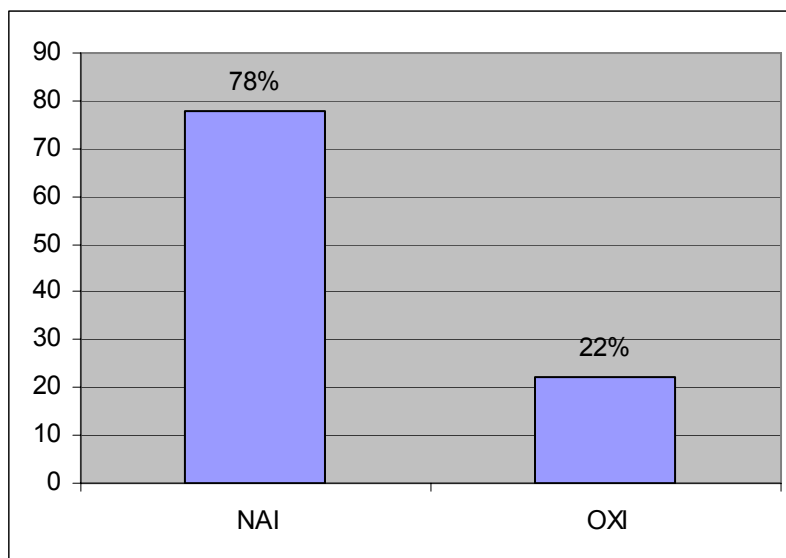
Διάγραμμα 9: Ποσοστό λόγω διαμονής στο δήμο Συκιώνος

Το 40% του δείγματος υποστηρίζει ότι υπάρχει πρόβλημα με την διαχείριση των απορριμμάτων, το 30% με το κυκλοφοριακό και το 22% υποστηρίζει ότι υπάρχει ρύπανση των υδάτων της περιοχής. Οι πέντε από τους 110 ενοχλούνται από τον θόρυβο ενώ ένα μικρό αλλά υπαρκτό ποσοστό(1%) δηλώνει ότι υπάρχει ατμοσφαιρική ρύπανση. Το πιο σημαντικό πρόβλημα είναι η διαχείριση των απορριμμάτων. Δεν υπάρχει η κατάλληλη οργάνωση για την συλλογή των απορριμμάτων με αποτέλεσμα να υπάρχει συσσώρευση στους κάδους, να αναδύονται οσμές και να θέτεται σε κίνδυνο η δημόσια υγεία.

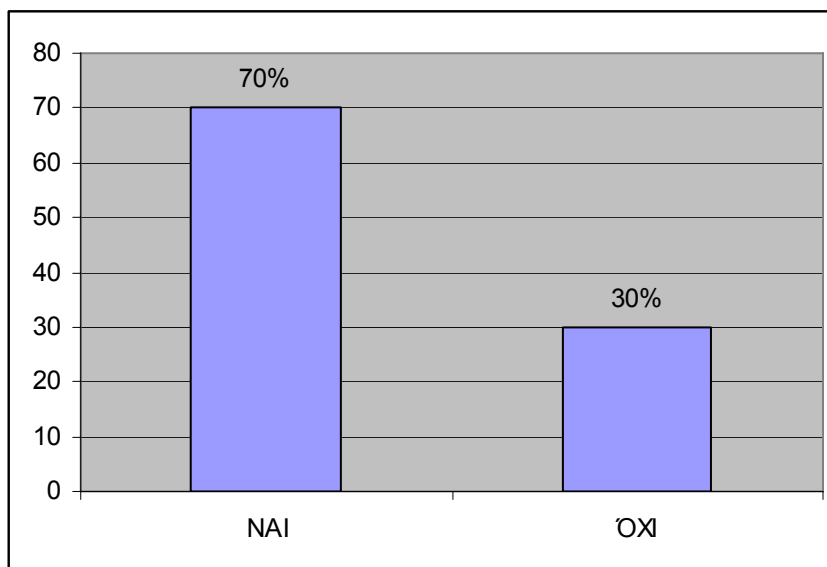
Διάγραμμα 10: Ποσοστό των περιβαλλοντικών προβλημάτων του δήμου

Το 78% είναι ενήμεροι για την ύπαρξη προγράμματος ανακύκλωσης που υπάρχει στο δήμο Συκιώνος ενώ υπάρχει και ένα ποσοστό(22%) που αγνοεί την ύπαρξή του. Εδώ θα πρέπει να δραστηριοποιηθεί περισσότερο ο δήμος. Πρέπει να υπάρχει καλύτερη ενημέρωση και πληροφόρηση στο συγκεκριμένο θέμα γιατί ακόμα το πρόγραμμα της ανακύκλωσης βρίσκεται στα αρχικά στάδια όχι μόνο στο δήμο μας αλλά σε ολόκληρη την Ελλάδα.

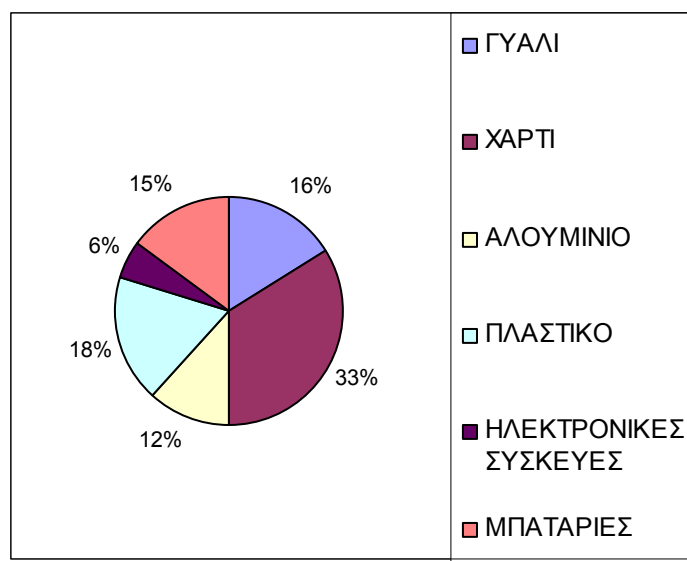
Διάγραμμα 11: Ποσοστό γνώσης της ύπαρξης προγράμματος ανακύκλωσης στο δήμο

Το 70% από τους 86 απαντά στην ερώτηση συμμετοχής στο πρόγραμμά ανακύκλωσης θετικά ενώ το 30% δεν κάνει ανακύκλωση. Το ποσοστό συμμετοχής πρέπει να αυξηθεί αλλά για να γίνει αυτό όπως αναφέρεται και παραπάνω πρέπει να υπάρχει καλύτερη ενημέρωση προς τους δημότες.

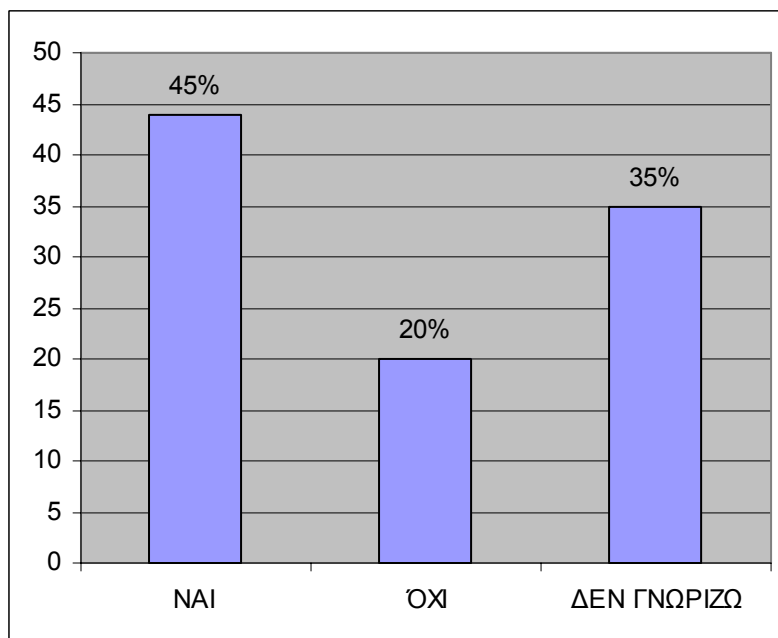
Διάγραμμα 12: Ποσοστό συμμετοχής στο πρόγραμμα ανακύκλωσης

Τα 60 άτομα που κάνουν ανακύκλωση κλήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση για το ποια υλικά ανακυκλώνουν. Το 16% ανακυκλώνει γυαλί, το 33% χαρτί, το 12% αλουμίνιο, το 18% πλαστικό, το 15% μπαταρίες ενώ μόλις το 6% ανακυκλώνει τις ηλεκτρονικές του συσκευές.

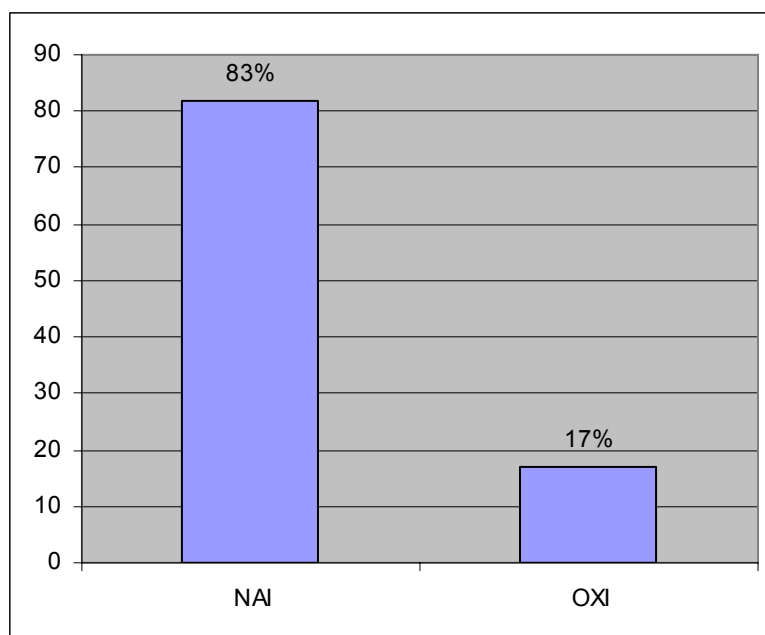
Διάγραμμα 13: Ποσοστό υλικών που ανακυκλώνονται από τους δημότες

Το 45% απαντά θετικά στην ερώτηση για τη χρήση ανακυκλώσιμων προϊόντων ενώ το 20% αρνητικά. Τα 39 άτομα(35%) δεν γνωρίζουν αν τα προϊόντα που χρησιμοποιούν είναι ανακυκλώσιμα ή όχι.

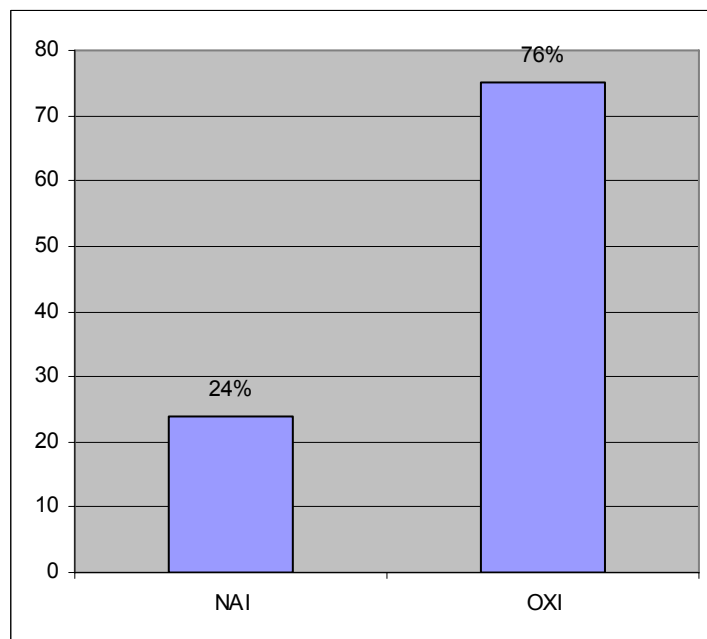
Διάγραμμα 14: Ποσοστό χρήσης ανακυκλώσιμων προϊόντων στην καθημερινή ζωή τους

Το 83% του δείγματος πιστεύει ότι η ποιότητα του αέρα της περιοχής είναι καλή ενώ ένα σημαντικό ποσοστό(17%) δηλώνει ότι δεν είναι ευχαριστημένος από την ποιότητα του αέρα. Αυτό φαίνεται λίγο παράξενο γιατί ο δήμος δεν θεωρείται μεγάλο αστικό κέντρο δηλαδή η ποιότητα του αέρα θα έπρεπε να θεωρείται καλή από όλους.

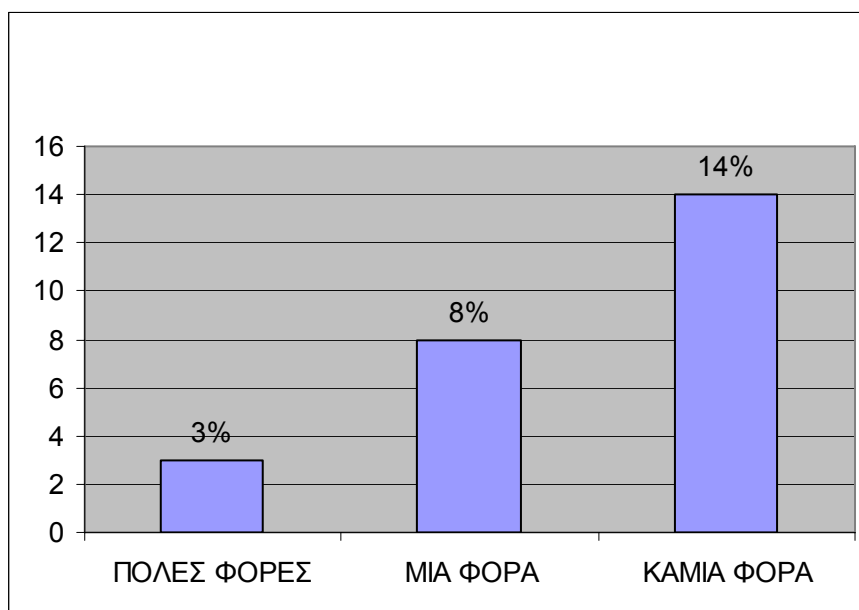
Διάγραμμα 15: Ποσοστό η ποιότητα του αέρα

Από το διάγραμμα φαίνεται ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερο πρόβλημα με το αναπνευστικό σύστημα του δείγματος αφού μόνο το 24% δηλώνει την ύπαρξη κάποιου μέλους της οικογένειας με πρόβλημα άσθματος ενώ το 76% είναι υγιές.

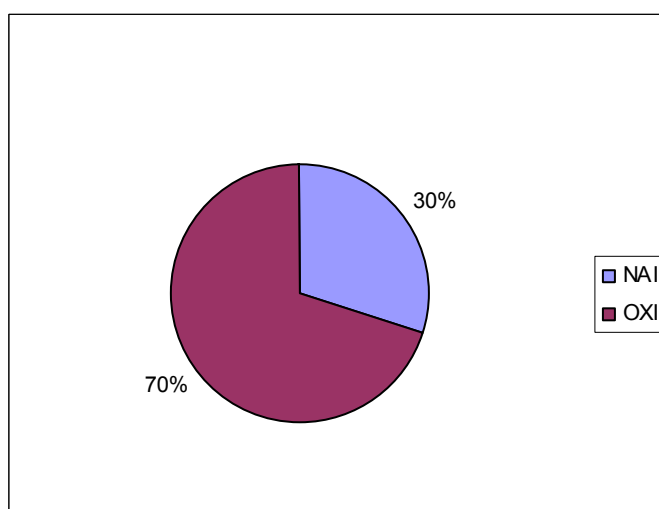
Διάγραμμα 16: Ποσοστό ύπαρξης μέλους που αντιμετωπίζει πρόβλημα άσθματος

Από τους 27 που έχουν μέλος στην οικογένεια που να αντιμετωπίζει πρόβλημα άσθματος το 14% δεν έχει εισαχθεί καμία φορά στο νοσοκομείο, το 8% μια φορά, το 3% πολλές φορές.

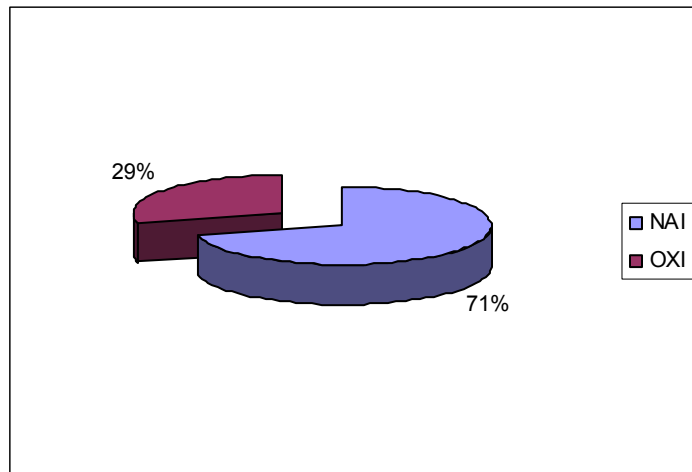
Διάγραμμα 17: Ποσοστό συχνότητας εισαγωγής στο νοσοκομείο λόγω άσθματος

Παρόλο που ο δήμος Συκιώνος θεωρείται επαρχία και ένα μέρος της οικονομίας στηρίζεται στη γεωργία το 70% απαντά ότι δεν είναι ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμης γης ενώ το 30% απαντά θετικά στην ερώτηση.

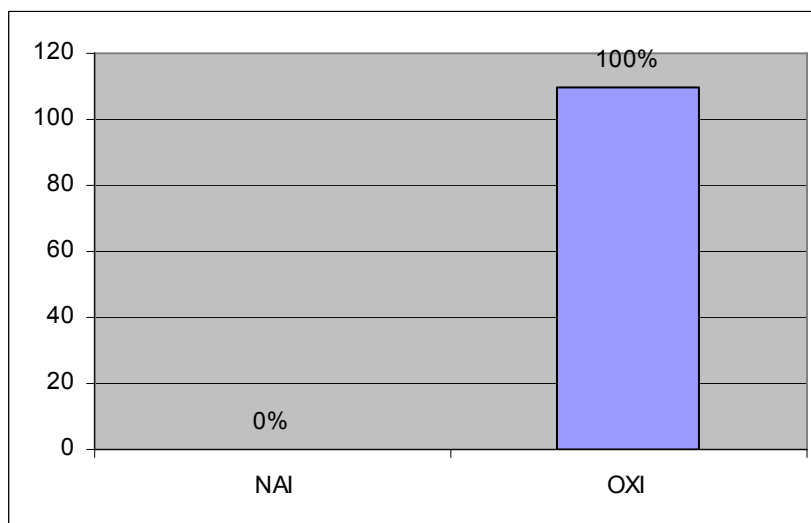
Διάγραμμα 18: Ποσοστό ιδιοκτητών καλλιεργήσιμης γης

Είναι δυσάρεστο που βλέπουμε ένα τόσο μεγάλο ποσοστό(71%) από τους ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμης γης να απαντάει ότι κάνει χρήση λιπασμάτων ή γεωργικών φαρμάκων. Το 29% απαντάει αρνητικά στην ερώτηση.

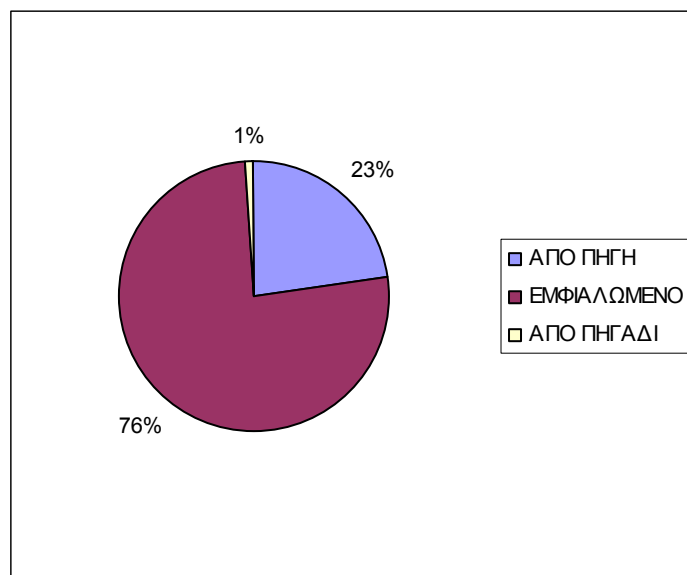
Διάγραμμα 19: Ποσοστό χρήσης λιπασμάτων/ γεωργικών φαρμάκων

Βλέπουμε κάτι πολύ εντυπωσιακό ότι κανένα άτομο του δείγματος δεν πίνει νερό από την βρύση αυτό οφείλετε στην πιθανή ρύπανση του υδροφόρου ορίζοντα από διάφορες γεωργικές δραστηριότητες. Επίσης δεν υπάρχει διυλιστήριο νερού ώστε να επεξεργάζεται το νερό και να απομακρύνονται οι επικίνδυνοι μικροοργανισμοί.

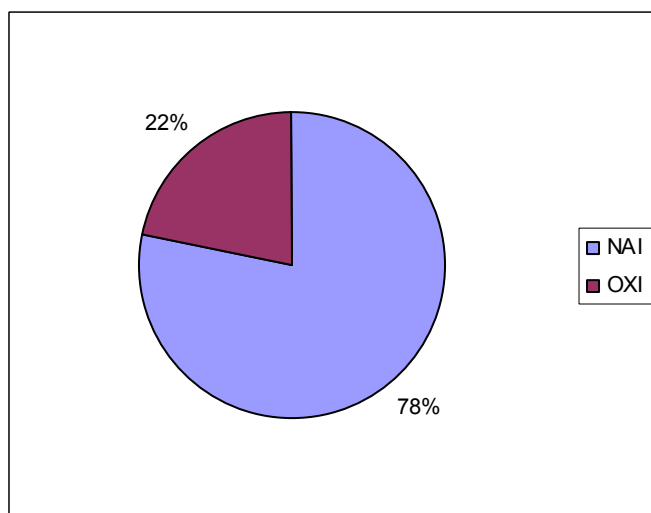
Διάγραμμα 20: Ποσοστό χρήσης του νερού της βρύσης ως πόσιμο νερό.

Το 76% καταναλώνει εμφιαλωμένο νερό, το 23% από κάποια πηγή και μόλις το 1% από πηγάδι.

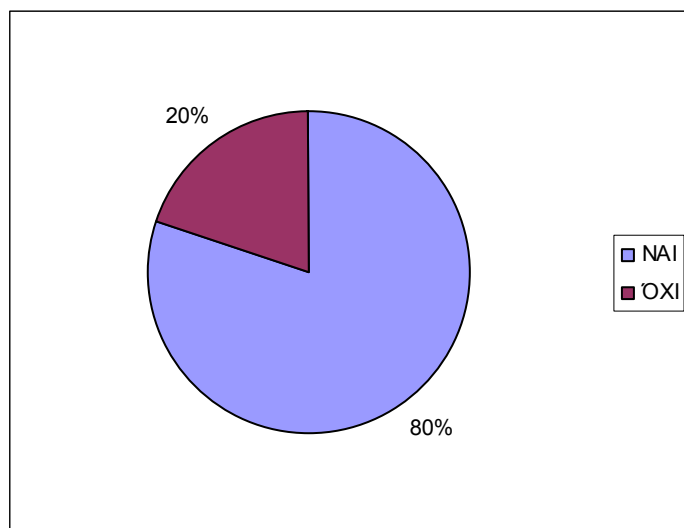
Διάγραμμα 21: Ποσοστό είδος νερού που χρησιμοποιείτε από τους ερωτηθέντες

Είναι προφανές ότι υπάρχει πρόβλημα με το σύστημα ύδρευσης με αποτέλεσμα το καλοκαίρι με την άφιξη των τουριστών να μειώνεται η ροή του νερού αφού αυξάνεται η κατανάλωση. Έτσι το 78% αντιμετωπίζει πρόβλημα ενώ το 22% όχι.

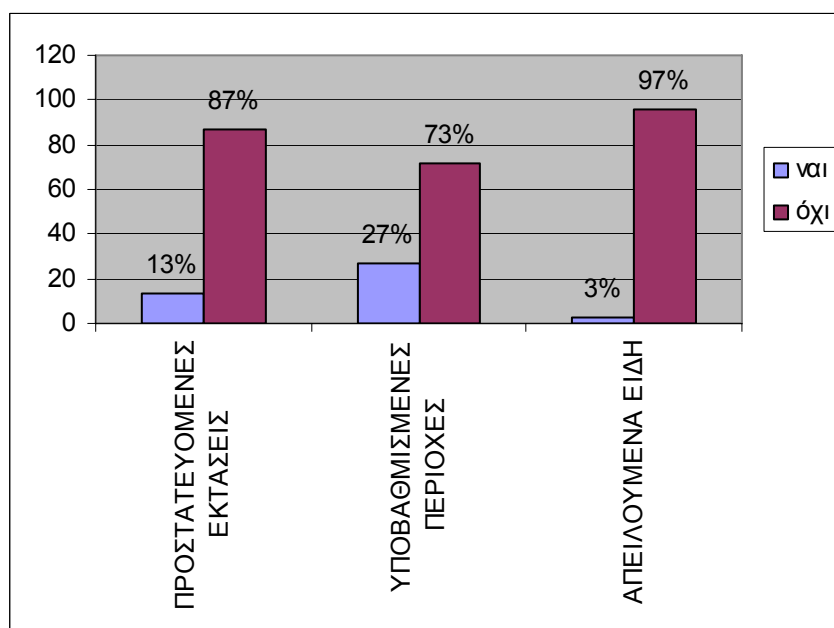
Διάγραμμα 22: Ποσοστό των ερωτηθέντων που αντιμετωπίζει πρόβλημα με την παροχή νερού τους θερινούς μήνες

Παρόλο που είναι μεγάλο το ποσοστό(80%) των σπιτιών που είναι συνδεδεμένα με το σύστημα αποχέτευσης του δήμου αξιοσημείωτο είναι και το ποσοστό(20%) των σπιτιών που δεν έχουν συνδεθεί ακόμα. Αυτό συμβάλλει στη μόλυνση του υδροφόρου ορίζοντα.

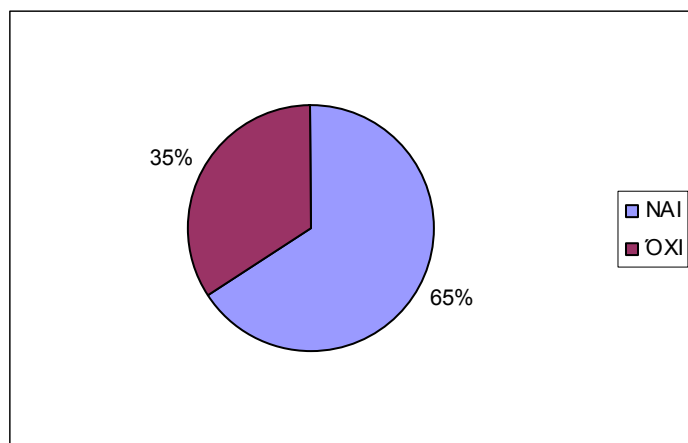
Διάγραμμα 23: Ποσοστό σύνδεσης με το σύστημα αποχέτευσης του δήμου

Όπως βλέπουμε στο διάγραμμα οι περισσότεροι δεν γνωρίζουν κανένα από τα παρακάτω στοιχεία. Το 87% δεν γνωρίζουν ότι υπάρχουν προστατευόμενες εκτάσεις, το 73% υποβαθμισμένες περιοχές και το 97% απειλούμενα είδη.

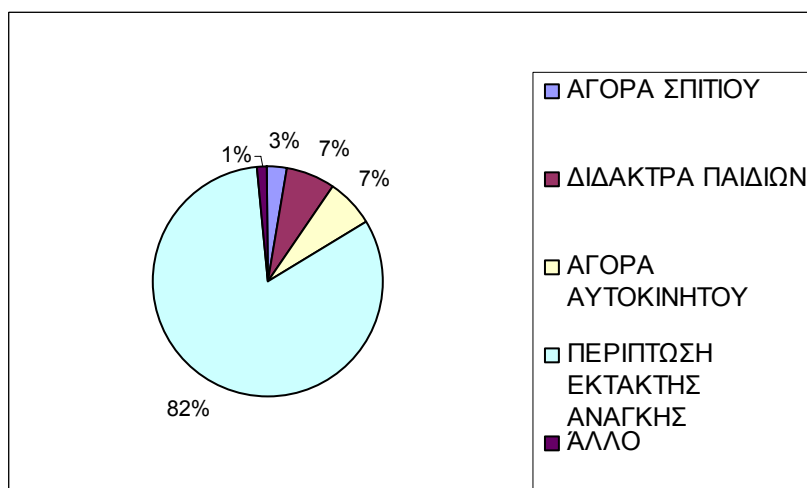

Διάγραμμα 24: Ποσοστό γνώσης της ύπαρξης προστατευόμενων εκτάσεων, υποβαθμισμένων περιοχών, απειλούμενων ειδών στο δήμο

Οι ερωτηθέντες ζητήθηκαν να απαντήσουν στην ερώτηση για το αν αποταμιεύουν μέρος του εισοδήματός τους. Το 65% απαντά θετικά ενώ το 35% δηλώνει ότι δεν αποταμιεύουν. Από τους 72 το 82% αποταμιεύει για περίπτωση έκτακτης ανάγκης, το 7% για τα δίδακτρα των παιδιών, το 7% για αγορά αυτοκινήτου και οι υπόλοιποι για αγορά σπιτιού ή για άλλους λόγους.

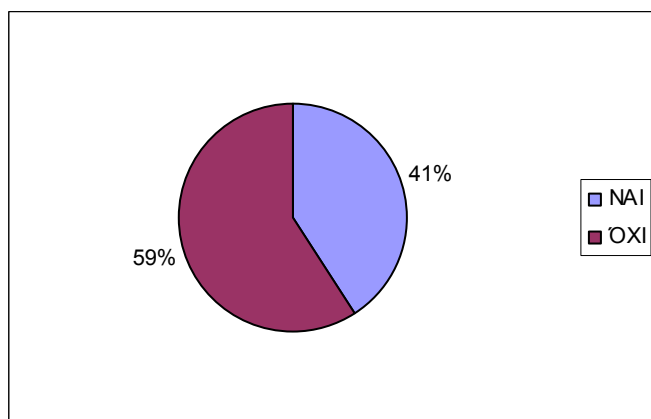

Διάγραμμα 25: Ποσοστό των ερωτηθέντων που αποταμιεύουν μέρος του εισοδήματός τους

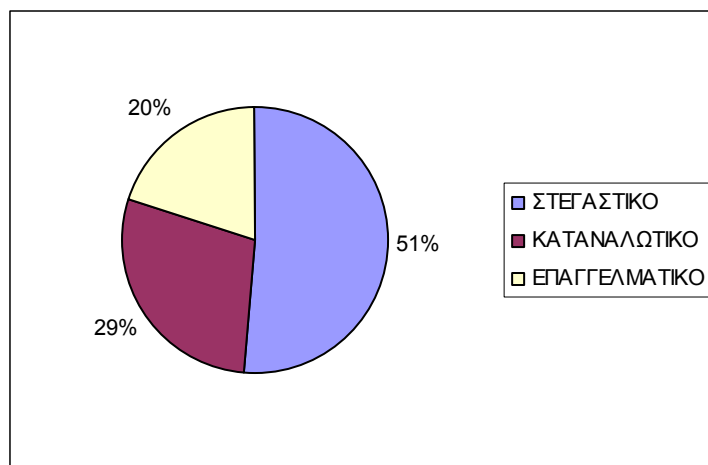

Διάγραμμα 26: Ποσοστό λόγου αποταμίευσης μέρους του εισοδήματός τους

Το 59% των ερωτηθέντων δεν έχουν πάρει κάποιο δάνειο αλλά με το 41% συμβαίνει το αντίθετο. Από τους 45 που έχουν πάρει δάνειο οι 23(51%) έχουν πάρει στεγαστικό, το 29% καταναλωτικό και το 20% επαγγελματικό.

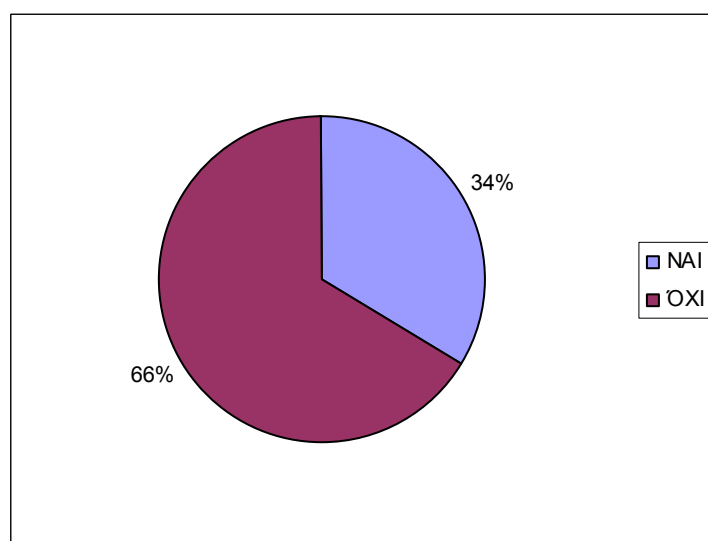

Διάγραμμα 27: Ποσοστό συχνότητας λήψης δανείου

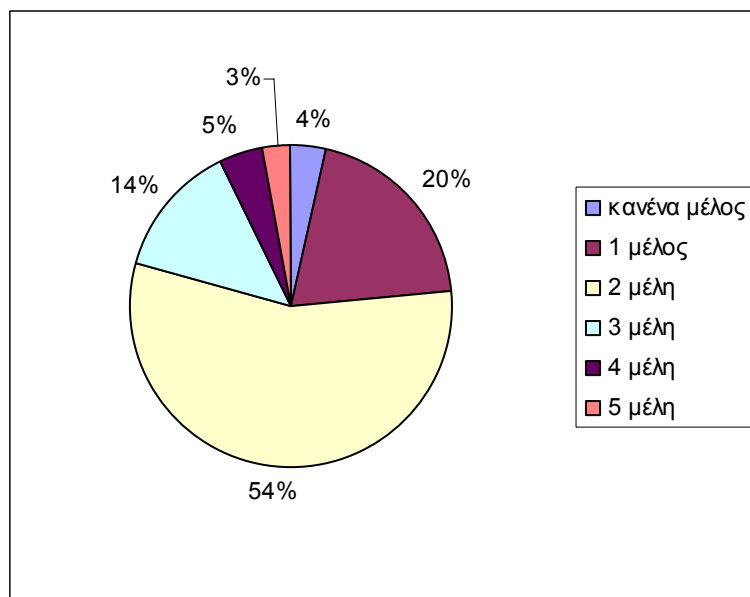
Διάγραμμα 28: Ποσοστό κατηγορίας δανείου

Στην ερώτηση αυτή ζητήθηκε από τους ερωτηθέντες να απαντήσουν με ναι ή όχι αν υπήρξε κάποια στιγμή τους τελευταίους 12 μήνες που αδυνατούσαν να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους. Το 66% ισχυρίστηκαν ότι δεν υπήρξε τέτοια στιγμή ενώ το 34% παραδέχθηκε ότι βρέθηκε σε οικονομικό αδιέξοδο.

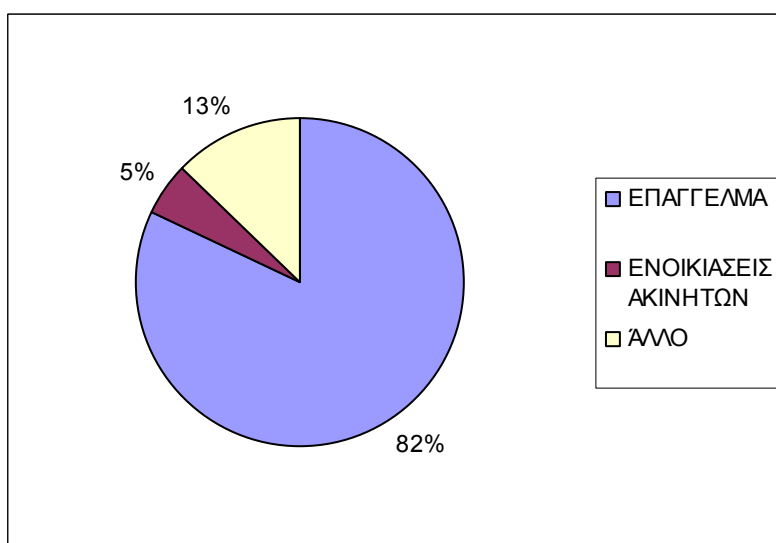
Διάγραμμα 29: Ποσοστό που αδυνατεί να πληρώσει τους λογαριασμούς του

Στο 54% των οικογενειών εργάζονται 2 μέλη ενώ στο 20% 1 μέλος. Υπάρχουν οικογένειες(14%) οι οποίες έχουν 3 εργαζόμενα μέλη αλλά και 5 εργαζόμενα μέλη(3%). Τέλος το 5% δηλώνει ότι εργάζονται 4 μέλη από την οικογένεια ενώ το 4% κανένα.

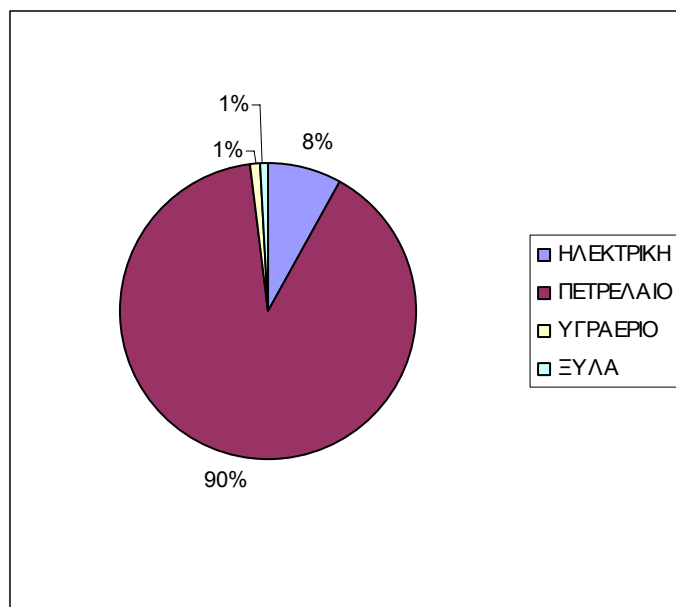
Διάγραμμα 30: Ποσοστό εργαζόμενων μελών ανά οικογένεια

Το εισόδημα των περισσότερων δηλαδή των 90 από τους 110 προέρχεται καθαρά από το επάγγελμά τους ενώ το 13% δηλώνει ότι έχει εισόδημα από άλλη πηγή και μόλις το 5% από ενοικιάσεις ακινήτων.

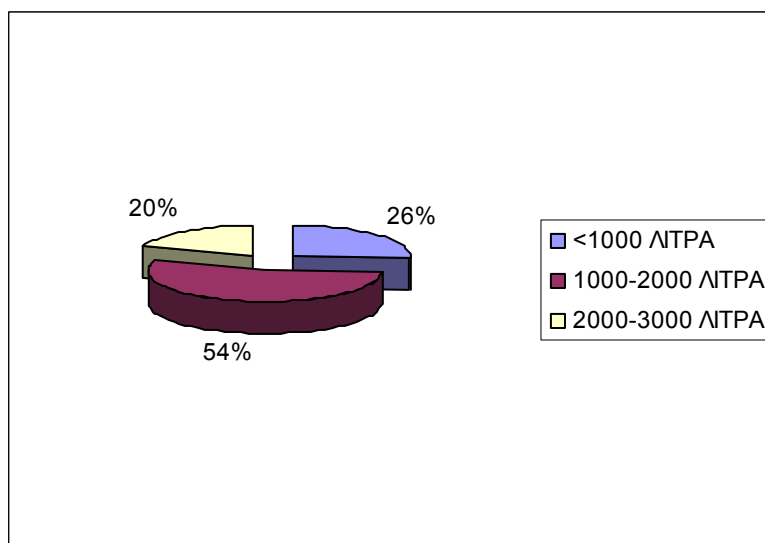
Διάγραμμα 31: Ποσοστό κύριας πηγής εισοδήματος

Όπως ήταν αναμενόμενο το μεγαλύτερο ποσοστό(90%) χρησιμοποιεί πετρέλαιο για την θέρμανση της κατοικίας του, ένα μικρό ποσοστό χρησιμοποιεί ηλεκτρική ενέργεια και το υπόλοιπο ποσοστό υγραέριο και ξύλα.

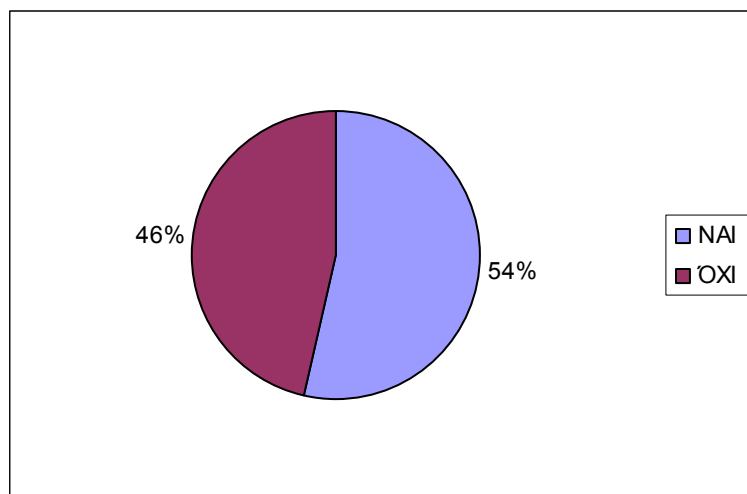
Διάγραμμα 32: Ποσοστό μορφής ενέργειας για θέρμανση της κατοικίας

Από τους 99 που χρησιμοποιούν πετρέλαιο το 54% κατανάλωσε το χειμώνα που μας πέρασε 1000-2000 λίτρα, το 26% λιγότερο από 1000 λίτρα και το 20% 2000-3000 λίτρα.

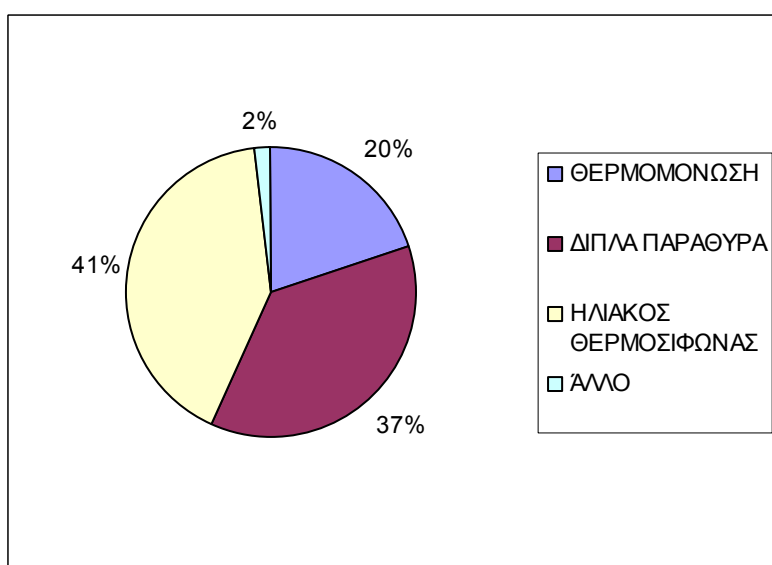
Διάγραμμα 33: Ποσοστό λίτρων κατανάλωσης πετρελαίου

Στην ερώτηση αυτή οι ερωτηθέντες ζητήθηκαν να απαντήσουν αν χρησιμοποιούν κάποια μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι τους. Μια θετική εικόνα είναι ότι το 54% απάντησαν ναι ενώ το 45% απάντησε όχι.

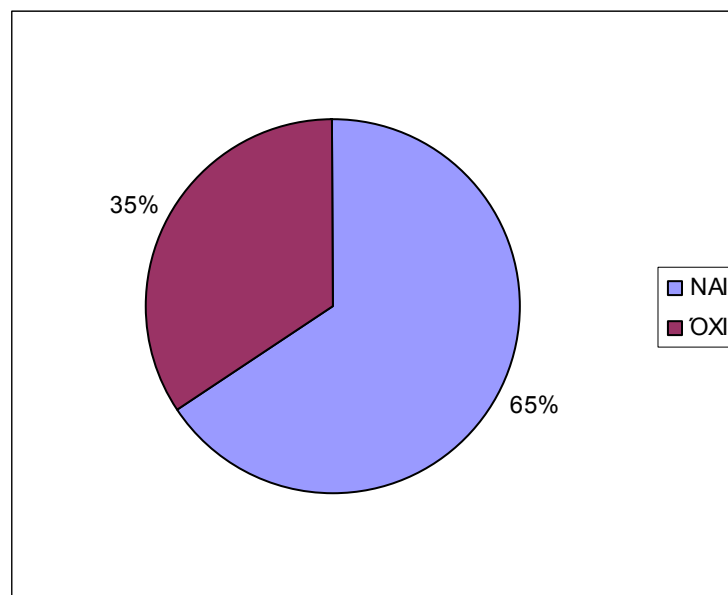
Διάγραμμα 34: Ποσοστό χρήσης μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας

Από τους 59 που απάντησαν θετικά στην προηγούμενη ερώτηση το 41% χρησιμοποιεί ηλιακό θερμοσίφωνα, το 37% διπλά παράθυρα, το 20% έχει θερμομόνωση ενώ το 2% χρησιμοποιεί άλλα μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας.

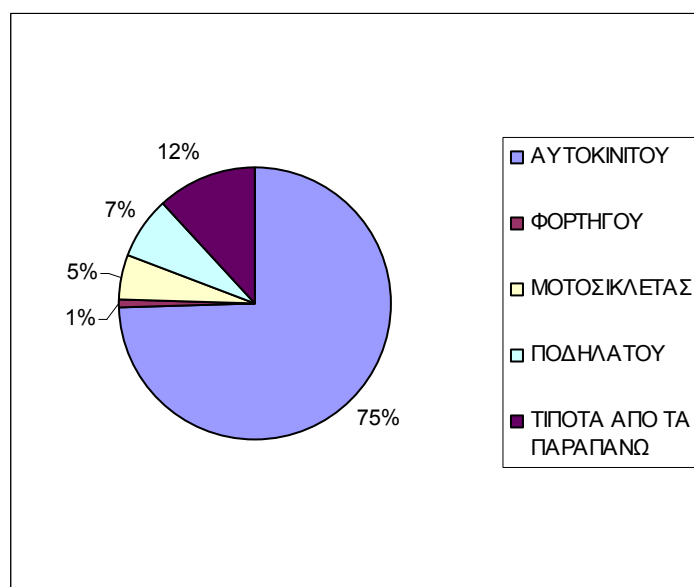
Διάγραμμα 35: Ποσοστό μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας

Το 65% χρησιμοποιεί της ηλεκτρικές συσκευές με μεγάλη κατανάλωση εκτός των ωρών αιχμής(12:00-14:00π.μ. και 18:00-20:00μ.μ.) ενώ το 35% όχι.

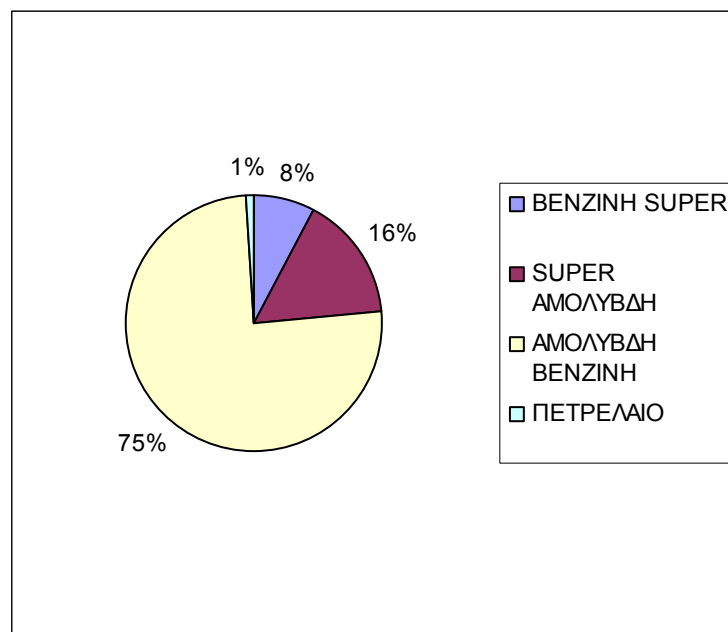
Διάγραμμα 36: Ποσοστό χρήσης των ηλεκτρικών συσκευών εκτός των ωρών αιχμής

Οι περισσότεροι ερωτηθέντες του δείγματος είναι ιδιοκτήτες αυτοκινήτου με ποσοστό 75%. Το 12% δεν διαθέτει κάποιο μεταφορικό μέσο προτιμάει για τις μετακινήσεις του τα μέσα μαζικής μεταφοράς ή τα πόδια. Τέλος το 7% είναι κάτοχος ποδηλάτου και το 5% έχει μοτοσικλέτα ενώ μόνο ένας σε ολόκληρο το δείγμα έχει φορτηγό.

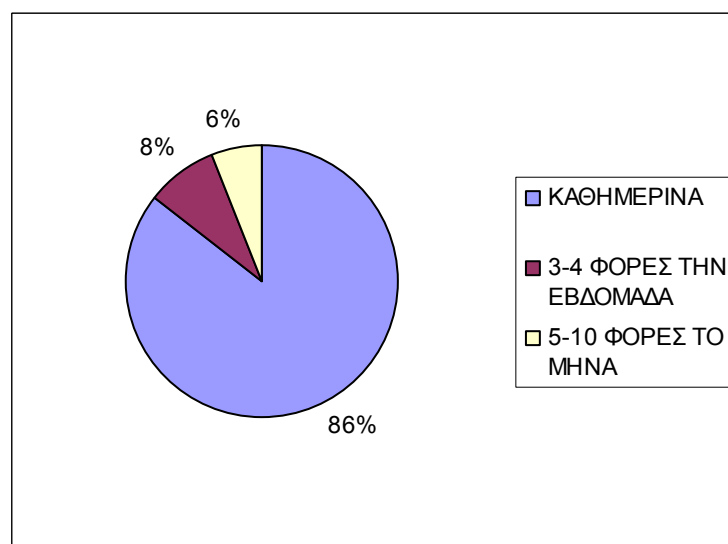
Διάγραμμα 37: Ποσοστό κατοχής κάποιου μεταφορικού μέσου

Το 75% τροφοδοτεί το μεταφορικό του μέσο με αμόλυβδη βενζίνη, το 16% με super αμόλυβδη, το 8% με βενζίνη super και το 1% με πετρέλαιο αφού όπως είδαμε από την προηγούμενη ερώτηση μόνο ένα ιδιοκτήτη φορτηγού υπάρχει στο δείγμα μας.

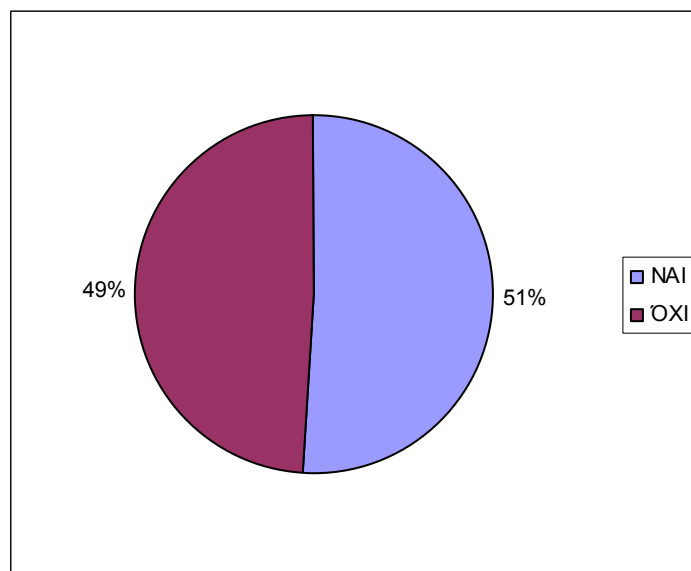
Διάγραμμα 38: Ποσοστό είδος καυσίμου που χρησιμοποιούν οι ερωτηθέντες

Από το διάγραμμα μπορούμε να δούμε ότι το 88% που έχει μέσο μεταφοράς το 86% το χρησιμοποιεί καθημερινά ενώ μόνο το 8% και 6% το χρησιμοποιεί 3-4 φορές την εβδομάδα και 5-10 φορές το μήνα αντίστοιχα.

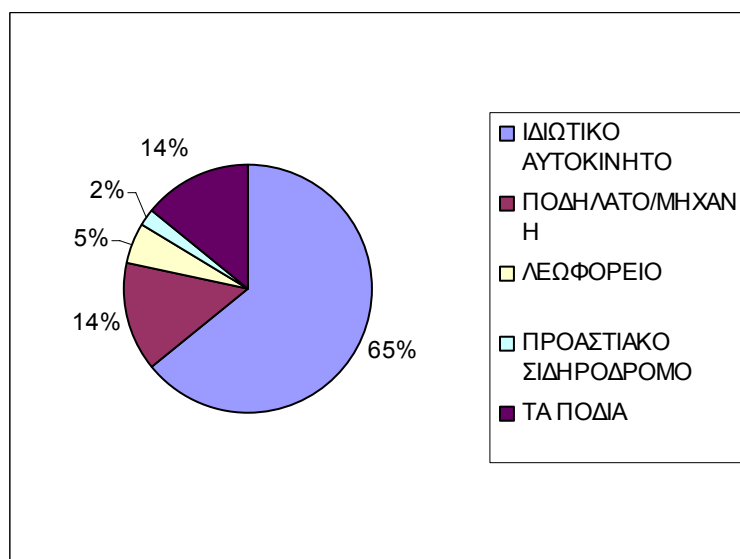
Διάγραμμα 39: Ποσοστό συχνότητας χρήσης του μεταφορικού τους μέσου

Στην προηγούμενη ερώτηση είδαμε ότι η χρήση του μεταφορικού τους μέσου είναι εκτεταμένη αλλά σε αυτή την ερώτηση το 51% δηλώνει ότι είναι ικανοποιημένο από το υπάρχον συγκοινωνιακό σύστημα ενώ το 49% όχι.

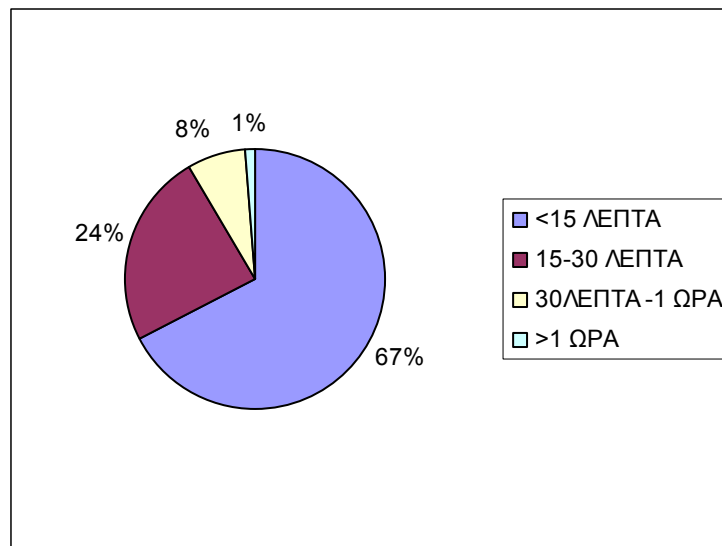
Διάγραμμα 40: Ποσοστό ικανοποίησης από το συγκοινωνιακό σύστημα

Το 65% χρησιμοποιεί το ιδιωτικό του αυτοκίνητο για να μεταβεί στη δουλειά του. Αυτό μπορούμε να το καταλάβουμε από την ερώτηση για την κατοχή κάποιου μεταφορικού μέσου σε συνδυασμό με την ερώτηση για την συχνότητα χρήσης του κύριου μεταφορικού τους μέσου. Το 14% χρησιμοποιεί το ποδήλατό του ή μηχανή καθώς επίσης το ίδιο ποσοστό μετακινείται με τα πόδια, το 5% με λεωφορείο και το 2% με προαστιακό σιδηρόδρομο.

Διάγραμμα 41: Ποσοστό είδος μέσου που χρησιμοποιούν για να μεταβούν στη δουλειά τους

Οι 62 (67%) ερωτηθέντες εργάζονται κοντά στην κατοικία τους αφού χρειάζονται λιγότερο από 15 λεπτά για να φτάσουν στο χώρο εργασίας τους. Το 24% ξοδεύει 15-30 λεπτά για να μεταβεί στη δουλειά του, το 8% 30 λεπτά έως 1 ώρα και μόνο το 1% περισσότερο από 1 ώρα.

Διάγραμμα 42: Ποσοστό χρόνου μεταφοράς από την κατοικία στο χώρο εργασίας

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΑΝΑΛΥΣΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ X^2 ΤΩΝ ΜΕΤΑΒΛΗΤΩΝ X ΚΑΙ Ψ

Συσχέτιση είναι η μέθοδος που χρησιμοποιείτε για την μέτρηση του βαθμού αλληλεξάρτησης των μεταβλητών. Η κατάλληλη στατιστική για την εκτίμηση και τον έλεγχο της συσχέτισης ή ανεξαρτησίας δυο μεταβλητών είναι ο έλεγχος ανεξαρτησίας X^2 . Έτσι για κάθε περίπτωση έγινε έλεγχος υποθέσεων και παρατηρήθηκαν τα διαστήματα εμπιστοσύνης ώστε να διατυπωθεί αν οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες ή όχι.

Η διατύπωση κάθε ελέγχου υποθέσεων περιλαμβάνει τη μηδενική (H_0) και την εναλλακτική (H_1) υπόθεση. Η διατύπωση κάθε ελέγχου έχει την εξής μορφή:

- H_0 : Αυτό σημαίνει ότι τα χαρακτηριστικά X και Ψ του δείγματος κατανέμονται ανεξάρτητα στον πληθυσμό, δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες.
- H_1 : Αυτό σημαίνει ότι τα χαρακτηριστικά X και Ψ του δείγματος δεν κατανέμονται ανεξάρτητα στον πληθυσμό, δηλαδή οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες.

Η τιμή της στατιστικής X^2 συγκρίνεται με την πιθανότητα παρατήρησης της τιμής αυτής (p-value) και οδηγεί στα ακόλουθα:

- Αν $p\text{-value} > 0,10$ τότε γίνεται δεκτή η μηδενική υπόθεση (H_0) δηλαδή οι μεταβλητές είναι ανεξάρτητες
- Αν $p\text{-value} < 0,10$ τότε γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση (H_1) δηλαδή συσχετίζονται σε επίπεδο σημαντικότητας 10%
- Αν $p\text{-value} < 0,05$ τότε γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση (H_1) δηλαδή συσχετίζονται σε επίπεδο σημαντικότητας 5%
- Αν $p\text{-value} < 0,01$ τότε γίνεται δεκτή η εναλλακτική υπόθεση (H_1) δηλαδή συσχετίζονται σε επίπεδο σημαντικότητας 1%

Για να βρεθούν τα αποτελέσματα χρησιμοποιήθηκε το στατιστικό πρόγραμμα SPSS για όλες τις περιπτώσεις που ακολουθούν ώστε να διαπιστωθεί αν οι μεταβλητές X και Ψ σε κάθε περίπτωση είναι συσχετισμένες ή ανεξάρτητες.

7.1 ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΑΠΟ ΤΟΝ ΕΛΕΓΧΟ ΑΝΕΞΑΡΤΗΣΙΑΣ χ^2

7.1.1 ΤΟ ΦΥΛΟ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΟ ΑΝ ΓΝΩΡΙΖΟΥΝ ΤΗΝ ΥΠΑΡΞΗ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗΣ

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα φαίνεται ότι οι μεταβλητές φύλο και αν γνωρίζουν την ύπαρξη προγράμματος ανακύκλωσης είναι εξαρτημένες αφού το $p\text{-value}=0,002$ είναι μικρότερο του 0,05.

Πράγματι οι μεταβλητές συσχετίζονται αφού σύμφωνα με τον πίνακα συσχετίσεων το 66,7% των ανδρών δεν γνωρίζουν ότι υπάρχει πρόγραμμα ανακύκλωσης στο δήμο Συκίωνος ενώ το 31,4% γνωρίζει. Στις γυναίκες ισχύει το αντίθετο δηλαδή το μεγαλύτερο ποσοστό (68,6%) γνωρίζει την ύπαρξη προγράμματος ανακύκλωσης ενώ το 33,3% δεν γνωρίζει.

Πίνακας 1: Συσχέτιση ανάμεσα στο φύλο των ερωτηθέντων με το αν γνωρίζουν την ύπαρξη προγράμματος ανακύκλωσης

		αν γνωρίζουν την ύπαρξη προγράμματος ανακύκλωσης		σύνολο
		όχι	ναι	
φύλο	άνδρας	16 66,7%	27 31,4%	43 39,1%
	γυναίκα	8 33,3%	59 68,6%	67 60,9%
σύνολο		24 100,0%	86 100,0%	110 100,0%

Έλεγχος ανεξαρτησίας	
χ^2	p-value
9,804	0,002

7.1.2 Η ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΤΩΝ ΕΡΩΤΗΘΕΝΤΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΑΠΟΤΑΜΙΕΥΣΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Σύμφωνα με τον παρακάτω πίνακα οι μεταβλητές απασχόληση και αποταμίευση μέρους του εισοδήματος συσχετίζονται σε επίπεδο σημαντικότητας 10%. Αυτό συμβαίνει γιατί το $p\text{-value}=0,094$ είναι μικρότερο του 0,10.

Πράγματι η εξάρτηση αυτή φαίνεται από τον πίνακα εισόδου. Το μεγαλύτερο ποσοστό που κάνει αποταμίευση είναι οι ιδιωτικοί υπάλληλοι (36,1%) ενώ αυτοί που δεν κάνουν είναι 31,6%. Ακολουθούν οι ελεύθεροι επαγγελματίες που κάνουν αποταμίευση με ποσοστό 25%, οι δημόσιοι υπάλληλοι με 20,8% και οι μη εργαζόμενοι με 18,1%. Το αποτέλεσμα είναι λογικό για τους μη εργαζόμενους αφού δεν εργάζονται και δεν τους μένουν χρήματα για να τα αποταμιεύσουν.

Πίνακας 2: Συσχέτιση ανάμεσα στην απασχόληση των ερωτηθέντων με την αποταμίευση του εισοδήματος

		αποταμίευση		σύνολο
		όχι	ναι	
απασχόληση	Μη εργαζόμενος	15	13	28
		39,5%	18,1%	25,5%
	Ελεύθερος επαγγελματίας	6	18	24
		15,8%	25,0%	21,8%
	Δημόσιος υπάλληλος	5	15	20
		13,2%	20,8%	18,2%
	Ιδιωτικός υπάλληλος	12	26	38
		31,6%	36,1%	34,5%
σύνολο		38	72	110
		100,0%	100,0%	100,0%

Έλεγχος ανεξαρτησίας	
X^2	p-value
6,403	0,094

7.1.3 Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΗΣΙΜΗΣ ΓΗΣ

Όπως βλέπουμε και σε αυτό τον έλεγχο ανεξαρτησίας οι μεταβλητές είναι εξαρτώμενες αφού το $p\text{-value}=0,014$ είναι μικρότερο του 0,05.

Το 69,7% των έγγαμων είναι ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμης γης ενώ το 44,2% όχι. Έπειτα το 30,3% των μη έγγαμων έχει καλλιεργήσιμη γη ενώ το 55,8% όχι.

Πίνακας 3: Συσχέτιση ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση με την ιδιοκτησία καλλιεργήσιμης γης

		ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμης γης		σύνολο
		όχι	ναι	
Οικογενειακή κατάσταση	Μη έγγαμος	43	10	53
		55,8%	30,3%	48,2%
	έγγαμος	34	23	57
		44,2%	69,7%	51,8%
σύνολο		77	33	110
		100,0%	100,0%	100,0%

Έλεγχος ανεξαρτησίας	
χ^2	p-value
6,036	0,014

7.1.4 Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΛΗΨΗ ΔΑΝΕΙΟΥ

Από τον παρακάτω πίνακα φαίνεται ότι το $p\text{-value}=0,000$ είναι μικρότερο του 0,01. Άρα οι μεταβλητές οικογενειακή κατάσταση και λήψη δανείου συσχετίζονται.

Από τον πίνακα εισόδου καταλαβαίνουμε ότι οι έγγαμοι είναι αυτοί που παίρνουν πιο συχνά δάνειο με ποσοστό 77,8% παρά οι μη έγγαμοι με ποσοστό 22,2%. Αυτό είναι λογικό γιατί η οικονομική κρίση που αντιμετωπίζει η κοινωνία μας σήμερα δεν αφήνει ανεπηρέαστα τα νοικοκυριά. Κατά συνέπεια όταν φτιάχνεις μια καινούρια οικογένεια αυξάνονται τα έξοδα με αποτέλεσμα να μην μπορείς να αντεπεξέλθεις στις οικονομικές απαιτήσεις της και να ψάχνεις βοήθεια με τη μορφή του δανείου.

Πίνακας 4:Συσχέτιση ανάμεσα στην οικογενειακή κατάσταση με την λήψη δανείου

	λήψη δανείου		σύνολο
	όχι	ναι	
Οικογενειακή κατάσταση	Μη έγγαμος	43 66,2%	10 22,2%
	έγγαμος	22 33,8%	35 77,8%
σύνολο	65 100,0%	45 100,0%	110 100,0%

Έλεγχος ανεξαρτησίας	
X^2	p-value
20,555	0,000

7.1.5 ΎΠΑΡΞΗ ΠΑΙΔΙΩΝ ΣΕ ΣΧΕΣΗ ΜΕ ΤΗ ΛΗΨΗ ΔΑΝΕΙΟΥ

Με την προσπάθεια που έγινε για την εμπειρική διερεύνηση της σχέσης των οικογενειών που έχουν ή όχι παιδιά με το αν έχουν πάρει ή όχι δάνειο βρήκαμε ότι οι μεταβλητές είναι εξαρτημένες. Το $p\text{-value}=0,002$ είναι μικρότερο του 0,05.

Οι οικογένειες που έχουν παιδιά παίρνουν δάνειο σε ποσοστό 73,3% ενώ αυτές που δεν παίρνουν είναι το 43,1%. Το 56,9% των οικογενειών που δεν έχουν παιδιά δεν παίρνουν δάνειο ενώ στο 26,7% συμβαίνει το αντίθετο. Αυτό είναι ένα λογικό αποτέλεσμα αφού η απόκτηση παιδιών αυξάνει τα έξοδα σε μια οικογένεια που μερικές φορές βρίσκει τη λύση στο δάνειο.

Πίνακας 5:Συσχέτιση ανάμεσα στην ύπαρξη παιδιών με τη λήψη δανείου

		Λήψη δανείου		σύνολο
		όχι	ναι	
παιδιά	όχι	37 56,9%	12 26,7%	49 44,5%
	ναι	28 43,1%	33 73,3%	61 55,5%
σύνολο		65 100,0%	45 100,0%	110 100,0%

Έλεγχος ανεξαρτησίας	
χ^2	p-value
9,854	0,002

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

8.1 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σκοπός της ανωτέρω εργασίας ήταν να διερευνηθεί ο τρόπος ζωής τους μέσω του οικονομικού και περιβαλλοντικού πλαισίου καθώς και ο βαθμός της ικανοποίησης των κατοίκων του δήμου Συκιώνος από την ποιότητα ζωής. Για το λόγο αυτό, αρχικά πραγματοποιήθηκε βιβλιογραφική ανασκόπηση στη διεθνή βιβλιογραφία αναφορικά με το πλήθος των τομέων που επιδρούν και συμπεριλαμβάνονται στη σύγχρονη έννοια της ποιότητας ζωής.

Το ερευνητικό εργαλείο που χρησιμοποιήθηκε για το σκοπό της μελέτης αυτής ήταν η δειγματοληπτική έρευνα που πραγματοποιήθηκε συνολικά σε 110 κατοίκους της συγκεκριμένης περιοχής.

Δεδομένου ότι η ποιότητα ζωής δεν είναι μια μονοσήμαντη έννοια, αντίθετα είναι ένα πολυδιάστατο ζήτημα που προσδιορίζεται σε συγκεκριμένο χώρο και χρόνο και απαιτεί ολοκληρωμένη προσέγγιση, η έρευνα επικεντρώθηκε στην ανάλυση της ποιότητας ζωής σε σχέση με κάποιους οικονομικούς και περιβαλλοντικούς δείκτες. Η εμπειρική έρευνα πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2008 στο δήμο Συκιώνος και το δείγμα ήταν τυχαίο. Από την στατιστική ανάλυση προέκυψε το δημογραφικό προφίλ των συμμετεχόντων στην έρευνα. Το δείγμα μας είχε κυρίως γυναίκες(61%), το 28% είχε ηλικία 35-44 ετών, το 57% ήταν έγγαμοι, το 29% των ερωτηθέντων ήταν απόφοιτοι Λυκείου, το 35% ήταν ιδιωτικοί υπάλληλοι και το 31% είχε εισόδημα 1001-2000 €. Ένα μεγάλο ποσοστό του δείγματος (55%) είχε παιδιά και το 43% είχε ένα παιδί. Όσον αφορά το λόγο για τον οποίο επέλεξαν να διαμένουν στο δήμο Συκιώνος το 62% λέει για προσωπικούς/ οικογενειακούς λόγους.

Οι αντιλήψεις των κατοίκων για την ποιότητα ζωής αξιολογήθηκαν σε 2 κατηγορίες: την οικονομική και την περιβαλλοντική. Όσον αφορά την οικονομική πλευρά φαίνεται ότι οι ερωτηθέντες έχουν την συνήθεια να αποταμιεύουν μέρος του εισοδήματος τους για περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Ακόμη το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος δεν έχει πάρει δάνειο αλλά και αυτοί που έχουν πάρει είναι για την κατασκευή κατοικίας. Επιπλέον, οι περισσότεροι ερωτηθέντες υποστηρίζουν ότι τους τελευταίους 12 μήνες δεν υπήρξε κάποια στιγμή που αδυνατούσαν να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους καθώς στις περισσότερες οικογένειες εργάζονται 2 μέλη. Το δείγμα μας καλύπτει τα έξοδα του με τα έσοδα που έχει από το επάγγελμα του καθώς αυτό δηλώνουν σαν κύρια πηγή εισοδήματος. Ως λογικό αποτέλεσμα διαπιστώνουμε ότι η μορφή ενέργειας που χρησιμοποιούν για την θέρμανση της κατοικίας τους είναι το πετρέλαιο. Αυτό συμβαίνει γιατί στο δήμο δεν υπάρχει σύστημα παροχής φυσικού αερίου. Οι περισσότεροι καταναλώνουν μια ποσότητα που αντιστοιχεί περίπου στα 1000-2000

λίτρα. Το μεγαλύτερο ποσοστό του δείγματος χρησιμοποιεί μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας πιο συγκεκριμένα χρησιμοποιεί ηλιακό θερμοσίφωνα. Επιπροσθέτως διαπιστώνουμε ότι οι περισσότεροι είναι ιδιοκτήτες αυτοκινήτου, χρησιμοποιούν ως κύριο καύσιμο αμόλυβδη βενζίνη και μετακινούνται με αυτό καθημερινά πηγαίνοντας στη δουλειά τους ενώ χρειάζονται λιγότερο από 15 λεπτά για να μετακινηθούν από την κατοικία τους στη δουλειά τους. Έτσι δικαιολογείται ότι οι περισσότεροι δεν είναι ικανοποιημένοι από το υπάρχον συγκοινωνιακό σύστημα.

Όσον αφορά την περιβαλλοντική πλευρά με βάση τα ποσοστά του δείγματος, τα σημαντικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα που υπάρχουν στο δήμο είναι η διαχείριση απορριμμάτων, το κυκλοφοριακό και η ρύπανση των υδάτων. Επιπλέον οι περισσότεροι γνωρίζουν ότι υπάρχει πρόγραμμα ανακύκλωσης στο δήμο αλλά το ποσοστό συμμετοχής στο πρόγραμμα δεν είναι το ανάλογο. Επίσης το υλικό που ανακυκλώνεται με μεγαλύτερη συχνότητα είναι το χαρτί και ακολουθούν με σειρά το πλαστικό, το γυαλί, οι μπαταρίες και τέλος το αλουμίνιο και οι ηλεκτρονικές συσκευές. Ακόμα και αν οι περισσότεροι χρησιμοποιούν ανακυκλώσιμα προϊόντα ένα σημαντικό ποσοστό δεν γνωρίζει αν τα προϊόντα που χρησιμοποιεί στην καθημερινή του ζωή είναι ανακυκλώσιμα ή όχι. Πολλοί είναι αυτοί που πιστεύουν ότι η ποιότητα του αέρα στην περιοχή είναι καλή παρόλα αυτά υπάρχει ένα μικρό ποσοστό που αντιμετωπίζει πρόβλημα άσθματος και μερικές φορές έχει εισαχθεί στο νοσοκομείο. Ένα ακόμη αποτέλεσμα είναι ότι το μεγαλύτερο ποσοστό δεν διαθέτει καλλιεργήσιμη γη και δεν χρησιμοποιεί λιπάσματα ή γεωργικά φάρμακα. Παρόλα αυτά κανένας από τους ερωτηθέντες του δείγματος δεν χρησιμοποιεί το νερό της βρύσης ως πόσιμο. Επίσης τους θερινούς μήνες υπάρχει σοβαρό πρόβλημα με την παροχή νερού. Επιπλέον τα σπίτια των περισσότερων ερωτηθέντων είναι συνδεδεμένα με το σύστημα αποχέτευσης του δήμου. Τέλος λίγοι είναι αυτοί που γνωρίζουν αν υπάρχουν προστατευόμενες εκτάσεις, περιοχές που έχουν υποβαθμιστεί και απειλούμενα είδη.

8.2 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Εν κατακλείδι, θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι γενικά η ποιότητα ζωής των κατοίκων του δήμου Συκιώνος είναι καλή μειονεκτώντας βέβαια σε κάποια σημεία. Για παράδειγμα ένα σημαντικό περιβαλλοντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο δήμος είναι η διαχείριση των απορριμμάτων. Η κατάσταση που επικρατεί στο συγκεκριμένο ζήτημα υποβαθμίζει τη ποιότητα ζωής των κατοίκων. Τους θερινούς μήνες που αυξάνεται ο πληθυσμός λόγω του τουρισμού το πρόβλημα γίνεται εντονότερο. Πρέπει να υπάρξει καλύτερη οργάνωση στο τμήμα καθαριότητας του δήμου. Μια λύση ίσως θα ήταν η συστηματική συλλογή των απορριμμάτων και του καλοκαιρινούς μήνες ο δήμος θα μπορούσε να αυξήσει τη συχνότητα συλλογής ή τους κάδους απορριμμάτων ή και τα δύο. Από τα αποτελέσματα της έρευνας

φαίνεται ότι πολλοί γνωρίζουν ότι υπάρχει πρόγραμμα ανακύκλωσης στο δήμο αλλά το ποσοστό που συμμετέχει δεν είναι το ανάλογο. Ίσως χρειάζεται να δίδονται κάποια κίνητρα στους δημότες για να τους παρακινήσουν - κάποια αντίτιμα ή κουπόνια, όπως γίνεται στο δήμο Αθηναίων. Βέβαια αυτό θα ήταν μια αρκετά δαπανηρή διαδικασία για ένα δήμο μεγέθους σαν το δήμο Συκιώνος. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι δημότες ανακυκλώνουν περισσότερο το χαρτί σε σχέση με τα άλλα υλικά. Αυτό μπορεί να οφείλεται στη λάθος ενημέρωση των πολιτών. Μια ενέργεια που θα μπορούσε να βελτιώσει τη κατάσταση θα ήταν η διανομή ενημερωτικών φυλλαδίων για τη διαδικασία, τα υλικά που ανακυκλώνονται και τα οφέλη που προσφέρει η ανακύκλωση. Ένας δείκτης που προωθεί τη ποιότητα ζωής είναι η ποιότητα του αέρα. Από ότι φαίνεται οι κάτοικοι είναι ικανοποιημένοι από τη ποιότητα του αέρα στη περιοχή. Αυτό είναι λογικό αφού ο δήμος είναι ημιαστική περιοχή και δεν αντιμετωπίζει προβλήματα ρύπανσης της ατμόσφαιρας. Όσον αφορά τη ποιότητα του πόσιμου νερού δεν είναι καθόλου καλή. Αυτό οφείλεται στο ότι δεν υπάρχει διυλιστήριο νερού για το σωστό καθαρισμό του νερού. Το πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο δήμος στους θερινούς μήνες με τη παροχή νερού μπορεί να λυθεί με τη κατασκευή πιεστικών συγκροτημάτων.

Από οικονομική άποψη η ποιότητα ζωής στο δήμο Συκιώνος θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως καλή. Δεδομένου ότι η αποταμίευση και η λήψη του δανείου είναι χαρακτηριστικοί δείκτες ποιότητας ζωής και η κατάστασή τους είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο άρα προωθείτε η ποιότητα ζωής. Από τα αποτελέσματα φαίνεται ότι αρκετοί είναι αυτοί που κάνουν αποταμίευση πιο συγκεκριμένα αποταμιεύουν για περίπτωση έκτακτης ανάγκης. Αυτό υποδηλώνει ότι ο μισθός τους είναι ικανοποιητικός, δηλαδή επαρκεί για την κάλυψη των αναγκών τους και μένει υπόλοιπο χρημάτων για αποταμίευση. Επίσης την άποψη αυτή ενισχύει το γεγονός ότι οι περισσότεροι δεν παίρνουν δάνειο αλλά και το ότι δεν αντιμετωπίζουν κάποια δυσχέρεια πληρωμών. Ιδιαίτερη προσοχή πρέπει να δοθεί στην κατάσταση που επικρατεί για την χρήση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας. Πρέπει οι πολίτες να καταλάβουν ότι το ζήτημα της χρήσης ενέργειας έχει λάβει σοβαρές διαστάσεις και θα πρέπει να ληφθούν δραστικά μέτρα από το μέρος της πολιτείας αλλά και από το μέρος των πολιτών. Επιπλέον η καθημερινή χρήση του ιδιωτικού αυτοκινήτου για αποστάσεις διάρκειας λιγότερο των 15 λεπτών πρέπει να προβληματίσει έντονα το δήμο για την ποιότητα του συγκοινωνιακού συστήματος. Θα ήταν καλύτερα να υπήρχε ένα μικρό αστικό λεωφορείο που θα κάλυπτε όλη την πόλη τουλάχιστον τις ώρες που μετακινούνται οι δημότες από την κατοικία τους στην δουλειά τους. Έτσι θα μειωνόταν το κυκλοφοριακό πρόβλημα.

Συμπερασματικά η ποιότητα ζωής στο δήμο Συκιώνος είναι καλή με κάποιες διορθώσεις να είναι απαραίτητες. Θα ήταν θεμιτό να σχεδιαστούν εγκαίρως νέες δράσεις οι οποίες να στοχεύουν στην καλύτερη ποιότητα ζωής.

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Baomei Zhao, 2004, dissertation: Perceptions of Quality of Life and Use of Human Services by Households: A Model, Lexington, Kentucky
- Committee of the regions, “Evaluating the quality of life in European Regions and cities, book: theoretical conceptualization, classical and innovative indicators: final report”, European Communities, 1999
- European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions “Quality of life in Europe- First Results of a new pan-European Survey”, Luxemburg 2005
- European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions “Monitoring quality of life”, Luxemburg 2003
- European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions “Life satisfaction in enlarged Europe”, Luxemburg 2004
- Martha Nussbaum- Amartya Sen, “The quality of Life”, Clarendon Press, Oxford 1993
- Patrice Flynn, David Berry, Theodore Heintz, (2000), Sustainability and quality of life indicators: toward the integration of economic, social and environmental measures, *Indicators: The Journal of Social Health*, vol. 1, No. 4
- The institute for sustainable development at long island university, “measuring quality of life in the city of Glen Cove”, July 2000
- The urban Studies and Planning Program and department of Health Sciences of California state university and The Sustainability Council of Ventura Country, “Limits to growth and quality of life in Oxnard”, California, 2001
- The Colorado Foundation for families and children, What Counts: Measuring Indicators of Family Well-Being, December 2003

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Κυριόπουλος Γ. , Λιόνης Χ. , Σουλιώτης Κ. , Τσάκος Γ. , «Η ποιότητα στις υπηρεσίες της υγείας», εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 2003
- Μπατζή- Οικονομοπούλου Ελένη, «Ποιότητα ζωής και κατακλίσεις», Διπλωματική Εργασία, 2003
- Νάκου Σ. , 2001, Η εκτίμηση στη ποιότητα ζωής στο χώρο της υγείας, Αρχεία Ελληνικής Ιατρικής, 18(3): 255-256
- «Η δημόσια υγεία στην Ελλάδα», επιμ Δημολιάτης Γ. , Κυριακόπουλος Γ. , Λάγγας Δ. , Φιλαλήθης Τ. , εκδ. Θεμέλιο, Αθήνα 2002

Ομάδα συγγραφέων «Ποιότητα ζωής-Οικονομικά της Υγείας-Φαρμακοοικονομία», επιμ. Καβουρά Μ. , Γείτονα Μ. , Βανδώρου Χ. , Κυριόπουλος Ι. , εκδ. Ιατρικό τμήμα Janssen-Cilag, Αθήνα 2003

Υφαντόπουλος Ι. , «Τα οικονομικά της υγείας», εκδ. , Αθήνα 2003

Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ-ΑΔΕΔΥ «Αναλυτικό γλωσσάριο για την αγορά εργασίας, τον κοινωνικό αποκλεισμό και την παραβατικότητα των νέων στην Ευρώπη», Αθήνα 2003

«Η αναζήτηση της ποιότητας στην υγεία και τη φροντίδα υγείας-Κείμενα Ομοφωνίας» επιμ. Κυριόπουλος Γ. , Λιόνης Χ. , εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2004

Γεωργιοπούλου Τ. «Ευρωπαίοι ψηφίζουν για το περιβάλλον», εφημ. Καθημερινή, 4/12/2004

«Η υγεία της γης χειροτερεύει...», εφημ. Καθημερινή, 31/3/2005

«Ύψιστο αγαθό η υγεία», εφ. Καθημερινή, 9/5/2004

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ

www.europa.eu.int

<http://www.mednet.gr/archives/2001-2/169per.html>

http://www.topontiki.gr/Pontiki/index.php?option=com_content&task=view&id=2210&Itemid=

54

<http://www.scotland.gov.uk/Publications/2006/01/13110743/11>

http://epapanis.blogspot.com/2007/09/blog-post_5311.html.

http://www.minpress.gr/minpress/fylla_oikologias_2007_9_poiothta_zwhs-2.pdf).

<http://www.calvert-henderson.com/enviro-quality.htm>

<http://www.kiato.eu/>

<http://www.kiato.gr/>

<http://www.korinthia.net/korinthiakos-palmos>

<http://www.korinthia.net/politis>

<http://www.korinthia.net/reporter>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΠΙΝΑΚΕΣ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ

Πίνακας 6: Φύλο ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
άνδρας	43	39,1	39,1
γυναίκα	67	60,9	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 7: Ηλικία ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
18-24 ετών	17	15,5	15,5
25-34 ετών	28	25,5	40,9
35-44 ετών	30	27,3	68,2
45-54 ετών	24	21,8	90,0
55-64 ετών	5	4,5	94,5
65+ ετών	6	5,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 8: Η οικογενειακή κατάσταση των ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
ανύπανδρος	42	38,2	38,2
έγγαμος	57	51,8	90,0
διαζευγμένος	3	2,7	92,7
Χήρος /α	4	3,6	96,4
συμβίωση	4	3,6	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 9: Το μορφωτικό επίπεδο των ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
δημοτικό	10	9,1	9,1
γυμνάσιο	14	12,7	21,8
λύκειο	32	29,1	50,9
τεχνικές σχολές /ΙΕΚ	17	15,5	66,4
ΤΕΙ	13	11,8	78,2
ΑΕΙ	22	20,0	98,2

μεταπτυχιακές σπουδές	2	1,8	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 10:Η απασχόληση των ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
άνεργος	7	6,4	6,4
φοιτητής/ τρια	8	7,3	13,6
οικιακά	5	4,5	18,2
ελεύθερος επαγγελματίας	24	21,8	40,0
δημόσιος επαγγελματίας	20	18,2	58,2
ιδιωτικός υπάλληλος	38	34,5	92,7
συνταξιούχος	8	7,3	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 11:Η ύπαρξη παιδιών στις οικογένειες των ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	49	44,5	44,5
ναι	61	55,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 12:αριθμός παιδιών ανά οικογένεια

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
κανένα παιδί	49	44,5	44,5
1παιδί	26	23,6	68,2
2 παιδιά	22	20,0	88,2
3 παιδιά	10	9,1	97,3
4 παιδιά	2	1,8	99,1
6 παιδιά	1	,9	100,0
σύνολο	110	100,0	
μέσος όρος	1,0364		

Πίνακας 13:Το μηνιαίο οικογενειακό εισόδημα των ερωτηθέντων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
<1000€	27	24,5	24,5
1001-2000€	35	31,8	56,4
2001-3000€	26	23,6	80,0
3001-4000€	11	10,0	90,0

4001-5000€	4	3,6	93,6
>5001€	7	6,4	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 14: Λόγος επιλογής του δήμου Συκιώνος ως τόπο διαμονής

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
προσωπικοί/ οικογενειακοί	68	61,8	61,8
επαγγελματικοί	29	26,4	88,2
κατάλληλος τόπος για παιδιά	7	6,4	94,5
απόδραση από τα μεγάλα αστικά κέντρα	3	2,7	97,3
λόγω συνταξιοδότησης	3	2,7	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 15: Τα περιβαλλοντικά προβλήματα του δήμου

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
διαχείριση απορριμμάτων	45	40,9	40,9
κυκλοφορικό πρόβλημα	33	30,0	70,9
ηχορύπανση	5	4,5	75,5
ατμοσφαιρική ρύπανση	1	,9	76,4
ρύπανση υδάτων	24	21,8	98,2
άλλο	2	1,8	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 16: Αριθμός που γνωρίζει την ύπαρξη προγράμματος ανακύκλωσης

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	24	21,8	21,8
ναι	86	78,2	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 17: Συμμετοχή στο πρόγραμμα ανακύκλωσης

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	26	30,2	30,2
ναι	60	69,8	100,0
σύνολο	86	100,0	

Πίνακας 18: Η ανακύκλωση του γυαλιού

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	35	31,8	31,8
ναι	26	23,6	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 19: Η ανακύκλωση του χαρτιού

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	6	5,5	5,5
ναι	55	50,0	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 20: Η ανακύκλωση του αλουμινίου

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	42	38,2	38,2
ναι	19	17,3	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 21: Η ανακύκλωση του πλαστικού

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	32	29,1	29,1
ναι	29	26,4	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 22: Η ανακύκλωση των υφασμάτων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	61	55,5	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 23: Η ανακύκλωση των ηλεκτρονικών συσκευών

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα

όχι	52	47,3	47,3
ναι	9	8,2	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 24: Η ανακύκλωση των μπαταριών

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	37	33,6	33,6
ναι	24	21,8	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 25: Η ανακύκλωση των ελαστικών

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	61	55,5	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 26: Η ανακύκλωση άλλου υλικού

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	61	55,5	55,5
Δεν ανακυκλώνουν	49	44,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 27: Η χρήση των ανακυκλώσιμων προϊόντων στην καθημερινή ζωή

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
ναι	49	44,5	44,5
όχι	22	20,0	64,5
δεν γνωρίζω	39	35,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 28: Η ποιότητα του αέρα

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	19	17,3	17,3
ναι	91	82,7	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 29: Η ύπαρξη μέλους στην οικογένεια με άσθμα

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	83	75,5	75,5
ναι	27	24,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 30: Η συχνότητα εισαγωγής στο νοσοκομείο λόγω άσθματος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
καμία φορά	15	13,6	13,6
μία φορά	9	8,2	21,8
πολλές φορές	3	2,7	24,5
Δεν υπάρχει μέλος με άσθμα	83	75,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 31: Ιδιοκτήτες καλλιεργήσιμης γης

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	77	70,0	70,0
ναι	33	30,0	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 32: Η χρήση λιπασμάτων/ γεωργικών φαρμάκων

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	10	28,6	28,6
ναι	25	71,4	100,0
σύνολο	35	100,0	

Πίνακας 33: Η χρήση ως πόσιμου νερού το νερό της βρύσης

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	110	100,0	100,0

Πίνακας 34: Το είδος νερού που χρησιμοποιούν

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
από πηγή	25	22,7	22,7
εμφιαλωμένο	84	76,4	99,1
από πηγάδι	1	,9	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 35: Πρόβλημα με την παροχή νερού τους θερινούς μήνες

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	24	21,8	21,8
ναι	86	78,2	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 36: Σύνδεση με το σύστημα αποχέτευσης του δήμου

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	22	20,0	20,0
ναι	88	80,0	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 37: Η ύπαρξη προστατευόμενων εκτάσεων στο δήμο Συκιώνος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	96	87,3	87,3
ναι	14	12,7	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 38: Η ύπαρξη περιοχών που έχουν υποβαθμιστεί στο δήμο Συκιώνος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	80	72,7	72,7
ναι	30	27,3	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 39: Η ύπαρξη απειλούμενων ειδών στο δήμο Συκιώνος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	107	97,3	97,3
ναι	3	2,7	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 40: Η αποταμίευση μέρους του εισοδήματος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	38	34,5	34,5
ναι	72	65,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 41: Ο λόγος που αποταμιεύουν

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
αγορά σπιτιού	2	1,8	1,8
δίδακτρα παιδιών	5	4,5	6,4
αγορά αυτοκινήτου	5	4,5	10,9
περίπτωση έκτακτης ανάγκης	59	53,6	64,5
άλλο	1	,9	65,5
Δεν αποταμιεύουν	38	34,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 42:Αν έχουν πάρει κάποιο δάνειο

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	65	59,1	59,1
ναι	45	40,9	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 43:Είδος δανείου που έχουν πάρει

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
στεγαστικό	23	20,9	20,9
καταναλωτικό	13	11,8	32,7
επαγγελματικό	9	8,2	40,9
Δεν έχουν πάρει δάνειο	65	59,1	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 44:Αδυναμία να πληρώσουν τους λογαριασμούς τους τελευταίους 12 μήνες

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	73	66,4	66,4
ναι	37	33,6	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 45:Εργαζόμενα μέλη/ οικογένεια

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
κανένα μέλος	4	3,6	3,6
1 μέλος	22	20,0	23,6
2 μέλη	61	55,5	79,1
3 μέλη	15	13,6	92,7
4 μέλη	5	4,5	97,3

5 μέλη σύνολο	3 110	2,7 100,0	100,0
μέσος όρος		2,0364	

Πίνακας 46:Κύρια πηγή εισοδήματος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
επάγγελμα	90	81,8	81,8
ενοικιάσεις ακινήτων	6	5,5	87,3
άλλο	14	12,7	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 47:Μορφή ενέργειας που χρησιμοποιούν για την θέρμανση της κατοικίας τους

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
ηλεκτρική	9	8,2	8,2
πετρέλαιο	99	90,0	98,2
υγραέριο	1	,9	99,1
ξύλα	1	,9	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 48:Ποσότητα πετρελαίου που κατανάλωσαν το χειμώνα που μας πέρασε

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
<1000 λίτρα	26	23,6	23,6
1000-2000 λίτρα	54	49,1	72,7
2000-3000 λίτρα	20	18,2	90,9
Δεν χρησιμοποιούν πετρέλαιο	10	9,1	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 49:Χρήση μέτρων εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	51	46,4	46,4
ναι	59	53,6	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 50:Μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
θερμομόνωση	12	10,9	10,9
διπλά παράθυρα	22	20,0	30,9
ηλιακός θερμοσίφωνας	25	22,7	53,6
άλλο	1	,9	54,5
Δεν χρησιμοποιούν μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας	50	45,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 51:Χρήση ηλεκτρικών συσκευών με μεγάλη κατανάλωση εκτός των ωρών αιχμής

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	38	34,5	34,5
ναι	72	65,5	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 52:Κάτοχος

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
αυτοκινήτου	82	74,5	74,5
φορτηγού	1	,9	75,5
μοτοσικλέτας	6	5,5	80,9
ποδηλάτου	8	7,3	88,2
τίποτα από τα παραπάνω	13	11,8	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 53:Είδος καυσίμου που χρησιμοποιούν για το μεταφορικό τους μέσο

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
βενζίνη super	7	6,4	6,4
super αμόλυβδη	14	12,7	19,1
αμόλυβδη βενζίνη	67	60,9	80,0
πετρέλαιο	1	,9	80,9
Δεν είναι ιδιοκτήτες μέσου	21	19,1	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 54:Συχνότητα χρήσης του κύριου μεταφορικού τους μέσου

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
--	-----------	---------	---------------------------------

καθημερινά	83	75,5	75,5
3-4 φορές την εβδομάδα	8	7,3	82,7
5-10 φορές το μήνα	6	5,5	88,2
Δεν είναι ιδιοκτήτες μέσου	13	11,8	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 55: Ικανοποίηση από το υπάρχον συγκοινωνιακό σύστημα

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
όχι	54	49,1	49,1
ναι	56	50,9	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 56: Είδος μέσου που χρησιμοποιούν για να μεταβούν στη δουλειά τους

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
ιδιωτικό αυτοκίνητο	59	53,6	53,6
ποδήλατο/ μηχανή	13	11,8	65,5
λεωφορείο	5	4,5	70,0
προαστιακό σιδηρόδρομο	2	1,8	71,8
τα πόδια	13	11,8	83,6
Δεν εργάζονται	18	16,4	100,0
σύνολο	110	100,0	

Πίνακας 57: Χρόνος μετακίνησης από την κατοικία στο χώρο εργασίας

	συχνότητα	ποσοστό	αθροιστική ποσοστιαία συχνότητα
<15'	62	56,4	56,4
15' -30'	22	20,0	76,4
30' -1 ώρα	7	6,4	82,7
>1 ώρα	1	,9	83,6
Δεν εργάζονται	18	16,4	100,0
σύνολο	110	100,0	

Ερωτηματολόγιο

Α. Δημογραφικά στοιχεία

1. Φύλο

Ανδρας	1
Γυναίκα	2

2. Ηλικία

18-24 ετών	1
25-34 ετών	2
35-44 ετών	3
45-54 ετών	4
55-64 ετών	5
65+ ετών	6

3. Οικογενειακή κατάσταση

Ανύπανδρος	1
Έγγαμος	2
Διαζευγμένος	3
Χήρος/ α	4
Συμβίωση	5

4. Μορφωτικό επίπεδο

Δημοτικό	1
Γυμνάσιο	2
Λύκειο	3
Τεχνικές σχολές / ΙΕΚ	4
ΤΕΙ	5
ΑΕΙ	6
Μεταπτυχιακές σπουδές	7

5. Απασχόληση

Άνεργος	1
Φοιτητής/ τρια	2
Οικιακά	3
Ελεύθερος επαγγελματίας	4
Δημόσιος υπάλληλος	5
Ιδιωτικός υπάλληλος	6
Συνταξιούχος	7

6. Έχετε παιδιά;

Ναι	1
Όχι	0

6α. Αν ναι, πόσα παιδιά έχετε; _____

7. Ποιο είναι το μηναίο οικογενειακό σας εισόδημα;

Έως 1000 €	1
Από 1001- 2000 €	2
Από 2001- 3000 €	3
Από 3001- 4000 €	4
Από 4001- 5000 €	5
Από 5001 και άνω	6

8. Για ποιο λόγο επιλέξατε να διαμείνετε στο Δήμο Συκιώνος; (σημειώστε μόνο μια απάντηση)

Για προσωπικούς/οικογενειακούς λόγους	1
Για επαγγελματικούς λόγους	2
Κατάλληλος τόπος για να μεγαλώσουν τα παιδιά	3
Γειτνίαση με την Αθήνα	4
Απόδραση από τα μεγάλα αστικά κέντρα	5
Λόγω συνταξιοδότησης	6

B. Περιβαλλοντικά στοιχεία

9. Ποια από τα παρακάτω περιβαλλοντικά προβλήματα συναντώνται στο δήμο σας;

Διαχείριση απορριμμάτων	1
Κυκλοφοριακό πρόβλημα	2
Ηχορύπανση	3
Ατμοσφαιρική ρύπανση	4
Ρύπανση των υδάτων	5
Πλημμύρες	6
Άλλο (διευκρινίστε)	7

10. Γνωρίζετε ότι υπάρχει πρόγραμμα ανακύκλωσης στο Δήμο Συκιώνος;

Ναι	1
Όχι	0

11. Συμμετέχετε στο πρόγραμμα ανακύκλωσης του Δήμου;

Ναι	1
Όχι	0

12. Αν ναι, ποια από τα παρακάτω υλικά ανακυκλώνετε;

Γυαλί	1
Χαρτί	2
Αλουμίνιο	3
Πλαστικό	4
Υφάσματα	5
Ηλεκτρονικές συσκευές	6
Μπαταρίες	7
Ελαστικά	8
Άλλο (διευκρινίστε).....	9

13. Χρησιμοποιείτε ανακυκλώσιμα προϊόντα στην καθημερινή σας ζωή;

Ναι	1
Όχι	2
Δεν γνωρίζω αν είναι ανακυκλώσιμα	3

14. Πιστεύετε ότι η ποιότητα του αέρα στην περιοχή είναι καλή;

Ναι	1
Όχι	0

15α. Υπάρχει κάποιο μέλος στην οικογένειά σας που αντιμετωπίζει πρόβλημα άσθματος;

Ναι	1
Όχι	0

15β. Αν ναι, πόσες φορές έχει εισαχθεί στο νοσοκομείο;

Πολλές φορές	3
Μια φορά	2

Καμία φορά	1
------------	---

16. Είστε ιδιοκτήτης καλλιεργήσιμης γης;

Ναι	1
Όχι	0

17. Χρησιμοποιείτε λιπάσματα/ γεωργικά φάρμακα;

Ναι	1
Όχι	0

18α. Χρησιμοποιείτε ως πόσιμο νερό το νερό της βρύσης;

Ναι	1
Όχι	0

18β. Αν όχι, τι είδους νερό χρησιμοποιείτε;

Από πηγή	1
Εμφιαλωμένο	2
Από πηγάδι	3
Άλλο (διευκρινίστε).....	4

19. Κατά τους θερινούς μήνες αντιμετωπίζετε πρόβλημα με την παροχή νερού;

Ναι	1
Όχι	0

20. Το σπίτι σας είναι συνδεδεμένο με το σύστημα αποχέτευσης του Δήμου Συκιώνος;

Ναι	1
Όχι	0

21. Γνωρίζετε αν στο Δήμο Συκιώνος υπάρχουν:

	Ναι	Όχι
Προστατευόμενες εκτάσεις	1	0
Περιοχές που έχουν υποβαθμιστεί	1	0
Απειλούμενα είδη	1	0

Γ. Οικονομικά στοιχεία

22α. Συνηθίζετε να αποταμιεύετε μέρος του εισοδήματός σας;

Ναι	1
Όχι	0

22β. Αν ναι, για ποιον κυρίως από τους παρακάτω λόγους αποταμιεύετε (σημειώστε μόνο μια απάντηση);

Αγορά σπιτιού	1
Δίδακτρα παιδιών	2
Αγορά αυτοκινήτου	3
Περίπτωση έκτακτης ανάγκης	4
Άλλο (διευκρινίστε)	5

23α. Έχετε πάρει κάποιο δάνειο;

Ναι	1
Όχι	0

23β. Αν ναι, τι είδους δάνειο;

Στεγαστικό	1
Καταναλωτικό	2
Επαγγελματικό	3
Φοιτητικό	4

24. Τους τελευταίους 12 μήνες υπήρξε κάποια στιγμή που αδυνατούσατε να πληρώσετε τους λογαριασμούς σας;

Ναι	1
Όχι	0

25. Πόσα μέλη εργάζονται στην οικογένεια σας; _____

26. Ποια είναι η κύρια πηγή εισοδήματός σας;

Επάγγελμα	1
Ενοικιάσεις ακινήτων	2
Κληρονομιά	3
Άλλο (διευκρινίστε)	4

27. Για τη θέρμανση της κατοικίας σας, τι μορφή ενέργειας χρησιμοποιείτε;

Ηλεκτρική	1
Πετρέλαιο	2
Υγραέριο	3
Ξύλα	4
Άλλο (διευκρινίστε).....	5

28. Αν χρησιμοποιείτε πετρέλαιο, πόσα λίτρα πετρελαίου καταναλώσατε το χειμώνα που μας πέρασε για την κατοικία σας;

Λιγότερο από 1000 λίτρα	1
1000-2000 λίτρα	2
2000-3000 λίτρα	3
Περισσότερο από 3000 λίτρα	4

29α. Χρησιμοποιείτε κάποια μέτρα εξοικονόμησης ενέργειας στο σπίτι σας;

Ναι	1
Όχι	0

29β. Αν ναι, ποιο από τα παρακάτω;

Θερμομόνωση	1
Διπλά παράθυρα	2
Ηλιακός θερμοσίφοντας	3
Άλλο (διευκρινίστε).....	4

30. Χρησιμοποιείτε τις ηλεκτρικές συσκευές με μεγάλη κατανάλωση (θερμοσίφοντας, πλυντήριο κ.α.) εκτός των ωρών αιχμής (12:00-14:00π.μ. και 18:00-20:00μ.μ);

Ναι	1
Όχι	0

31α. Είστε ιδιοκτήτης:

Αυτοκινήτου	1
Φορτηγού	2
Μοτοσικλέτας	3

Ποδηλάτου	4
Τίποτα από τα παραπάνω	5

32β. Τι καύσιμο χρησιμοποιείτε στο μεταφορικό σας μέσο;

Βενζίνη Super	1
Super αμόλυβδη	2
Αμόλυβδη βενζίνη	3
Πετρέλαιο	4
Άλλο(διευκρινίστε)	5

32γ. Πόσο συχνά χρησιμοποιείτε το κύριο μεταφορικό σας μέσο;

Καθημερινά	1
3-4 φορές την εβδομάδα	2
5-10 φορές το μήνα	3

33. Είστε ικανοποιημένος με το υπάρχον συγκοινωνιακό σύστημα;

Ναι	1
Όχι	0

34. Τι μέσο χρησιμοποιείτε για να μεταβείτε στη δουλειά σας;

Ιδιωτικό αυτοκίνητο	1
Ποδήλατο/ Μηχανή	2
Λεωφορείο	3
Ταξί	4
Προαστιακό σιδηρόδρομο	5
Τα πόδια	6

35. Πόσο χρόνο χρειάζεστε περίπου για να μετακινηθείτε από την κατοικία σας στο χώρο εργασίας;

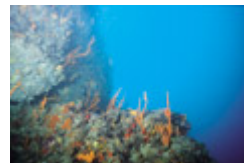
Λιγότερο από 15 λεπτά	1
Από 15 έως 30 λεπτά	2
Από 30 λεπτά έως 1 ώρα	3
Πάνω από 1 ώρα	4

Φωτογραφίες

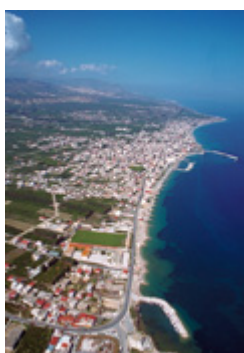
Εικόνα 1: Δάσος Μογγοστού

Πηγή: εργασία Τρίγκα Μαρίας

Εικόνα 2: Βυθός Κορινθιακού κόλπου

Πηγή: εργασία Τρίγκα Μαρίας

Πηγή: εργασία Τρίγκα Μαρίας

Εικόνα 3: Πανοραμική άποψη Κιάτου

